

I

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

AİLENİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİ
ÜZERİNDEKİ ETKİ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
Yrd. Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN

HAZIRLAYAN
Hatice Elif (PALA)GÜNKAN

ELAZİĞ

2007

T.C.
FIRAT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SINIF ÖĞRETMENLİĞİ ANABİLİM DALI

AİLENİN İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİMİ
ÜZERİNDEKİ ETKİ DÜZEYİNİN BELİRLENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Bu tez / / tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği /oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Danışman
Yrd.Doç.Dr. Bahadır KÖKSALAN

Üye

Üye

Bu tezin kabulü, Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun/...../.....tarih vesayılı kararıyla onaylanmıştır.

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**Ailenin İlköğretim Öğrencilerinin Eğitimi Üzerindeki Etki Düzeyinin
Belirlenmesi**

Hatice Elif (PALA)GÜNKAN

Fırat Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı

2004; Sayfa: X + 210

Bu çalışma, ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma evrenini Elazığ ili İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarında okuyan öğrencilerin velileri oluşturmaktadır. 2006–2007 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezindeki ilköğretim okullarında birinci kademede okuyan öğrencilerin 1000 velisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır.

Anket formu 59 sorudan oluşmaktadır. Ailelerin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyini ortaya çıkarmaya yönelik hazırlanmış, verilen cevaplar titizlikle incelenmeye ve yorumlanmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılan velilerin cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve sahip olduğu çocuk sayısı, ailenin çocuğuna ayırdığı zaman, kurduğu iletişim, takındığı tutum ve davranışlar, disiplin-ceza-ödül ve ailenin okula katılımını engelleyen durumlar incelenmiş ve yorumlanmıştır. Araştırmaya toplam 1000 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin %52,9'unu babalar %47,1'ini ise anneler oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Aile, okul, ilköğretim, okul-aile birliği, iletişim

SUMMARY

Master Thesis

**Determination the Efficiency Level of Family on Education of Primary School
Students**

Hatice Elif (PALA) GÜNKAN

Firat University

The Institute of Social Science

Program of Educational Sciences

2004; Page: X + 210

In this study; area research was made to determine the efficiency level of family on education of primary school students. The universe of research is the family of primary school students of Elazığ National Education Directorship. Moreover; the sample of the research is 1000 families of primary level primary school students in Elazığ on 2006-2007 education semesters.

Questionnaire form contains 59 questions. Questions are prepared to analyze the efficiency level of the families on education of primary school students and the answers are examined and explained very carefully. The families that answer the questionnaire are examined and explained in terms of their sex, age, education level, job, number of children they have, time they spend with their children, their communication with their children, their behaviors to their children, their punishment & prize, and their participation to the school activities. Number of the people that answer the questionnaire is 1000; 52,9% of them is “father” and 47,1% of them is “mother”.

Key Words: Family, School, Primary School, School-Family Cooperation, Communication

İÇİNDEKİLER

İÇ KAPAK	I
ONAY	II
ÖZET	III
SUMMARY	IV
İÇİNDEKİLER	V
TABLOLAR LİSTESİ	VIII
ÖNSÖZ	X

BÖLÜM I

GİRİŞ	1
Problem Durumu	3
Alt Problemler	5
Sayıtlılar	6
Araştırmanın Amacı	6
Araştırmanın Önemi	7
Araştırmanın Sınırlılıkları	7
Tanımlar	8

BÖLÜM II

2.1. AİLE KURUMU	9
2.1.1. Ailenin Tanımı	9
2.1.2. Aile Sisteminin Özellikleri	11
1- Anaerkil Aile	11
2- Babaerkil Aile	12
3- Demokratik Aile	12
4- Geleneksel Aile	14
5- Çekirdek Aile	15
2.1.3. Türkiye’de Aile Yapıları	16
2.1.4. Aile Kurumunun Temel İşlevleri	19
1- Ailenin Biyolojik İşlevleri	19
2- Ailenin Ekonomik İşlevi	20
3- Ailenin Eğitim İşlevi	21
4- Ailenin Dini İşlevi	23
5- Ailenin Boş Zamanlarını Değerlendirme İşlevi	24
2.2. AİLEDE ÇOCUK	25
2.2.1. Çocuğun Okula Başlaması	25
2.2.2. Okul Çağı (6-12 yaş) Çocuğunun Gelişimsel Özellikleri	25
1- Okul Çağında Çocuğun Fiziksel (Bedensel) Gelişimi	25
2- Okul Çağında Çocuğun Psikomotor (Devinimsel) Gelişimi	27
3- Okul Çağında Çocuğun Bilişsel (Zihinsel) Gelişimi	28
4- Okul Çağında Çocuğun Sosyal, Ahlaki ve Kişilik Gelişimi	33
5- Okul Çağı Çocuğunun Duygusal Gelişimi	38
2.2.3. Okul Çağında Ailenin Çocuğa Olan Etkileri	39
2.2.4. Anne ve Babanın Aile İçinde Çocuklara Karşı Tutum ve Davranışları	41
1- Baskılı ve Otoriter Tutum	45
2- Gevşek Tutum	46

3-Dengesiz ve Kararsız Tutum.....	46
4-Koruyucu Tutum	46
5-İlgisiz ve Kayıtsız Tutum.....	46
6-Güven Verici, Destekleyici ve Hoşgörülü Tutum.....	47
2.3.AİLEDE İLETİŞİM	47
2.3.1. Ailede İletişimin Önemi.....	47
2.3.2. Ailede İletişim Engelleri	49
2.3.3. Etkili Aile İletişimi	51
2.3.4. Ailede Disiplin.....	54
2.3.5. Ailede Ödül ve Ceza	55
2.4.AİLE ve OKUL.....	57
2.4.1. Ailenin Okula Olan İlgisi	57
2.4.2. Ailenin Evde Ders Çalışmaya Uygun Ortam Hazırlaması.....	61
2.4.3. Ailenin Okul Başarısına Etkisi	62
2.4.4. Ailenin Okul Etkinliklerine Katılması.....	65
2.4.5. Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar	66
2.5.OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ	67
2.5.1. Okul-Aile İşbirliğinin Önemi	67
2.5.2. Okul-Aile Birliğinin Görevleri	69
2.5.3. Etkili Okul-Aile İşbirliği	71
2.5.4. Tez Konusuyla İlgili Yapılan Araştırmalar.....	72
BÖLÜM III	
3.1.YÖNTEM.....	76
3.1.1. Araştırmanın Yöntemi.....	76
3.1.2. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	76
3.1.3. Verilerin Toplanması	76
3.1.4. Verilerin Analizi	77
BÖLÜM IV	
4.1.ARAŞTIRMANIN BULGULARI ve YORUMLARI.....	79
4.1.1. Ailelerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumları.....	79
4.1.2. “Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular	81
4.1.3. “ Bir veli olarak okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular	82
4.1.4. “ Bir veli olarak okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular	83
4.1.5. “ Bir veli olarak okul-aile işbirliği ne demektir” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkilerin Bulgular	83
4.1.6. Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular	84
4.1.7. Deneklerin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular	102
4.1.8. Deneklerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular	117
4.1.9. Deneklerin Meslek Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular	139
4.1.10. Deneklerin Yaş Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular.....	159

BÖLÜM V	
SONUÇ ve ÖNERİLER	181
KAYNAKÇA	197
EK 1 Anket Formu.....	204
EK 2 Anket İzin Belgesi.....	209
ÖZGEÇMİŞ	210

TABLolar LİSTESİ

- Tablo 1: Ailelerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 2: Ailelerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 3: Ailelerin Yaş Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 4: Ailelerin Meslek Durumuna Göre Dağılımı
- Tablo 5: Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı
- Tablo 6: “Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular
- Tablo: 7 “Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular
- Tablo: 8 “Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular
- Tablo: 9 “Okul-aile işbirliği ne demektir” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular
- Tablo: 10 “Ailelerin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo: 11 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:14 “Ailenin Okula Katılımını Engellen Durumlar” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:15 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:16 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:18 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları
- Tablo:19 “Ailenin Okula Katılımını Engellen Durumlar” Problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:20 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo: 21 “Ailede İletifşimin Sağlanması” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:22 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:23 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:24 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:25 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:26 “Ailede İletifşimin Sağlanması” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:27 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:28 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:29 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:30 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:31 “Ailede İletifşimin Sağlanması” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo: 32 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:33 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Tablo:34 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

ÖNSÖZ

İçinde bulunduğu toplumun bütün özelliklerini taşıyan aile kurumu, çocuğun eğitimini olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilmektedir. İlk eğitimin ailede başladığı düşünüldüğünde aile kurumuna çocuk yetiştirme konusunda büyük görevler düşmektedir. Ebeveynin cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve sahip olduğu çocuk sayısı, ailenin çocuğuna ayırdığı zaman, kurduğu iletişim, takındığı tutum ve davranışlar, disiplin-ceza-ödül ve ailenin okula katılımını engelleyen durumlar aile içerisindeki çocuğu etkilemektedir.

Bu araştırmada ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyi incelenmiştir. Ailenin çocuğa etki eden niteliklerinin iyileştirilmesi ve okul-aile işbirliğinin artırılması için bir eğitimci olarak bu araştırmaya yöneldim.

Araştırma, giriş, alanyazın taraması, yöntem, bulgular, sonuç ve öneriler olmak üzere beş bölümden oluşmaktadır. Araştırmanın ailenin etki düzeyinin belirlenmesi durumunda yeni araştırmalara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırma boyunca bana rehberlik eden ve desteklerini esirgemeyen tez danışmanım, değerli hocam Yrd. Doç. Dr. Bahadır KÖKSALAN'a, yardımlarını esirgemeyen Yrd. Doç. Dr. Ramazan ÖZBEK'e, araştırmanın yazımında yardımcı olan eşim Serhat GÜNKAN'a, sorularıma içtenlikle cevap veren değerli velilerime teşekkürü bir borç bilirim.

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Toplumun en küçük birimi olarak tanımlanan aile, evlilik sözleşmesi ile kurulan bir beraberlik olup toplumun önemli kurumlarından. Aile kurumu, bu önemi sebebiyle T.C. Anayasasında yerini almış ve anayasa devlete aileyi koruma görevi yüklemiştir. Aile, tarih boyunca bütün toplumlar tarafından vazgeçilmez olarak kabul gören ve ortak değer olarak benimsenen bir kurumdur. Aile, içinde insanın olduğu, topluma hazırlanma sürecinde etkisini gösteren, anne – baba ve çocuklar arasında saygı, sevgi ve güven verici ilişkilerin kurulduğu, içinde bulunduğu toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin de var olduğu bir toplumsal kurumdur.

Aile kurumunun temel işlevleri arasında çocukların bakımı ve toplumsal çevreye uyumu yer almaktadır. Çocuklar ilk çocukluklarını neredeyse tamamını aile içinde yaşarlar. Aile bütün dünyada uyum bakımından birinci sırayı oluşturmaktadır. İçten sevgiye dayanan ilişkiler, çocuğun gelişimini ve eğitimini sağlarken, aynı zamanda çocuğun anne ve babasından alışkanlıklar edinmesini kolaylaştırmaktadır (Ozankaya, 1991: 358).

Bir bütün olarak toplum düzeni nasıl niteliksel değişimlerden geçmişse, aile kurumu da köklü niteliksel değişimlerden geçmektedir. Çünkü her dönem için geçerli olabilecek soyut bir ailenin varlığından söz edilmemektedir. Araştırmalara göre 6. Beş Yıllık Kalkınma Planı'nda “geleceğin güvencesi” olan çocuklarımızın sağlıklı bir biçimde yetiştirilmesi temel ilke olarak benimsenmiştir. Bu planda ailelerin çocuk yetiştirme ve eğitme konularında bilgilendirmeleri üzerinde de durulmuştur. Ülkemiz nüfusu göz önüne alındığında çocuk eğitimi konusuna büyük bir önem göstermek gerekmektedir. Aile Araştırma Kurumu aile bireylerine aile bütünlüğü içerisinde taşıdıkları rollere göre yaklaşmaktadır. Ailedeki her birey değerlidir ve her birey ayrı bir dünya olarak karşımıza çıkar. Eğitim için hedef kitle olan çocuklarımızı tanımak ve onlara doğru yaklaşabilmek için çocukların ailesinden yola çıkmak gerekmektedir. Aileyi ve aile içerisinde ailenin emeği ile yetişmiş, eğitilmiş çocukları ihmal etmek,

toplumda birbirinden kopuk bireyler meydana getirmektedir. Bu açılardan düşünülünce okul çağına kadar ailenin anahtar özelliği, okul çağında da aile ve okulun beraber anahtar olma özelliği ortaya çıkmaktadır (Türinay, 1991) .

İlköğretim sürecindeki çocuğun eğitimini etkileyen faktörler üzerinde yapılan araştırmalar, okul ve aile birlikteliğinin önemine sıkça değinmektedirler. Çocuğun ilköğretime başlamasıyla öğrencinin eğitimi ve okuldaki başarısı üzerinde rol oynamaya başlayan okul, ailenin önemini ve etkisini bütünüyle ortadan kaldırmaz. Günün 24 saati içerisinde okulda geçirilen süre düşünüldüğünde, çocuk yaşamının büyük bir kısmını aile içerisinde geçirdiği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Bu durumun bir sonucu olarak aile-okul dayanışmasının göz ardı edilemeyeceğini vurgulamak gerekmektedir. Çelenk (2003)' in Gordon (1993)' dan aktardığına göre; ailenin çocuk üzerindeki etki alanı çok geniştir. Aileler okul çağına kadar çocuklar için hem tüm gereksinimlerinin karşılanma kaynağı hem de en yakınlarında olan ilk öğretmenleridir. İnsan kişiliğinin gelişimsel temellerinin 0-6 yaş arasında atıldığı göz önüne alınırsa, eğitsel kimliğin oluşmasında ailenin önemi daha iyi belirlenmiş olur. Bireyin aile içerisinde edindiği statü, aldığı değer ve oluşturduğu kimlik; bireyin toplum içerisinde geliştireceği kimliğin, statünün ve değerlerin belirleyicisi olmaktadır (Çelenk, 2003) .

Ailelere sorulan “Niçin yaşıyorsunuz?” sorusuna aileler genellikle “Eşim ve çocuklarım için yaşıyorum” cevabını vermektedirler. Bu durumda yaşamımızda hayatımızı adadığımız çocuklarımızı nasıl yetiştirmektediriz ve onlara karşı tutumlarımız nasıl olmaktadır? Çocuklarımız büyüdüğünde onlardan övgüyle bahsetmek, onlarla gurur duymak en büyük hayallerimiz arasında yer almaktadır. Değişen hayat standartlarına rağmen ailelerin en önemli görevleri olan çocukları geleceğe güvenle hazırlama görevi değişmemektedir. Onları topluma yararlı, kendisiyle barışık, hayattaki amaçlarını belirlemiş insanlar olarak yetiştirmek ailelerin takınacağı tutarlı davranışlarda anlam bulmaktadır. Sevgi çocuk yetiştirmede önemli olmakla beraber tek başına yeterli olmamaktadır. Anne ve babaya çocuk yetiştirme konusunda çok büyük görevler düşmektedir. Çocuk sahibi anne ve babaların bilgili ve deneyimli olması, çocuklarının gelişim özelliklerini yakından tanınması gerekmektedir. Çocuğun bireysel potansiyelini ortaya çıkarması ise ailenin çocuğuyla kuracağı sağlıklı iletişime bağlıdır. Anne ve babalık görevi çocuğun beslenme, barınma, giyinme, sağlık, eğitim

ihtiyaçlarını karşılamakla bitmemektedir. Çocuğu yeteneklerine ve ilgi duyduğu alanlara göre yetiştirmek, çocuğun kendine olan güvenini geliştirmek de ailenin görevleri arasında yer almaktadır. Bu nedenle çocukların eğitiminde anne ve babanın çocuğun gelişim dönemlerine göre çocuklarına nasıl davranması ve nasıl bir eğitim vermesi gerektiği üzerinde durmak bu konuda ailelere önder olmak gerekmektedir (Durmuş, 2005:9- 10).

Ailelere çocukların eğitimi konusunda önder olmadan önce ailenin tanımı, fonksiyonları ve tarihsel gelişimi üzerinde durmak aile hakkında köklü temel bilgilere sahip olmak bu konuda yapılan açıklamalara ışık tutacaktır.

Problem Durumu

Aile temel sosyal kurumlardandır. Aile, toplumun hem en küçük sosyal kurumu hem de eğitim kurumlarından biridir. Çocuk dünyaya geldiğinde ilk olarak aile kurumu içerisinde gözlerini dünyaya açmaktadır. Aile sıcak ilişkilerin en kuvvetli yaşandığı yer olduğu için sevgi, arkadaşlık, hoşgörü, birlik beraberlik, kardeşlik, dostluk gibi değerler bu yuvada anlam bulmaktadır. Bu güzel değerlere sahip olmayı herkes istemektedir. Aile çocuğa bu değerleri kazandıran güçlü bir kurumdur. Bu güçlü kurum çocuğun eğitiminin ilk basamağını oluşturmaktadır.

Ailede başlayan eğitim okulda şekil bulmakta ve bir ömür boyu devam etmektedir. Birey gelişiminin hangi devresinde olursa olsun bazı olumlu davranışları kazanması için eğitime gereksinim duymaktadır. Çocuklarına gerekli eğitimi veren aileler, onların hayat boyu ihtiyaç duyacakları eğitim eksikliğini önemli ölçüde karşılamış olmaktadır.

Toplumda temel sosyal kurum olan aile, yetiştirdiği yeni nesillerle toplumların gelişmesini ve geleceğini belirlemektedir. Yaşayarak ve görerek öğrenen çocuk, davranışlarını gösterdiğinde çevreden aldığı olumlu ya da olumsuz tepkilere göre davranışlarına yön vermektedir. Bu nedenle çocuk hayatı için gerekli davranışları ailesinden öğrenmektedir. Aile ilişkiler sistemi olduğu için, aile içerisindeki her birey birbirinden etkilenmektedir. Bu etkilenmenin düzenli bir şekilde yürütülmesi için

ilişkiler belirli kurallara dayanmaktadır. Düzenin ve belirli kuralların olmadığı ailede, ilişkiler içerisinde kargaşa ailedeki bireyleri olumsuz yönde etkileyecektir. Bu nedenle ailede her birey kurallara uymak, karşılıklı rollerini yerine getirmek ve mevcut yetkileri paylaşmak durumunda kalmaktadır. Önemli olan aile içerisinde bireylerin yapıcı ilişkiler geliştirmesi ve mutlu olmasıdır.

Her aileyi anne ve baba birlikte kurmaktadır. Bu birliktelik anne ve babanın kişiliği ile şekillenmektedir. Çocukların olumlu ve olumsuz davranışları aile içerisinde şekillendiği için her anne ve baba çocuklarının davranışlarından sorumlu olmaktadır. Çocuklarının yaramazlıklarından, huysuzluğundan, çok televizyon seyretmesinden, derslerine çalışmamasından şikâyet eden anne ve babalar, öncelikle çocuklarına nasıl bir ortam sunduklarını tekrar gözden geçirmeleri gerekmektedir. Ailedeki olumsuz davranışların sebebini tamamen çocuklara yüklemek anne ve babanın yapacağı en büyük hatalardan biri olmaktadır. Böyle durumlarda ev ortamındaki olumsuz tutum ve davranışları düzeltmek, problemleri çözmek anne ve babaya düşmektedir.

Olumsuz mesajların ve iletişimin ailenin her bireyine, etkisi çok derin olmaktadır. Sürekli değişen ve gelişen bir psiko-sosyal varlık olan çocuk; konuşulan her sözden, her jest ve mimikten, her tavır ve durumdan, olumlu veya olumsuz olarak etkilenmekte ve bu etkilenme ile çocuğun kimlik, kişilik ve psiko-sosyal yapısı şekillenmektedir. İdeal bir aile ortamı çocuğun sağlıklı bedensel ve ruhsal gelişmesini sağlamaktadır. Aksi durumlarda aile içerisindeki arızalar çocuklarda ve aile bireylerinde ruhsal rahatsızlıklar şeklinde kendini göstermekte, okulda da çocuğun başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Sağlıklı bireyler yetiştirebilmek için fonksiyonel ailelere ihtiyaç duyulmaktadır. Çocuklukta kazanılan her yanlış veya doğru etki ileride kendini bir davranış, bir söz, bir tepki ile bir bütün içerisinde kendini göstermektedir.

Alt Problemler

Ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesidir.

1.Aileler çocuklarına ödev hazırlamada, ders çalışmaya uygun ortam hazırlama konusunda, onları dinlemede yeterince zaman ayırmakta mıdır?

2.Aileler çocuklarıyla iletişim kurarken onları, güzel sözlerle cesaretlendirmeye ve yönlendirmeye dikkat etmekte midir?

3.Ailelerin çocuklarının ders başarısında, ilgi ve yeteneklerinde, arkadaş seçiminde, meslek sahibi olmasında ve sevgilerini yansıtmada tutumları nasıl olmaktadır?

4.Ailelerin okul-aile işbirliğine katılmalarında, okullarda yapılan etkinlikler, veli-öğretmen tanışma toplantıları, okul-aile birliği toplantıları, ailelere yönelik seminerler ve öğretmenlerin tutumları etkili olmakta mıdır?

5.Ailenin okula katılımını; başarısız bir okul geçmişine sahip olması, iş yaşamının yoğun olması, yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmaması, öğretmenlerin olumsuz tutumları, ekonomik sıkıntılar etkilemekte midir?

Sayıtlar

- 1.Örnekleme grubunun evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.
- 2.Araştırmaya katılanlar kendilerine verilen anket formuna istekle cevap verdikleri varsayılmaktadır.
- 3.Ailelere uygulanan anket, ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etkisini ortaya koyacağı varsayılmaktadır.
- 4.Kullanılan ölçme aracıyla ve izlenen yöntemle araştırmanın amaçlarını ortaya koyacağı varsayılmaktadır.
- 5.Bu konuda yapılan literatür taraması araştırmanın geçerliliği açısından yeterli olduğu varsayılmaktadır.

Araştırmanın Amacı

Bu tezin genel amacı, “Ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyini tespit etmek, aile- okul işbirliğinin önemini ortaya koymak ve araştırmalardan elde edilen sonuçlara dayanarak, bu araştırmadan elde edilen sonuçlar dâhilinde öneriler geliştirmektir.

- 1.Ailelerin çocuklarına ödev hazırlamada, ders çalışmaya uygun ortam hazırlamada, onları dinlemede onlara yeterince zaman ayırıp ayırmadıkları tespit edilmektedir.
- 2.Ailelerin çocuklarıyla iletişim kurarken onları, güzel sözlerle yönlendirmeye dikkat edip etmedikleri tespit edilmektedir.
- 3.Ailelerin çocuklarının ders başarısında, ilgi ve yeteneklerinde, arkadaş seçiminde, meslek sahibi olmasında ve sevgilerini yansıtmada tutumlarının nasıl olduğu tespit edilmektedir.
- 4.Ailelerin okul-aile işbirliğine, okullarda yapılan etkinliklere, veli-öğretmen tanışma toplantılarına, okul-aile birliği toplantıları, ailelere yönelik seminerlere katılıp katılmadıkları tespit edilmektedir.
- 5.Ailenin okula katılımını; başarısız bir okul geçmişine sahip olması, iş yaşamının yoğun olması, yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmaması, öğretmenlerin olumsuz tutumları, ekonomik sıkıntıların etkileyip etkilemediği tespit edilmektedir.

Araştırmanın Önemi

Eğitim ve öğretim faaliyetlerinin önemli amaçlarından biri ülkenin geleceği olan çocukları iyi bir insan ve iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Ülkenin geleceği olan çocukların eğitiminde ailenin, okulun, çevrenin ve öğretmenin etkili olduğu görülmektedir. Aile çocuklarının yetiştirilmesinden ve sosyal özelliklerinin kazandırılmasından sorumludur. Eğitim faaliyetleri açısından düşünüldüğünde de aile en etkili eğitim kurumu sayılmaktadır. Çocukların ilköğretime başlamalarıyla da ailenin etkisi azalmamakta okulla beraber devam etmekte ve bir ömür boyu sürmektedir.

Aile içi uyumun sağlanması, okulda ailenin ve öğretmenin destekleyici tutumu ve ailenin okul etkinliklerine katılabilme derecesi çocukların eğitimi üzerinde önemli etkilere sahiptir. Ayrıca ailelerin okul ile ilgili eğitim ve öğretim çalışmalarında tutarlı davranışlarda bulunmaları, çocuklarını okula motive etmeleri, onlara cesaret vermeleri ve zaman ayırmaları, çalışmalarını için uygun ortam sağlamaları, öğrencilerden istenen davranışı kendilerinin modellemesi ve çocuklarının yaptıkları çalışmalarını kontrol etmeleri çocukların eğitimlerini olumlu yönde etkilemektedir.

Çocukların eğitimlerinde ailenin ve okulun rolünün ne kadar önemli olduğu düşünüldüğünde aile tutumlarının ve okul-aile işbirliğinin ortaya çıkarılması yönünden böyle bir araştırmanın yapılması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Ayrıca var olan durumun ortaya koyulması ile yapılması gerekenler de belirlenecektir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1.Araştırma 2006–2007 eğitim –öğretim yılında Elazığ İli İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı, merkezde bulunan ilköğretim okullarında ilköğretim I. Kademe öğrenci velileri ile sınırlıdır.

2.Elde edilen bilgiler geliştirilen anket formundaki sorularla sınırlıdır.

Tanımlar

Aşağıda bu çalışmada kullanılan tanımlar verilmiştir.

Aile: Çocukların ilk duygularının, düşüncelerinin ve ilk eğitiminin kazandırıldığı yerdir. Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplumdaki en küçük kurumdur.

Okul: Bilgi, beceri ve güzel alışkanlıkların kazandırıldığı eğitim kurumudur. Okuldaki öğrenciler ve öğretmenlerden oluşur.

İlköğretim: Öğretim basamaklarından oluşan örgün eğitim sisteminin okuma yazmayı, iyi bir yurttaş olmak için gerekli olan temel bilgi ve becerileri kazandıran sekiz yıllık ilk basamaktır.

Okul-Aile Birliği: Okullarda aile ile okul arasındaki bağları güçlendirmek ve öğrencilerin daha verimli bir ortamda eğitim görmelerini sağlamak için okul ve ailenin işbirliği içerisinde olmasıdır.

İletişim: Bilgi, düşünce ve bilgilerin başkalarına aktarılmasıdır.

BÖLÜM II

2.1. AİLE KURUMU

2.1.1. Ailenin Tanımı

Aile içten ve karşılıklı yakın ilişkilerin devam ettiği en küçük, ama en önemli sosyal kurum olma özelliğini göstermektedir. Denge sisteminden yoksun olmayan bir aile, gerçek bir cemaat hayatını yansıtmaktadır. Bu cemaat özelliği ile aile, insanı bütün yönlerden saran atmosfer olma özelliğini göstermektedir. Aile olmadan insanın ve toplumun varlığından söz etmek imkânsızlaşmaktadır. Bu özellikleriyle aile toplumun çekirdeği olarak görülmektedir (Akyüz, 1991). Celkan ise aileyi “Bireyin ilk duygu, davranış, düşünce ve eğitiminin kazandığı yer ailesidir.” şeklinde tanımlamaktadır (Celkan, 1993: 95).

Aile evlilik, kan ya da evlat edinme bağlarıyla birbirine bağlı, karı-koca, ana-baba, kız ve oğul, kız ve erkek kardeş olarak her biri kendi toplumsal rolleri içinde birbirleriyle karşılıklı olarak etkileşim içerisinde olan, ortak bir kültür yaratan, paylaşan ve bunu devam ettiren bireylerin oluşturduğu toplumsal temel kurumdur. Türk Hukuku'na göre aile kan veya mukabele ile birbirine bağlanmış, aralarındaki hukuki birliktelik medeni hukuk ile düzenlenmiş bir topluluktur. Aile, çok büyük öneme sahip olan tabii bir toplumdur. Aile içerisinde çocukların korunması ve yetiştirilmesi, anne ve babaya ancak sürekli bir beraberlik sayesinde devam ettirebilecekleri bir takım zorunlu görevler yüklemektedir. Bu nedenle aile kurumu eğitimsel anlamda çok büyük değer kazanmaktadır. (<http://www.felsefe.gen.tr>. Web sitesinden 30.4.2006 tarihinde alınmıştır).

Aile toplumun çekirdeği olma özelliği gösterdiğinden her toplum kendi bünyesindeki ailelerin yapısıyla gelişmektedir. Sağlam ve güçlü bir toplumun varlığı düzenli ve sağlıklı ailelerin varlığına bağlıdır. Aileye sağlıklı bir düzen kazandırmak toplumu düzenlemek anlamına gelmektedir. Anayasamızın Ailenin Korunması ile ilgili 41. maddesinde “Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ailenin huzur ve refahı ile özellikle annenin ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimiyle

uygulamasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” hükmü yer almaktadır (Ağdemir, 1991).

Aile, tarih boyunca bütün toplumlar tarafından vazgeçilmez olarak kabul gören ve ortak değer olarak benimsenen bir kurumdur. Aile, içinde insanın olduğu, topluma hazırlanma sürecinde etkisini gösteren, anne – baba ve çocuklar arasında saygı, sevgi ve güven verici ilişkilerin kurulduğu, içinde bulunduğu toplumsal düzene göre ekonomik etkinliklerin de var olduğu bir toplumsal kurumdur (Ozankaya, 1991: 357).

Tarih boyunca değişen toplum süreci ailenin de yapısında ve işleyişinde değişiklikler meydana getirmiştir. Aileyi evrensel bir boyutta açıklamak çok zordur. Çünkü değişen tarih süreci toplumdaki değişiklikleriyle aileyi de etkilemiştir. Örneğin insanlığın ilk zamanlarında aileler gruplar halinde yaşarken, insanlar toprağa yerleştikten sonra aynı kuşaktan olan insanlar beraber yaşayarak aileyi meydana getirmişlerdir (Aydın, 1997: 35).

Tarih içerisindeki bu değişimler ailenin bir tanımda birleşmeyeceği gerçeğini göstermektedir. Küme evliliği, anaerkil aile, ataerkil aile, içten evlenme (endogami), dıştan evlenme (egzogami), tek eşlilik, geniş aile, çekirdek aile gibi birçok aile çeşitlerini görmek mümkündür. Eskiden klan, kabile gibi isimlerle anılan aile aslında tüm özelliklerini bu kavramlar üzerinde toplamaktadır. Klanların tüm üyeleri aynı toteme inandıkları için ortak bir yaşam içerisinde kendilerini akraba saymaktaydılar (Yalvaç, 2000).

Bilim adamları ailenin tanımında farklı tanımlamalar kullanmışlardır. Kimisine göre aile, aynı evde oturan insanlardan ibaretti, kimilerine göre aynı yemeği paylaşan insanlardı, kimilerine göre ise neslin devamını sağlamak için anne, baba ve çocuklardan oluşan bir bütündü. Bütün bu tanımlamalar ışığında aile, geniş kapsamlı akrabalık sistemini yansıtmaktadır. Bu akrabalık sistemini oluştururken kesin ve evrensel boyutlu bir tanımlama yerine ailenin belli özelliklerini belirten bir “açıklama” yapılacak olursak aile, insan türünün devamını sağlama amaçlı oluşan, belli kurallar çerçevesinde ilişkilerin kurulduğu, sosyalleşmeyi içerisinde taşıyan ve kültürel zenginliklerimizi geleceğe aktaran toplumsal bir kurumdur.

Türk Dil Kurumuna göre aile şu şekillerde tanımlanmaktadır:

1-Aile, karı, koca ve çocukların meydana getirdiği topluluktur.

2-Aynı soydan gelen kimseler zinciridir.

3-Aralarında kandaşlık bulunan kimselerin oluşturduğu topluluktur.

4-Birlikte oturan hısımlar ve yakınların hepsidir.

5-Aynı erek üzerinde anlaşılan ve birlikte çalışan kimselerden oluşan topluluktur.

Yüz yüze ve samimi ilişkilerin kurulduğu ve bireyin tutum ve değerlerinin oluşumunda önemli bir yere sahip olması sebebiyle temel kurumlar arasında yer alan aile, hem değişikliklere karşı koyan hem de değişiklikleri kabul eden güçlü bir kurum olma özelliğini göstermektedir.

2.1.2. Aile Sisteminin Özellikleri

Aile kurumu toplumsal düzenin bir parçası olmasından dolayı niteliksel değişimlere uğramıştır. Bu niteliksel değişimlerin içinde, toplumsal ve ekonomik düzenin değişimi, insanların duydukları gereksinimlerin ve bu gereksinimlerin karşılanma biçimlerinin değişmesi yer almaktadır. Bu tarihsel gelişimi, bütün aileleri oluşturan anne-babanın ve buna bağlı olarak ailenin görevlerinde ortaya çıkan değişiklikleri izlemek gerekmektedir (Ozankaya, 1991: 359).

Her toplumda temel fertleri aynı olan ailenin tarih içerisindeki ilk farklılığı karar verme yetkisi üzerinde görülmektedir. Karar verme yetkisi yaşa ve cinsiyete bağlı olarak değişmektedir. Ailedeki karar verme biçimleri (otorite) üç şekilde görülmektedir (Yalvaç, 2000);

1-Ataerkil Aile

2-Anaerkil Aile

3-Demokratik Aile

1- Anaerkil Aile

Anaerkil ailede evin ailesel gücü kadına aittir. Kadının çocuk dünyaya getirmesi, çocuğunu soğuklara karşı koruması ve onu beslemesi, evine daha yakın ve daha bağlı olması, aynı zamanda toplayıcılık yaparak tarımsal üretime geçmesi, erkeğin oturma yerinden uzakta avcılık yapmasıyla etkisinin azalması, kadının evin içerisindeki karar

verme yetkisini artırmıştır. Bu durumda miras anneden kıza geçmekte ve ayrılma durumunda da erkek evi terk etmek zorunda kalmaktaydı (Ozankaya, 1991: 360).

2- Babaerkil Aile

Tarım döneminde topluluğun ürettiği ile tükettiği arasında fark oluşması erkeğin üretim fazlalığına el koymasına neden olmuştur. Ataerkil ailede evin en yaşlı erkeği karar verme yetkisine sahipti. Evdeki bütün haklar babaya aitti. Böylece ailede miras erkek çocuğuna geçmiş, soy zinciri ise erkeğe dayandırılmıştır.

3- Demokratik Aile

Babaerkil bir yapıya sahip olan aile zamanla yer, miras ve ayrılma konularında demokratik bir yapıya kaymaktadır. Endüstrinin gelişmesi işlerin sahiplerini değiştirmiştir. İşler tamamen ne kadına ne de erkeğe aittir. Miras ise her iki tarafa eşit olarak geçmekteydi.

Toplumdaki sosyal değişmelerin aileye yansıması ailenin işlevselliğini azaltarak geniş aileden çekirdek aileye geçilmiş ve dağılma belirtileri gözlenmiştir. Hatta bu konuda gelecekte ailenin ortadan kalkacağına dair görüşler ileri sürülmektedir. Gelecekte ailenin işlev kaybına uğramasıyla parçalanmış aile tiplerinin yaygınlaşacağını savunanlara karşılık bazı Litwark gibi düşünürler de ailenin büyüyeceğini ve çekirdek ailelerin ortaya çıkacağını ileri sürmektedirler. İşlevselliği azalan ailenin akrabalık boyutu zayıflamakta ise de endüstri toplumlarında dayanışmayı gerçekleştirmekte ve mahremiyetiyle olumsuzlukları yenmektedir. Aile şekil olarak değişse de aile ile ilgili olgular varlığını devam ettirmektedir. Her ne kadar babanın otoritesi azalsa da babalık statüsü varlığını devam ettirmektedir. Böylece aile değişikliklere uğramış olsa da varlığını gelecekte de devam ettirecektir (Aydın, 1997: 43- 46).

Ayrıca aile üzerine araştırmaları olan Le Play aileyi toplumda en küçük birim olarak tanımlamaktadır. Toplumun sağlamlığı ailenin sağlamlığına bağlı olmaktadır. Atom bir fizikçi için, hücre bir biyolog için, aile ise bir sosyolog için çok büyük önem taşımaktadır (Erkal,1995).

Le Play, aileyi mirasın verilişine göre üçe ayırmaktadır:

- a) Babaerkil aile
- b) Kök aile
- c) Kararsız aile.

Baba akrabalığına dayanan, baba, oğul ve kardeşlerin birlikte yaşadıkları bir aile tipidir. Babaerkil ailede mal nesilden nesile olduğu gibi parçalanmadan geçtiğinden mal dağılmamaktadır. Kök aile ise iki aileden meydana gelmektedir ve baba ve babanın mirasçı olarak seçtiği evlattan ibaret olup mal yine seçilen çocuğa geçtiği için bozulmamaktadır. Almanya, İngiltere ve Japonya aile tipleri kök aile tipine yakınlık göstermektedir. Japonya'nın şimdiki düzeyine ulaşmasında kök aile yapısına sahip olması büyük önem taşımaktadır. 1945 yılına kadar Japonya'da babanın tüm malı, baba tarafından seçilen en akıllı ve en girişken çocuğa geçmekteydi. Ticaretin gelişmesiyle bu düzen yeni ve güçlü Japonya'yı oluşturdu. Diğer bir aile türü olan kararsız aile, tek bir aileden meydana gelmekteydi ve herkesin kabul ettiği tek bir otoritenin varlığından söz etmek mümkün değildi.

Aydın(1997:44)'nin Yasa (1970:105-109)'dan aktardığına göre:

“Yerleşim yeri esas alınarak yapılan sınıflandırmaya göre aile:

- a) Büyük kent ailesi
- b) Kasaba ailesi
- c) Gecekondu ailesi
- d) Köy ailesi
- e) Göçebe ailesi olarak beşe ayrılmaktadır. Mekâna bağlı geçişlilikle ilgili olarak bu aile tipleri kendi aralarında çok az farklılıklar gösterirler.”

Sosyal ve ekonomik yapı dikkate alınırsa aile iki aşamada incelenmektedir:

- a) Geleneksel Aile (sanayi öncesi dönemi)
- b) Çekirdek Aile(sanayi dönemi)

4- Geleneksel Aile

Geleneksel aile sanayi öncesi toplumlarda ve kırsal yörelerde görülen bir aile çeşididir. Aile bireyleri evlendikten sonra da evlerine olan yakınlıklarını korumaktadırlar. Ailenin üyeleri içine yakın akrabalar da girmektedir. Akrabalar arasında ilişkiler çok sıcak olmaktadır (Aydın,1997).

Aileyi oluşturan temel unsurlar olarak kabul gören kadın ve erkeğin rolleri, çalışma hayatındaki işbölümünün farklılaşması geleneksel olarak kabul edilen aile tipini de farklılaştırmaktadır. Tarımın ön planda olduğu kırsal bölgelerde var olan geleneksel yapıda kadının ücretli olması, kocasından farklı bir meslekte olması, tarımın dışındaki faaliyetlerde bulunması zor olmaktadır. Kadının ekonomik gücü erkeğe göre daha azalmakta, aile ilgili alınacak kararlarda etkisi olmamaktadır. Yalnız annelik ve kadınlık görevlerini yerine getirebilmektedir. Bu geleneksel yapı içerisinde kadının mutluluğu yok olmaktadır. Erkeğin ise aile hayatı ile iş hayatı iç içe olmaktadır. Tarımın yoğunlaştığı bölgelerde aile reisi ve ailenin diğer bireyleri cemaatvari bir özellik göstermektedirler (Erkal,1995).

Haneleşmiş ailenin değişik tipleri bugünkü Asya ülkelerinde, hatta Japonya gibi sanayileşmiş ülkelerde bile yaygın olarak görülmektedir. Geçmişte Hindistan'da büyük aile ortaklaşa sahip olunan maldan, koruyuculuktan ve aile reisinin otoritesinden oluşmaktaydı. Kendi hukuklarına göre ailenin mal varlığını paylaşmak çok az olmakla birlikte, üç, dört nesil beraber çalışılmakta, beraber yaşanmaktaydı.1951 yılında yapılan nüfus sayımında elde edilen bilgilere göre ülkedeki geleneksel adetlerdeki birlikte yaşamının tersine, büyük aileden ayrılıp ayrı yaşamaların gitgide fazlaştığı görülmektedir.

Hane tipleri	Köyde(%)	Kentte(%)
Küçük(3 üyeli)	33	38
Orta (4-6 üyeli)	44	41
Büyük(7-9 üyeli)	17	16
Çok büyük(10 üyeli)	6	5

Census of India, C.I, Report, s.50.

Bireylerin hane tiplerinin dağılımına bakıldığında, bireylerin yüzde 40'nın büyük ailelerde; yüzde 20' sinin ise küçük ailelerde yaşadığı gözlenmektedir. Geleneksel ailenin temel özellikleri olan aynı yerde oturmak, ortak kutsallara bağlanmak, aynı sofradan yemek yemek, mülkiyet gibi özellikleri zamanla önemini yitirmektedir. Büyük ailenin üretici olarak önemi azalsa da sosyal hizmet organı olarak görevini devam ettirmektedir. Geleneksel aile özellikle ekonomik güçlüklerin paylaşıldığı özel bir kurum olması, sosyal güvenliğin sağlanması ve bireylerin bazı olumlu nitelikler kazanmasını sağlaması açısından bugünde eski önemini korumaktadır (Oskay, 1998).

5- Çekirdek Aile

Anne, baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşmaktadır. Sanayi devriminden sonra kent toplumlarının aile yapısı olarak ortaya çıkmıştır. Akrabalık grubundan tamamen soyutlanmaktadır. Aile içerisinde verilen bütün kararların sahibi kadın ve erkektir. Otorite dağılımı eşit olmakla beraber cinsiyet ayrımı yapılmamaktadır. Paylaşılacak olan mal ise çocukların hepsine eşit olarak dağıtılmaktadır (Aydın,1997).

Çekirdek ailede insan hayatı için dört temel öge bulunmaktadır: Cinsellik, ekonomik boyut, üreticilik ve eğiticilik boyutu. Çekirdek ailenin toplumsal ve psikolojik boyutları göz önüne alındığında, yetişkin olmayan çocukların bakımı ve meslek sisteminde bir yere yerleştirilmesi toplumsal rolünü, aile fertlerinin duygusal bakımdan yakınlıkları ve güven duygusunun yaşatılması psikolojik rolü meydana getirmektedir. Çekirdek ailenin devamını sağlayan en önemli faktörü, cinsiyetler arasındaki yoğun işbirliği meydana getirmektedir. Ekonomik anlamda işbirliği çekirdek ailedeki anne-baba ve çocuklar arasındaki bağları da güçlendirmektedir. Her insan

toplumunda iki çekirdek aileye katılmaktadır: Bunlardan ilki doğduğu, yetiştiği ve bakım gördüğü annesinin, babasının ve kardeşlerinin var olduğu yetiştiği aile, ikincisi ise evlendiği kocasının ya da karısının ve çocuklarının var olduğu zürriyet ailesi olmaktadır. Çekirdek ailenin evrensel boyutunun varlığı aile yapısının her bölgede aynı özelliği taşıdığı anlamına gelmemektedir. Çiftlerin sayısı, otorite, bağlılığın gücü, eş seçme ve konut gibi çeşitli değişkenlik öğeleri bulunmaktadır. Çekirdek aile modern sanayi toplumlarının özelliklerini taşımaktadır. Sanayi toplumlarında mülkiyet, hukuk, bireysel mutluluk ve herkesin kendi özel hayatı gibi genel toplumsal ülküler çekirdeksel ailenin önemini başat duruma getirmektedir. Bireyin karşılaşılabileceği sorunlarla devlet ilgilenmekte, bireyin ailesine eskisi gibi bağlılığı kalmamaktadır. Çekirdek ailenin başat durumu modern sanayi toplumlarından özellikle A.B.D’ de görülmektedir. Buradaki dayanışma anne- baba ve çocuklar arasındaki bağlılığa dayanmaktadır. Bu durum ise sağlam temelleri ortadan kaldırmaktadır. Ekonomik işlevler önemini yitirdiğinden A.B.D’ de ve diğer pek çok batı ülkesinde boşanmalar artmaktadır. Bağımsız çekirdek ailedeki dayanışma çocukların var olduğu yıllarda önemini korumakla beraber, çocukların evden uzaklaşmasıyla dayanışmanın da çekirdek aileden uzaklaştığı görülmektedir (Oskay, 1998).

2.1.3. Türkiye’de Aile Yapıları

Türkiye’de şehirleşme ve tarım dışı faaliyetlerin artması, kırsal bölgelerden şehirlere olan göçlerin olması şehirleşme ve sanayileşme sürecini hızlandırmakta, aile yapılarının küçülmesine neden olmaktadır. Kırsal bölgelerdeki nüfusun fazlalığı, tarımda ekilebilir toprakların varlığı, tarımda makineye geçilmesi, ulaştırma ve haberleşmenin meydana getirdiği sosyal değişimler Türk ailesindeki durumu ortaya koymaktadır. Bu duruma göre Türk ailesinde geleneksel geniş aile daralmakta, bağımlılık azalmaktadır. Küçülen aile, batı toplumlarındaki gibi, büyükanne, büyükbaba veya 18 yaşını geçmemiş kız ya da erkek çocukları aile dışına atmamakta, onları korumaya devam etmektedir. Türk ailesinin %63’ ü çekirdeksel aile yapısından oluşmaktadır. Türkiye’deki aile yapıları:

1-Özellikle şehirlerde görülen anne-baba ve evlenmemiş çocuklardan oluşan çekirdeksel aile,

2-Şehirleşmeye yeni başlamış yerlerde görülen yerleşme imkânlarının ve alt yapı hizmetlerinin az olduğu, dayanışma eksikliği olan korumaya muhtaç çekirdeksel aileler,

3-Anne- baba, evli çocuklar ve torunlardan oluşan geleneksel geniş aile,

4-Aile reisinin veya eşinin anne-babası veya bekâr kardeşlerinden birinin var olduğu küçülmüş geleneksel geniş aile,

5-Büyük şehirlerde görülen dul eş ve çocuklardan oluşan parçalanmış aile olarak ortaya konmaktadır.

Bütün aile tipleri arasında çekirdek ailede büyük bir artış görülmektedir.

Çekirdek ailenin oranı 1968’de %60 iken 1988’de % 67,1’e yükselmiştir.

Bölgeler ve Kır Kent İtibariyle Çekirdek Aileler(1968, 1983, 1988, %)

Bölge	1968	1983	1988
BATI	59.1	64.7	73.0
GÜNEY	67.4	69.8	71.5
ORTA	63.3	59.8	65.6
KUZEY	46.3	48.7	52.8
DOĞU	63.0	58.3	59.3
KENT	63.3	67.4	73.1
KIR	55.4	54.4	58.1
TOPLAM	59.7	61.6	67.1

(Timur, 1972; Hünee,1988; Hünee,1989)

Kadının çalışma hayatına girmesi, mesleğinin olması, erkekle eşit aile dışı faaliyetlerde bulunması son yıllarda aile reisinin kim olacağı tartışmalarını ortaya çıkarmaktadır. Ayrıca kadının bekârlık soyadını taşıyıp taşımayacağı tartışmalarının artması, aydınların toplumla yabancılaşması, fertlerin toplumdan uzaklaşması, aile içi otoritenin değişmesi, fertler üzerinde olumsuz etkilere sahip olan müstehcen yayınların artması Türk aile yapısını olumsuz etkilemektedir. Normal olmayan her şey idealleştirilerek toplumu ayakta tutan aile sistemi çökertilmektedir. Türkiye’deki boşanmaların, intiharların ve hayat pahalılığının artması ve şartların zorlaşması aile yapısında çözümlere neden olmaktadır. (Erkal,1995).

ÜLKELERE GÖRE BOŞANMA ORANLARI		
	YIL	%o
Türkiye	1980	3.5
İngiltere	1980	30.0
Rusya	1981	34.8
A.B.D.	1981	53.0
Kanada	1980	25.9
İsveç	1981	24.2
Almanya	1981	29.0

Boşanma istatistikleri, 1984, DİE, Ankara (Erkal, 1995).

Şehirlerin büyümesi, endüstri merkezlerinin oluşması, köylerden kentlere büyük göçlerin olması ile toplumsal yapıdaki değişiklikler aile yapısını da hızla değiştirmekte, bununla birlikte kültür değişimlere uğramaktadır. Şehirlerdeki yığılma, gecekonduların hızla artmasına neden olurken aile problemlerini de beraberinde getirmektedir. Gelenek ve göreneklerinden koparak gelen ve bir boşluğun içerisinde kendini kaybeden aileler karasızlık ve şaşkınlık içerisinde olmaktadır. Köydeki çevrenin baskıcı tutumundan kurtularak, özenilen taklit edilmeye çalışılan bir çevrede radyo, televizyon, gazete, dergi, sinema, tiyatro gibi etkili moda cereyanlarının içine düşmektedir. Bu tür ihtiyaçların aile reisi tarafından karşılanamaması aile bireyleri arasında huzursuzluğa yol açmaktadır. Bu yüzden boşanmalar olmakta ve aile reisi sıkıntılara düşmektedir. 1935'te 2.257 boşanma vakası tespit edilmişken, 1955'te bu rakamın 10.455'e ulaştığı görülmektedir. 1958'de 1.012 boşanma vakası ile İzmir başta gelmektedir. Onu sırasıyla İstanbul, Ankara, Bursa izlemektedir. Boşanma sebepleri arasında ise geçimsizlik ön sırayı almaktadır. Ayrıca kadının iş yaşamına girmesiyle hem kadının hem de erkeğin iş peşinde koşması çocuk terbiyesini de olumsuz yönde etkilemektedir. Ancak akşamdan akşama bir araya gelen aile üyelerinin manevi paylaşımları azalmaktadır. Köydeki güzel tabiatın içindeki evlerin yerini gecekondu ve apartman dairelerinin almasıyla da; misafirperverlik, komşuluk ve yardımlaşma yok olmaya başlamaktadır.

Aileyi sosyal ve kültürel sebeplerle beraber ekonomik şartlar da etkilemektedir. Ana, baba ve çocuklardan oluşan çekirdek aileler bugünün Türk ailesini

oluşturmaktadır. Azimli, çalışkan, bilgili, sağlıklı, vatansever insan kitlesi kalkınmayı sağlayacak olan en önemli ana unsurlar arasında yer almaktadır (Eröz, 2000).

2.1.4. Aile Kurumunun Temel İşlevleri

İnsanlığın başlangıcında ailenin ekonomik, siyasi, sosyal, kültürel gibi birçok işlevi bulunmaktaydı. Zamanla değişen bu işlevler aileden ayrılmış ve değişik kurumlarca paylaşılmıştır. Bunlardan ekonomi aileden ayrılmış, otorite siyasal bir güç olmuş ve böylece ailenin işlevsel boyutunu değiştirmiştir (Aydın, 1997).

Aile belli bir yapıya sahip olduğu için işlevsel olarak gelişmektedir. Aile kendisini meydana getiren unsur ve faktörlerin statü ve rollerin belli bir düzen içerisinde yapılaşmasını ifade etmektedir. Aile içerisinde anne, baba, dede, çocuk her fert belli bir statüye sahip olmaktadır. Ailenin düzeni fertlerin statülerini düzenli olarak icra etmesine dayanmaktadır. Eğer aile üyeleri statülerine uygun davranış geliştirmezlerse aile içinde çatışmalar oluşmaktadır. Aile içerisindeki statü ve rol dengesinin sosyo-kültürel, ekonomik ve ahlaki kurallara bağlanması, ailenin yapısını meydana getirmektedir. Ailenin yapısı dini, ahlaki, felsefi ve sosyolojik değerlerin bütünleşmesi ile anlam kazanmaktadır. Aile incelemelerinde üzerinde durulan birinci yapısal problem, aile evlilik kurumunu biyolojik kaynağa bağlanması problemidir. Ailenin işlevsel yapısını daha iyi anlayabilmek için, biyolojik işlevle beraber ekonomi, eğitim, din ve boş zaman işlevlerini de anlamak gerekmektedir (Akyüz, 1991).

1- Ailenin Biyolojik İşlevleri

İnsan soyunun devamını sağlamak anne-baba-çocuk ilişkisinin devamını sağlamakla mümkün olmaktadır. Toplumda nüfusun kaynağı olan aile, eşlerin cinsel gereksinimlerini karşıladığı gibi, neslin de devamını sağlamaktadır İnsan dışındaki diğer pek çok canlı doğumdan sonra varlığını kendi kendine devam ettirebilmektedir. İnsan ise bir aileye bağlı olarak varlığını devam ettirmektedir. Aile yalnızlığı giderip duygusal paylaşımların yaşandığı bir ortam olmasından dolayı ferdin maddi ve manevi ihtiyaçlarını da karşılamaktadır (Aydın, 1997)

Tarihte ve günümüzde ideal bir ailenin yapısında eşlerin birbirlerine saygı, sevgi ve güven duymaları, çocuk sahibi olma istekleri, çocukların yetiştirilmesi, eşlerin hayatı birlikte yaşamaları ve birlikte karşılımları, üretim ve tüketim birliği gibi unsurlar biyolojik işlevleri destekleyen unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır (Akyüz,1991).

2- Ailenin Ekonomik İşlevi

Maddi imkânların karşılanması işlevi tamamen aile üzerindeyken zamanla bu görevi sanayinin gelişmesiyle temel kurum olan ekonomi üstlenmiştir. (giyecek ve yiyeceklerin aile kurumunun dışında yapılması).Böylece çekirdek ailenin ekonomik tüketime geçmesi, babadan görerek öğrenilen işleri dışarıya taşımıştır. Bu durumdan etkilenen kadın da ev içindeki üretimden çıkarak dışarıda çalışmaya başlamıştır. Ancak, aile kurumu doğrudan mal üretmese de bireyi mal üretmeye hazırlayan süreçleri kendi içerisinde işlemektedir. Bireyi ekonomik süreçlere hazırlayan, bireyin yaşamını devam ettirmesi için bazı temel becerilerin kazanılmasını sağlayan bir diğer kurum ise eğitim kurumu olup, okuma yazma, mesleki ve teknik eğitim gibi becerilerin mesleki rehberlik boyutuyla eğitim kurumlarında sunulması temel bir zorunluluk olmaktadır (Tezcan, 1977).

Ekonomik bir ünite olarak aile finansal ve finansal olmayan çeşitli ekonomiyle ilgili kararlar almaktadır. Finansal kararların içinde para idaresi, tasarruf ve harcama kararları yer almaktadır. Finansal olmayan kararların içinde ise, çocuk sahibi olma kararı, iş ve serbest zaman arasındaki seçimi, meslek seçimi, nerede yaşanacağına karar verme yer almaktadır. Aileyi aile içi ve toplumsal güç olmak üzere iki ekonomik güç etkilemektedir. Aile içi ekonomik güçler arasında giyim, yiyecek ve yaşanacak ev ile ilgili temel ihtiyaçlar, komşuluk ilişkileri, serbest zaman faaliyetleri yer almaktadır. Aile dışı toplumsal güçler ise, ailenin daha az kontrolü altında olan finansman sistemi ve istihdam sistemiyle ilgili çok önemli güçlerdir. Aile içerisinde ekonomik faaliyetler ve mali harcamalar çocukların dünyaya gelmesiyle artmaktadır. Dolayısıyla çocuk yetiştirme aile için sadece bir sosyal fonksiyon değil aynı zamanda ekonomik fonksiyon olma özelliği de göstermektedir. Arzu edilen yaşam şartlarına ulaşmak, temel ihtiyaçların üstünde daha iyi bir yaşam standartlarının elde edilmesiyle mümkün olmaktadır (Terzioğlu, 1990).

Ekonomiyi işler durumunda bulundurmak, kültürü dışa açabilmek için aile kurumuna büyük önem vermek gerekmektedir. Ailenin satın alma gücünün ekonomiyi oluşturmada, ekonominin üretim ve verimliliğinin yükseltilmesinde büyük rol oynadığını söylemek mümkündür. Aile kurum olarak ve fertleri ile gelişmeli, medenileşmeli, kültürüne ve fonksiyonlarına kendisi sahip çıkmalıdır. Bu da yetişmiş insan gücü ve olgunlaşmış kişilerle mümkün olmaktadır. Aileler fertlerini geliştirerek, onlara sahip olmaları gereken benliklerini kazandırarak toplumsallaşmayı sağlayarak kişiler arası rekabete onları hazırlayarak ekonomide rekabete yardımcı olmaktadır. Tarım alanında toprak ve su kaynakları sermaye anlamına gelmektedir. Bitkisel ürünlerle ya da hayvancılıkla geçimini sağlayan aileler, çocuklarına tarım ve hayvancılıkla ilgili bilgileri öğreterek ekonomiye katkı sağlamaktadırlar. Aile yapısının içinde bulunduğu sosyal ekonomik, kültürel ve psikolojik ortamların çocuklar üzerinde beklentilerinin oluşmasında etkili olduğu görülmektedir. İnsanoğlu üretimin ana faktörlerinden biri olduğu için, sanayi kuruluşlarında çalışan insanların maddi ve manevi doyumu ile duygu-düşünce ve davranış dengeleri verimliliği artıran ön şart olmaktadır. Çalışan insanlar tartışmasını bilmeli, kendine ait fikirlerini savunabilmeli, verilen kararlara katılabilmelidir. Bu insanların küçük yaşlardan itibaren iyi bir şekilde yetiştirilmeleri görevi de aileye düşmektedir. İş grupları içerisinde bilgi birikimi olan, doğru düşünen insanların iş yerlerinde becerilerini, hünelerini ve deneyimlerini göstermeleri grup başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Ayrıca öneriler her yerde karara giden yollardır. Ailede öneri getiren çocuklar, ilerdeki iş yaşamlarında da öneriler getirmeye devam edeceklerdir. Bu durum ise öneri geliştiren gencin iş yaşamındaki başarılı olmasını sağlayacaktır. Yaratıcılığını gösteren, öneriler sunabilen, kararlara cesareti ve bilgisiyle katılabilen gençleri yetiştirecek olan aileler geleceğin gençliğini yetiştirmektedirler (Nirun, 1994).

3- Ailenin Eğitim İşlevi

İnsanın toplum içerisinde sosyal bir varlık olması onun sosyalleşmesini zorunlu kılmaktadır. Özellikle kültürün devamının sağlanması, bireyin kişilik yapısının gelişmesi, dinsel eğitimin verilmesi, toplumsal kuralların varlığının benimsenmesi gibi sosyalleşme sürecinin ilk adımları ailede atılmaktadır. Ailenin bireye rehberlik yapması, öğretim konusunda destek olması, bireye davranışlarıyla örnek olması ve bireyin kendi

seçtiği değerleriyle kendi düşünce ve davranışlarını yargılaması sosyalleşmenin devamını sağlamaktadır (Aydın, 1997).

Aile uyumlu bir yapıya sahipse, iç ve dış organizasyonları normale, toplumdaki gelişmeler onun yapısını bozmuyorsa, çocuk için iyi bir eğitim yuvası olma özelliğini taşımaktadır. Ancak, günümüzün ailesi eğitim işlevini yerine getirirken birtakım zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Yapısında meydana gelen sayı bakımından azalma, yardımcı birçok unsurun yok olmasına sebep olmaktadır. Bununla birlikte sanayinin getirmiş olduğu ekonomik, siyasal, kültürel sebepler çocuk doğurma meselesini tartışılır duruma getirmektedir. Sanayi toplumlarında çocuk doğurma riskini göze alamayan aileler, çocuğun bakım ve eğitim riskini de göze alamamaktadırlar. Bugünkü insan tipi kendini düşünen, çok kazanan, iyi harcayan, rahat yaşayan, çevresindeki insanları düşünmeyen, onlar için fedakârlık yapmayan insan tipi olduğu için ailenin eğitim işlevi zorlaşmaktadır. Çocuk eğitimi fedakârlık isteyen, zahmetli bir görevi gerektirmektedir. Ailede her iki bireyinde çalışması çocuğa ayrılacak eğitim zamanını azaltmakta, anaokulu ve kreşleri kurumsallaştırmaktadır. Bu sebeplerle beraber ailenin eğitimsel işlevini etkileyen bir diğer önemli konu, aile içerisinde yaşanan uyumsuzluk, dengesizlik ve organizasyon eksikliğidir. Aile içerisindeki bu olumsuzlukların sebepleri arasında eşlerin birbirlerinden farklı yaradılıştaki oluşları, geldikleri ailelerin farklı özelliklere sahip olması, çocuk doğurma ve bakımı gibi ortak konularda anlaşamamaları, eşlerin toplumsal statülerinde yaşanan değişiklikler ve toplumsal değişikliklerden ailenin olumsuz etkilenmesi yer almaktadır. Dengesi bozulmamış bir aile, eşlerin birbirlerini tanımak, birbirlerine yardımcı olmak, daha iyi bir hayat sürmek için kurdukları ve içten gelen duygularla ördükleri bir yuvadır. Bu güzel yuvada çocuklar doğmakta, büyümekte, gelişmekte ve yeni değerler kazanmaktadırlar. Bu değerleri de aile eğitimiyle sağlamaktadır. Ailenin en önemli eğitim işlevleri şunlardır (Akyüz, 1991);

1- Aile içerisinde kazanılan sosyal değerler aile bireyleri tarafından nesilden nesile aktarılmaktadır. Aile çocuğa sosyal değer ve alışkanlıkları kazandırdığı için çocuğu sosyalleştirmeye yarayan bütün unsurlara sahip olmaktadır. Sosyalleşme olgusuyla çocuk, toplumun çeşitli emir ve yasaklarını öğrenmeye başlamaktadır.

2-Ayrıca, aile okul öncesi bir eğitim kurumu olduğu için çocuğu okula hazırlayarak eğitici görevini tamamlamaktadır. Çocuk bedeni, zihni ve duygusal bakımdan belli bir olgunluğa ulaşarak okula hazırlanmaktadır. Okulda gösterilen başarı aynı zamanda ailenin eğitici etkisine bağlı olmaktadır.

3-İnsanoğlunun sürekli bakıma ve korunmaya ihtiyacının olması ailenin önemini artırmaktadır. Çocukta dengeli bir ruh ve beden gelişimi ailenin çocuğa bakımını gerektirmektedir. Ailenin bunu sağlaması için maddi ve manevi kaynaklara sahip olması, bilgi düzeyini yeterli olması gerekmektedir.

4-Çocuk göstereceği iyi ve kötü alışkanlıkların çoğunu okula başlamadan önce evde kazanmaktadır. Anne ve babaların çocuklarında düzen fikrini oluşturmaları gerekmektedir.

4- Ailenin Dini İşlevi

Aile, toplumsal değerlerin üretilmesi, bu değerlerin nesilden nesile aktarılması ve denetlenmesi konusunda görevlerini yerine getirmektedir (Aydın, 1997).

Ailenin çocuklarına karşı dini görevlerini şu şekilde açıklayabiliriz: (www.diyanetvakfi.dk/Aile web sitesinden 4.6.2006tarihinde alınmıştır).

- 1) Çocuklarını sağlıklı bir şekilde besleyip büyütmek, çocukların beden ve ruh sağlığını korumak ve olumlu yönde geliştirmek,
- 2) Çocuklarına haramın yanlış olduğunu anlatmak,
- 3) Çocuğuna yakışır güzel bir ad koymak,
- 4) Çocuğu iyi terbiye etmek, ona ahlaki değerleri kazandırmak,
- 5) Çocuğuna dini ve ahlaki görevleri öğretmek,
- 6) Çocuğu okutmak, yetenekleri doğrultusunda bir meslek sahibi yapmak,
- 7) Çocuklarına sevgi göstermek, onlara gereken ilgiyi göstermek,
- 8) Çocuklara sevgi gösterirken, hediye verirken ayırım yapmamak, eşit ve adaletli davranmak,
- 9) Evlenme çağına geldikleri zaman çocukları evlendirmek

5- Ailenin Boş Zamanlarını Değerlendirme İşlevi

Birey için dinlenme ve eğlenmenin gerçekleştiği en önemli yerlerden biri ailedir. Boş zaman eğitimi bireyin eğitiminde önemli bir yere sahiptir. Aile, boş zamanın değerli olarak kullanılmasını genellikle ekonomik düzeyine bağlı olarak geliştirmektedir. Bireyin boş zaman eylemine ya aile karar vermekte ya da birey bu eylemleri özgür olarak seçmektedir. Boş zaman etkinliklerinden özellikle oyun eğitimi, anne-baba ve çocuğun birbirlerini daha iyi tanımalarını sağlamaktadır. Bunun en önemli sebebi ise, çocuğun ilk ve doğal oyun yerinin aile olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca aile, hem önemli bir müzik ve okuma merkezi hem de sohbet olanaklarının olduğu boş zaman eğitim kurumudur. Ancak değişen toplum yapısı boş zaman etkinliklerini de dolayısıyla değiştirmiştir. İçinde birçok ailenin yaşadığı konutların ve apartmanların artması, boş alanları ortadan kaldırmış, ayrıca kadınların çalışması, aile üyelerinin çok meşgul ve yorgun olmaları, kitle iletişim araçlarının gelişmesi, gençlerin bağımsızlık duygularının artması da boş zaman etkinliklerini farklı alanlara yöneltmiştir (Tezcan,1977).

Günümüzde insanlar, boş zamanlarını daha çok dinlenerek geçirmektedirler. Dinlenme etkinlikleri olarak da eğlenceyi seçmektedirler. Eski zamanlarda dinlenme etkinliği olarak genellikle bayramlardaki aile eğlenceleri tercih edilmekteydi. Eğlenceler belirli bir kurala göre devam ettirilmekteydi. Oysa şimdiki zamanda eğlenme günlük hale gelmiştir. Cumartesi günleri eğlence günü olarak seçilmiş olarak görülse de aslında haftanın her gecesi şenlik vesilesi olabilmektedir. Aile reislerinin çoğu haftalık şehir dışına çıkmaktadırlar. Sinema aile için %52 oranında bir eğlence unsuru olmaktadır. Bunları açık hava, izcilik faaliyetleri, motorlu bisikletler ve otomobiller takip etmektedir. 1957’de tatile çıkan her yüz kişiden ellisi ailesi ile birlikte olmayı tercih etmiştir. Özellikle genç insanlar boş zamanlarının çoğunu aile yerine arabaya ayırmaktadırlar. Onlar için önemli olan tatil süresinin uzatılması, kendilerine ait bir arabalarının olması ve eğlencelerinin artırılmasıdır. Yine son zamanlardaki gelişmeler de boş zaman etkinliklerini farklı boyutlara taşımaktadır. Ev içerisinde radyo ve televizyonunu varlığı, gazetenin eve girmesi, çocukların oyunlarına ve derslerine iştirak etme, dernek faaliyetlerine katılma bu boyutları şekillendiren unsurlar arasında yer almaktadır (Toptaş, 1991).

2.2. AİLEDE ÇOCUK

2.2.1. Çocuğun Okula Başlaması

Her anne ve baba çocuğunun okula başlamasını heyecanla beklemektedir. Bu heyecan çocuğun okulun seçimi, kıyafetlerinin seçimi ve daha sonrasında çocuğun okula başlamasıyla okuldaki başarı beklentisiyle devam etmektedir. Genellikle çocukların okula başlama yaşları yıla göre değerlendirilmektedir. Yalnız okula başlayan çocuğun yaşının sadece yıl olarak tutması uzmanlar tarafından yeterli görülmemektedir. Çocuğun takvim yaşı, zekâ potansiyeli, fiziksel gelişmişlik düzeyi, çocuğa ailesi tarafından verilecek manevi destek, ailenin sosyoekonomik düzeyi gibi özelliklere de dikkat etmek gerekmektedir. Çocuğun okula başlayabilmesi için okul olgunluğunu taşıması gerekmektedir. Okul olgunluğunu taşımadan okula başlayan çocuklarda, okulun ileriki aşamalarında başarısızlık görülmektedir. Bu nedenle okula başlayacak olan çocukların bir uzman tarafından kelime dağarcığı, dikkat ve hız noktası bakımından, matematik becerisi ve kas gelişimi noktası bakımından değerlendirilmesi çocuğun eğitim hayatına kendini tanıyarak başlamasını sağlamaktadır (Çelik, 2006).

2.2.2. Okul Çağı(6- 12 yaş) Çocuğunun Gelişimsel Özellikleri

Anne ve babalar okula başlayan çocuklarını her bakımdan tanımaları gerekmektedir. Bu yüzden çocuklarının gelişimleriyle ilgili özelliklerini yakından takip etmeleri çocuğun okula uyumunu, ailenin çocuğa vereceği eğitimi kolaylaştırmaktadır. Çocukların nelere karşı ilgi duyduğu, beklentilerinin neler olduğu, neleri sevdiği ya da sevmediği, hangi derslere yeteneğinin olduğu, fiziksel, sosyal, bilişsel gelişimlerinin ne düzeyde olduğunun bilinmesi gerekmektedir (Kaya, 2005).

1- Okul Çağında Çocuğun Fiziksel (Bedensel) Gelişimi

Gelişim çocuğun büyümesi, öğrenmesi, fiziksel ve zihinsel olarak gelişmesi anlamına geldiği için gelişimin fiziksel boyutu, olgunlaşma boyutu ve öğrenme boyutu büyük önem taşımaktadır. Fiziksel gelişme, çocuğun büyümesi, bedenin boy ve ağırlık yönünden artması, organların görevlerini yerine getirecek düzeyde olgunlaşması anlamına gelmektedir. Bireyin bir işi yapabilmesi için belirli bir olgunluk düzeyine ulaşması gerekmektedir. Olgunlaşma düzeyi ile öğrenme etkileşimi hazır bulunuşluğu

meydana getirmektedir. Gelişim çocuğun her yaşında farklılık göstermektedir. Ayrıca fiziksel gelişmeyi kalıtım ve çevre faktörleri de etkilemektedir. Çocukların kalıtsal yapılarını aileden gelen kromozomlar tayin etmektedir. Her çocuğun büyüme hızı, büyüme oranı, büyüme şekli, kemik ve cinsiyet yönünden olgunlaşması kromozomlarla şekillenmektedir. Çocukların fiziksel gelişimini etkileyen çevre faktörleri arasında beslenme, sosyal-ekonomik düzey ve eğitim, çevresel uyarıcılar, sevgi ve ilgi, hastalıklar, cinsiyet, mevsimler, çocukların doğuş sırası başta gelmektedir (Cirhinlioğlu, 2001: 5- 9).

Okul çağındaki çocukta fiziksel gelişim, bu dönemden önceki ve sonraki dönemlere göre daha yavaş ilerlemektedir. Genellikle bu yaşlarda her yıl 5cm boyda uzama gözlenirken, 2,5 kilo kadar da ağırlaşmaktadır. Kızlar aynı yaştaki erkeklere oranla daha uzun ve daha ağır olma özelliğini göstermektedirler.(Bacanlı, 2002: 108). İlkokul döneminde fiziksel büyüme ve gelişme yavaş, kas dokusu gelişimi hızlı olmaktadır. Bu durum kaslarla iskeletin birbiriyle uyuşması sırasında büyüme ağrılarına rastlanmaktadır.(Durmuş, 2005: 47). Küçük kasların hızla gelişimi çocukları müzik aleti çalmaya, top oynamaya, yazı yazmaya, çekiç ve çakı gibi ev aletlerini kullanmaya yöneltmektedir. Bedensel gelişimlerinin doğrultusunda spor faaliyetlerine ilgi artmaktadır. Özellikle erkek çocuklarda spor öylesine ilgi odağı olmuştur ki dünyadaki en önemli kişiler onlar için tanınmış futbolculardır. Çocuklara açık havada enerjilerini rahatlıkla harcayabilecekleri, rahatlıkla spor yapabilecekleri ortamların hazırlanması onların bu konuda rahatlamalarını sağlamaktadır. Ayrıca spor ortamlarında çocuklar arkadaşlarıyla daha fazla iletişim içerisinde olduklarından bu durum onların hem bedenen hem de sosyal açıdan gelişmelerini güçlendirmektedir. Enerjilerini çok fazla kullandıkları için düzenli uyku, dengeli ve sağlıklı beslenmeye ihtiyaç duymaktadırlar. Bu dönemde çocuklar, diş gelişimlerini tamamladıklarından kalıcı dişlerini kazanmaktadırlar. Çocukların bu dönemde ağız ve diş sağlığı konusunda bilgilenmeleri ağız ve diş bakımlarını kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bozuk dişlerin tedavi aşamasına bu dönemde geçilmektedir. Okul çağı döneminin sonuna doğru hem kız çocuklarında hem de erkek çocuklarında ergenlik belirtileri gözlenmektedir. Kız çocukları erkek çocuklarına göre hızlı geliştiklerinden bu gelişim farklılıklarını duygusal anlamda şaşkınlıkla karşılamaktadırlar. Bazı zamanlar kız çocukları uzun boylu ve iri bir yapıya sahip olmalarından utanmaktadırlar. Bu farklı gelişim özellikleriyle ilgili olarak çocuğa

gerekli bilgileri vermek onu rahatlatmaktadır. Çocuklar bu dönemde sağlık açısından oldukça güçlü bir yapıya sahip olduklarından hastalık vakalarına rastlanmamaktadır (Çelik, 2006).

Okul çağındaki çocukta, oyunun önemli bir yerinin olması sebebiyle ve oyunlar bedensel etkinlikleri gerektirdiği için çocuk bu dönemde gerekli fiziksel becerileri kazanmaktadır. Çocukların en önemli işleri oyun oynamaktır. Bu dönemde çocuk oyunla dünyaya uyum sağlayarak bedensel gelişimini tamamlamaktadır (Bacanlı, 2002).

2- Okul Çağında Çocuğun Psikomotor (Devinimsel) Gelişimi

Motor gelişimi çocuğun yürümesi, atlaması, zıplaması, koşması, tırmanması gibi hem büyük kas gelişimini hem de yazı yazmak, objeleri kavramak gibi el ve parmakları kullanabilme gelişimini gerektirmektedir. Çocuklar motor gelişimlerini okula başlamadan önce kazanmaktadırlar. Okul çağında motor gelişim azaldığından bu dönemdeki çabalar ilk yaşlardaki becerileri geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Motor gelişimindeki beceriler bedenın yeterli olgunluğa erişmesi ve öğrenmenin başlamasıyla kendini göstermektedir (Cirhinlioğlu, 2001: 57).

Okul çağında koşma, zıplama, hoplama ve top becerilerinin daha çok geliştiği görülmektedir. Hızlı koşup, hızlı top sürebilmektedirler. Bu dönemde futbol, basketbol gibi grup oyunları daha çok oynanmaktadır. Okul yıllarında büyük kas motor gelişiminde dört temel gelişme gözlenmektedir (Bayhan, Artan, 2004: 190–193);

- **Esneklik:** Bu dönemde esneklik daha yavaş ilerlemektedir.
- **Denge:** Okul çağındaki çocukların tek ayak üzerinde durabilme süreleri bu dönemde artmaktadır. Denge becerileri atletik becerilerini de geliştirmektedir.
- **Çeviklik:** İleri, geri ve yanlara hareketlerinde çok hızlı davranabilmektedirler.
- **Kuvvet:** Kuvvetleri okul öncesindeki döneme göre daha fazladır.

Ailelerin bu yaş çocuklarını eğlendikleri, sevdikleri spor alanlarına yönlendirmeleri gerekmektedir. Aileler çocuklarına sporu sevdirmeli ve çeşitli spor dallarını tanıtmalıdır. Spor faaliyetlerinde kazanmanın değil, grup ruhunun,

centilmence yarışmanın ve güzel beceriler kazanmanın daha önemli olduğu anlatılmalıdır. Kurallar belirlenirken mutlaka çocukların fikirleri alınmalı ve onlardan profesyonel sporcular olmaları beklenmemelidir. Bu yıllarda okullardaki beden eğitimi derslerine önem verilmeli, çocuklara uygun, onların keyif alacakları etkinlikler düzenlenmelidir.

3- Okul Çağında Çocuğun Bilişsel (Zihinsel) Gelişimi

Zihinsel gelişim, düşünme ve kavrama siteminde meydana gelen gelişmelerdir. Biliş, öğrenme ve algılamayı gerektirmektedir. Çocukların olayları açıklama ve anlama biçimleri içinde buldukları bilişsel gelişim dönemlerine göre değişiklik göstermektedir. Çocuklarda zekâ bireysel farklılıkları ifade etmektedir. Zekâ, yeni ve şaşırtıcı durumlarda çevreye uyum sağlayabilme ve problem gücü olarak tanımlanmaktadır. Zekâ, herhangi bir şeyin nasıl yapıldığını bilmemizi değil, ne yapılacağını bilmediğimiz bir durumda nasıl davrandığımızı göstermektedir. Zekânın gelişiminde bireysel farklılıklar çocuğun bilişsel gelişimiyle paralellik göstermektedir. Gelişimin bireysel olarak farklılık göstermesi kalıtımın, çevrenin, ailenin sosyo-ekonomik düzeyinin, eğitim düzeyinin farklı yapılarda olmasına bağlıdır. Bireyin zekâsındaki gelişimi etkileyen en önemli faktör ise kalıttır (Durmuş, 2005: 50-51).

Somut işlemler dönemi olarak kabul edilen 7- 12 yaş döneminde çocuk bilişsel anlamda hızlı bir dönem geçirmektedir. Nesnenin korunum kavramını edinmektedir. Nesnelerin algılanan görüntülerinin yanıltıcı olabileceğini düşünerek gerçeği farklı açılardan anlamaya çalışmaktadır. Bu dönemdeki çocuk nesnelerin sınıflandırmasını yapabilmekte, parçaları bir araya getirerek değişik şekillerde yeniden oluşturabilmektedir (Aydın, 2003).

Okula yeni başlayan çocuk, okuldaki eğitim ve öğretim etkinlikleri sayesinde somut düşünmeye başlamaktadır. Somut düşünce, çocuğun eliyle dokunduğu, gözüyle gördüğü nesne ve olaylar üzerinde çok boyutlu düşünme şekillerinden biri olmaktadır. Çocuk, somut düşündüğü zaman bilgileri düzenli ve mantıklı bir şekilde işleyebilmektedir. Okul çağının ilk yıllarında çocuklar, kararlarını dile getirirken gözlemlerden yararlanmaktadır, yaşadıkları deneyimleri ise ikinci planda tutmaktadır. Okul çağının son dönemlerinde ise nesne ve olayların görülmeyen yanlarını da içine

alan bir düşünce sistemi geliştirmektedir. Çocuk, 11 yaş dönemlerinde soyut düşünmeye başlamakta, belli örneklerin dışında bunlardan farklı olarak yeni bir düşünce sistemi geliştirmektedir. Atasözlerindeki soyut düşünceyi, yüklenen mecaz anlamı kavrayabilmektedir. Böylece kendi dünyalarına farklı açılardan yaklaşabilmektedir. Bu durum da onların mantıksal düşünme, dikkati yoğunlaştırma yeteneklerini ve zihinsel kapasitelerini geliştirmektedir. Edindikleri özel deneyimler sayesinde olaylara ilişkin sebep-sonuç bağlantıları kurabilmektedir; arkadaşının dikkatsizce piknik masasından yere atılması ve yaralanması, onda aynı olayın dikkat etmezse kendi başına gelebileceği izlenimini doğurmaktadır (Yavuzer, 2000).

Okul çocuğu, problemlere niceliksel bir tutumla yaklaşmaktadır, bu problemler mantıksal akıl yürütmeye ve belirlenmiş ölçme teknikleriyle çözüme kavuşmaktadır. Bunlardan biricisi olan **odaktan uzaklaşma** sayesinde çocuk, biri daha yüksek ve diğer ince olana boşaltılmadan önce, iki bardağın aynı miktarda sıvı içerdiğini bilmektedir. Böylelikle bardağın birden fazla boyutuna odaklaşabilme yeteneğini gösterebilmektedir. Birinci bardağın genişliğinin ikinci bardaktaki yükseklik farkını ödünlemiş olduğunu dile getirebilmektedir. **Tersine çevirebilirlikte** çocuk, yüksek bardaktaki suyu ilk bardağa geri boşalttığında hiçbir şeyin değişmeyeceğini daha önceden düşünebilmektedir. Çocuk birçok davranışın tersi davranışın kullanılmasıyla yadsınabileceğini anlamaktadır. **Dönüşümler**, dönüşümsel düşünme yeteneğini gerektirmektedir. Çocuk su boşaltma eyleminin yalnızca sonuna odaklanmamakta, olay anına ve olaya neden olan dönüşüme dikkat etmektedirler.

Çıkarılmış gerçeklikte çocuk, olayın sonucuna varmadan birden fazla etkeni göz önünde bulundurmaktadır. Gerçeklerin ötesine giderek, eldekilerle neyin gerçek olduğunu çıkarsayabilir. Sınırlı bilgilerin ötesinde, şimdiki durumla geçmişteki durumu karşılaştırarak kavramsal bilgileri toplayabilmektedir. Yani suyu boşaltırken ekleme ve çıkarma olmadığı için suyun miktarının aynı kaldığını anlayabilmektedir. **Korunum**, eşit miktarlardaki suyun farklı görünecek biçimde yeniden düzenlenmiş olsa da miktarının değişmediği ilkesinin korunmasıdır. **Sınıflama**, nesnelere ortak özelliklerine göre gruplamayı gerektirmektedir. **Sıralama**, paçaları belirli bir düzene koyma yeteneği gerektirmektedir. Çocuk, farklı uzunluktaki çubukları artan uzunluklara göre sıralayabilmektedir. **Geçişlilik**, önceki parçalar arasındaki ilişkilerden hareketle yeni bir ilişkinin çıkarılmasını gerektirmektedir. Üç farklı uzunlukta ve renkte verilen çubuklar

arasındaki ilişkiyi kavrayabilmektedir. **Benmerkezcilik**, bu dönemde daha az kendini göstermektedir. Onur (1998)' in Cowan (1978)' den aktardığına göre; benmerkezciliğin azaldığı üç alan belirlenmektedir. Bunlardan biri **mekânsal bakış açısı** adı verilen, farklı bir bakış noktasındaki birine bir nesnenin ya da fiziksel düzenlemenin nasıl görüldüğünü tasarlayabilme yeteneğidir. İkincisi **sözlü iletişimde** çocuk dinleyicilerini de dikkate almaya başlamaktadır. Üçüncüsü ise **toplumsal bakış** açısıdır. Çocuk, başkasının düşüncelerini, isteklerini, ihtiyaçlarını anlayabilmektedir. Çocuk rol oynama tekniğini kullanarak kendisini başkasının yerine koyabilmektedir. Zamanla gelişmiş bir toplumsal bakış açısına sahip olmaktadır (Gander ve Gardiner,1998)

Somut işlemler döneminde çocuklar nesnelerin yüzeysel özelliklerine bakmak yerine mantıksal anlamda yorumlar yapmaktadırlar. Sembolik zihinsel faaliyetlerin yerini gerçek zihinsel faaliyetler almaktadır. Çocuklar somut olmayan durumlar üzerinde akıl yürütemedikleri için işlemleri somut problemlere uygulamakta bazen de matematiksel işlemleri yaparken parmaklarını kullanmaktadır. (Selçuk, 2005: 92-93).Bilişsel gelişimin çocuğun kavram, dil, oyun, mizah gelişimi açısından değerlendirilmesini gerektirmektedir.

Bizi oluşturan dünyada birden fazla olay, nesne ve fikir bulunmaktadır. Kavram, aralarında belirli özellikleri paylaşan bir grup nesne ya da olaya verilen isimdir. İnsanın hayatı boyunca geliştirdiği kavramlar onun öğrenme hayatını etkilemektedir. Kavramları geliştirme gücü zihin yeteneğine bağlı olarak gelişmektedir (Başaran, 1989: 125).

Kavramlar, kendiliğinden kazanılan kavramlar ve öğretilen kavramlar olmak üzere iki şekilde incelenmektedir. Kendiliğinden kazanılan kavramlar gündelik hayatta kullanılan kardeş kavramı gibi kavramları ifade etmektedir. Bu kavramlar tümdengelim yoluyla kazanılmaktadır. Çocuk herkesi kardeşi olarak düşünürken zamanla kendi kardeşini diğer çocuklardan ayırabilmektedir. Öğretilen kavramlar ise okulda öğretilen kavramları kapsamaktadır (Bacanlı, 2002: 70- 71).

Bu dönemde çocukların zihinsel yetenekleri yetişkinlerin zihinsel yetenekleri gibi olmaya başlamaktadır. Soyut düşünme tam olarak gelişmemiştir, ancak somuttan

soyuta bir dönüşüm başlamaktadır. Gruplama yeteneğine sahip olan okul çağı çocuğu sınıflama, sıralama, değişmezlik, sayı ve mekân kavramlarını fark etmektedir. Çocuk nesnelere büyüklüğüne göre sınıflayabilmekte, nesnelere yerleri değişse de sayılarının değişmeyeceğini anlayabilmektedir. Farklılıkları ifade eden grupları bir araya toplayabilen çocuk, sıralama yapara bir dizi oluşturabilmektedir. Beden eğitimi derslerinde boylarına göre sıraya girebilen çocuklar, kendi isimlerini alfabetik sıraya da koyabilmekte, hacim, ağırlık karşılaştırmaları yapabilmektedir. (Yavuzer, 2004).

a. Dil Gelişimi

Somut işlemler dönemindeki çocukta mantıksal düşünmenin başlaması, duygusal yaşamı dengelemektedir. Artık merak ettikleri ve düşündükleri pek çok beceriyi kazanmaktadır. Sözcükleri istedikleri biçimde kullanmakta, yazmayı öğrenmekte, macera kitaplarını okuyabilmekte, sayıları toplayabilmektedir. Fikirler olarak her şeyi siyah-beyaz olarak düşünmektedirler. Çoğu zaman bir şey ya doğrudur, ya yanlış; ya çok güzeldir, ya berbat; ya çok eğlencelidir ya sıkıcı. Ara noktalar, gri bölgeler yok gibidir. Bu yaştaki çocukta yetişkinlerin onayını almak çok önemlidir. Bu nedenle bir yetişkin tarafından bireysel olarak değerlendirilmeleri en doğrusudur. Bu dönemde çocuğun dili bir yetişkinin dili kadar gelişmektedir. Kelime dağarcığı 3000' e ulaşmış olan çocuk, farklılıkların ve benzerliklerin farkına varmaktadır. Problemlerini kendi kişisel düşünce yeteneğiyle çözerek bir yetişkin gibi davranmaya başlamaktadır (Yavuzer, 2004).

b. Oyun Gelişimi

Çocukların bu dönemde oyuna düşkünlükleri oldukça fazladır. Oyun, bilişsel gelişimi olumlu yönde etkileyen ve toplumsal yaşamın yeniden yorumlanmasını sağlayan bir anlatımdır. Oyun, çocuklarda özellikle sembolik düşünceyi geliştirmekte, problemler karşısında farklı alternatifler sunmaktadır. Ayrıca bu dönemde çocuk oyunla paylaşmayı, yarışmayı, iletişim kurmayı öğretmektedir. Çocuklar bu dönemde benmerkezcilikten uzaklaşmakta, toplumsallaşma yolunda ilerlemektedir. Böylelikle sorunlara karşılarındaki insanların düşüncelerini dikkate alan bir anlayışla yaklaşmaktadır. Farklılaşan sosyal çevreyle daha karmaşık şemalarla karşılaşan çocuk dış dünyayı daha iyi anlayabilmektedir. Bu şemaların yapı, içerik ve nitelik açısından

gelişmeleri olumlu yaşantılarla desteklenirse yeni kavramlarla zenginleşmektedir (Aydın, 2003).

Bu dönemde oyunlar çocuğun bilişsel düzeyini ve ilgilerini artırıcı özellikler taşımaktadır. Çocuğun oyun oynarken problem çözme davranışı, onun gelişimsel özelliği hakkında bilgi almamızı sağlamaktadır. Bu durum sonucunda çocuklara gelişim düzeylerine uygun etkinlikler düzenlenmesi gerekmektedir (Bayhan, Artan, 2004: 62).

Oyunun çocuğun hayatındaki en önemli yeri, çocuğun toplumsallaşmasını sağlamasıdır. Arkadaşlarıyla tartışmasını öğrenen çocuk, esnek bir yapı kazanmaktadır. Oyun zihinsel gelişim açısından çocuğun problem çözme yeteneğini ve yaratıcılığını geliştirmektedir (Selçuk, 2005: 70).

Çocukların oyunları üzerinde Bacanlı (2002)' nin Gander&Gardiner (1993)' den aktardığına göre Parten altı tür çocuk oyunundan bahsetmektedir:

1-Uğraşsız Davranış: Çocuk oyunda olanları seyretmektedir. Çocuğun sıradan gündelik işlerini yansıtmaktadır.

2-Seyirci: Çocuk oyunda birilerini aktif bir şekilde izlemektedir. Seyrettiği kişilerle hem konuşmakta hem de onlara akıl vermektedir.

3-Yalnız, Bağımsız Oyun: Çocuk kendi oyuncaklarıyla kendi kendine oynamaktadır.

4-Paralel Etkinlik: Her çocuk kendi koyduğu kurallarla kendi oyununu oynamaktadır.

5-Birlikte Oyun: Çocuk bu oyunda diğer oyun arkadaşlarıyla birlikte oynamaktadır. Arkadaşlarıyla etkileşim içerirse girmektedir.

6-İşbirliğine Yönelik veya Örgütlü Tamamlayıcı Oyun: Çocuklar oyunlarını gruplar halinde işbirliği içerisinde oynamaktadırlar.

Çocuk oyun sayesinde kuralların farkına varmakta, kuralların uzlaşmaya dayalı olduğunu kavramaktadır.

c. Mizah Gelişimi

Çocukların neyi komik buldukları zaman içerisinde değişiklikler göstermektedir. Okul çağı çocuklarında mizah duygusu tekerlemelerle şekil bulmaktadır. Yetişkinlerinkine benzer bir mizah duygusu taşımaktadırlar. Mizah yönü güçlü olan çocukların annelerinin koruyucu bir tutum içerisinde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bu çocuklarda saldırganlık, ilgiyi üzerine çekme, yetişkin tepkilerine duyarlı olma gibi davranışları göstermektedirler. Çocuklar mizah anlayışlarını ailelerinden öğrendikleri gibi televizyon veya radyo gibi kitle iletişim araçlarından da öğrenebilmektedirler (Bacanlı, 2002: 76).

4- Okul Çağında Çocuğun Sosyal, Ahlaki ve Kişilik Gelişimi

Çocuk ailesinin ve içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olarak dünyaya gelmektedir. Çocuğun içinde yaşadığı topluma uyum sağlayabilmesi, topluma ve kendisine yararlı bir şekilde yaşayabilmesi, içinde yaşadığı toplumun ahlak değerlerini ve kendi rollerini benimsemesine bağlıdır (Ülgen ve Fidan, 1997).

İnsanlar dünyaya geldikleri günden itibaren başka insanlarla yaşama ihtiyacı içerisinde olduklarından topluluklar halinde yaşamaktadırlar. İnsan sosyal bir varlık olduğu için başkalarını bulunduğu ortamda yaşamaktan mutlu olmaktadır. Toplu yaşamak insanlar için sosyal bir ihtiyaç olmaktadır. Çocukların ilk sosyal etkileşim içerisinde oldukları kişiler aile üyeleri olmaktadır. Çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel ve dil yönü geliştikçe aile içerisindeki sosyal çevre diğer yakın sosyal çevreyle değişmekte ve gelişmektedir (Çağdaş ve Seçer, 2002: 4).

Bu devrede okula başlayan çocuktan belirli sosyal beceriler beklenmektedir. Çocuk beklentilerin farkında olduğu için, okuldaki başarısı onu olumlu yönde etkilerken, okuldaki başarısızlığı ise olumsuz yönde etkilemektedir. Bilişsel gelişimin de hızlı olduğu bu devrede çocuğun sosyal ilişkilerinde süreklilik görülmektedir. Bu devrede akranlarıyla iletişimi geliştirdiği için kendi akranlarıyla oynamayı tercih etmektedir. Arkadaşlık duyguları gittikçe önem kazanmaktadır. Kızlar kendi kurdukları gruplarda oyun oynarken, erkeklerde kendi kurdukları gruplarda oyun oynamaktadırlar. Freud' u izleyen psikologlar bu davranışı örtük cinsiyet dürtüsüyle açıklamaktadırlar (Cüceloğlu, 1997).

Freud' a göre bu devrede çocuk dış dünya ile ilişkiye geçme gereksinimi duymaktadır. Kendi akran gruplarını tercih etmesinin yanında hemcinsleri olan anne ve babaya yönelmektedir. Böylelikle cinsel kimliğin oluşmasında ve toplumsal rollerin öğrenilmesinde aynı cinsten ebeveyn ile kurulan özdeşim, öğretmen ve diğer büyüklerle kurulan iletişim çocuğun kişiliğini sağlaması açısından ayrıca önem taşımaktadır. Bu devrede ilgi ve merakları doyurulmayan çocuklarda tedirgin, içine kapanık, güven duygusu gelişmemiş bir kişilik yapısı ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2003).

Kişilik, kişinin sahip olduğu genel ve özel özelliklerinin kişinin toplumsal yaşamını nasıl yönlendirdiği anlamını taşımaktadır. Ayrıca kişilik bireyi diğer bireylerden ayıran duyuş, tutum ve davranışların hepsini içine almaktadır. Okul çağı çocuğunun kişilik gelişimi okula başlamasıyla yeni bir dönemin içine girmektedir. Okula yeni başlayan çocuk, öğrenme, yeni şeyleri araştırma, çevreyi araştırma, çevreyi tanıma ve yeni arkadaşlarla yeni iletişimler kurmaktadır. Her çocuk bu dönemde kendi hemcinslerine yönelmektedir. Bu dönemde çocuk hemcinslerini ve karşı cinsleri tanıma eğilimi göstermektedir. Çocukların kişilikleri yaşamları boyunca aileden, çevre ve toplumdan ve çocuğun kendisine ait birtakım durumlardan etkilenmektedir. Özellikle ailenin çocuğunu isteyerek dünyaya getirmesi, anne ve babanın yaşı, anne ve babanın fiziksel ve duygusal durumu, ailenin ekonomik düzeyi, aile içerisindeki bireylerin sayısı, ailenin tutum ve davranışları ve çocuğun sağlık durumu çocuğun kişiliğini olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir (Bayhan, Artan: 213).

Bu dönem çocuğun iyi ile kötüyü birbirinden ayırt ettiği dönemlerden birisidir. Çocuğun üstbenliği gelişmekte, anneye olan bağımlılığı azalmaktadır. Bütün gününü anneden ayrı olarak okulda veya sokakta akranlarıyla oyun oynayarak geçirmektedir. Oyunla çocuk sokağa kaymaktadır. Sürekli olarak bir şeylerle uğraşmakta ve sürekli hareket etmektedir. Evdeki pahalı oyuncaklarla oynamak yerine sokakta tozun içinde top oynamayı ya da ip atlamayı tercih etmektedir. Durmadan yeni şeyler öğrenmek, yeni şeyler denemek, yeni beceriler kazanmak üstünlük göstermek istemektedirler. Çeşitli koleksiyonlara ilgileri artmaktadır. Arkadaşlarıyla alay etmek, onların zayıf yönlerini ortaya çıkarmak üstünlük kurma duygularını ön plana çıkarmaktadır (Yörükoğlu, 1998).

Benlik gelişimi, bireyin fiziksel ve sosyal çevreyle olan etkileşimleri sonucunda kazandığı kendine özgü duygu, değer, düşünce ve kavramlarla ortaya çıkmaktadır. Benlik, bireyin kendi nasıl algılayış biçiminden ve çevresindeki yakınlarının onu nasıl algıladığından etkilenmektedir. Benlik saygısı bireyin ne olduğu ile ne olmak istediği arasındaki farkı yansıttığı için kişinin kendine verdiği değeri de içine almaktadır. Okul çağındaki çocuğun kendini kanıtlayabilmesi için hem okulda başarılı olması hem de akranlarıyla iyi bir iletişim kurması gerekmektedir. Yüksek benlik saygısına sahip olan çocuklar, kendilerine gerçek amaçlar koyabilen ve bunları gerçekleştirebilen yetenekli bireyler olarak kendilerini algılamaktadırlar. Düşük benlik saygısı olan çocuklar, hayattaki başarılarını kendilerinin dışındaki diğer etkenlere bağladıkları için gelecekte kendilerine olan güvenleri ve başarılı olma durumları azalmaktadır. Düşük benlik saygısı olan çocuk, matematik sınavından zayıf almışsa bunun sorumluluğunu öğretmene yükleyerek dış etkenleri öne sürmektedir. Yüksek benlik saygısı olan çocuk ise matematik sınavından kötü aldığı zaman bunun sebebini kendisinde arayarak daha çok çalışması gerektiğini düşünmektedir (Yavuzer, 2000).

Aydın (2003)'ün Ferst (1986)' dan aktardığına göre; çocuğun kişilik gelişiminde model almanın önemli bir yeri olduğu anlatılmaktadır. Özellikle modelin, çocuğa neyi neden yapacağını açıklaması, olumlu davranışın taklit yoluyla öğrenilmesini kolaylaştırmaktadır. Model bazen bir yetişkin olabileceken bazen de çocuğun akran gruplarından biri olabilmektedir. Buradaki önemli nokta çocuğun olumlu davranışının sosyal onaydan geçerek kabul edilmişidir. Sosyal onaydan geçmeyen davranışların tekrar edilme olasılıkları düşük olmaktadır. Özellikle akranlarıyla kurduğu ilişki sonrasında öğrenilen bir davranış olan saldırganlık, düşük benlik algısı ve özgüven eksikliği olan çocuklarda görülmektedir. Dolayısıyla anne-baba ve öğretmenler, çocukların model aldıkları kişilerle etkileşimlerini yakından gözlemeli, olumsuz davranışları zaman geçmeden tutarlı ve uyumlu bir eğitim anlayışıyla gerekli önlemleri alarak çözmeleri gerekmektedir.

Erikson' un sosyal gelişim açıklamalarında ise bireyin çözmesi gereken karmaşa ya da çatışmalar yer almaktadır. Okul çağı çocuğunu ilgilendiren çalışkanlık ve başarıya karşı aşağılık duygusu karmaşasında, akranların ve öğretmenlerin etkisi, anne ve babaya

göre daha büyük önem taşımaktadır. Çocuğun arkadaşlarının ve öğretmenlerinin kendisi hakkındaki düşünceleri benlik gelişimine yön vermektedir. Okulda başarıyı yakalayan çocuklarda olumlu akademik benlik algısı gelişirken, başarıyı yakalayamayan çocuklarda olumsuz akademik benlik anlayışı geliştirmekte, özgüven duygusundan yoksun olmaktadır. Çocuk başarısızlık konusunda endişeli bir tutuma sahip olursa, gelecekteki yaşamda okula ve çalışmaya karşı tepki geliştirecektir. Bu nedenle çocukların ilgileri ve sahip oldukları kapasiteleri dikkate alınarak uygun eğitim fırsatları sağlanmalı, öğrenim bireyselleştirilmelidir. Ailelerin ve çevrenin gözünde standart başarı düzeyini yakalayamadıkları için sürekli eleştiriye maruz kalan çocuklar, yaşadıkları değersizlik duygusu nedeniyle aşağılık karmaşasına kapılmaktadırlar. Bu durumu önleme görevi ise, başarı duygusuna teşvik edecek öğretmenlere ve başarı duygusunu ödüllendirecek ailelere düşmektedir (Aydın, 2003).

Yavuzer (2004) ise, okul çağı çocuğunda toplumsal özellikleri dört başlık altında incelemektedir:

- **Kolay Etkilenme:** Aşırı duyarlılık gösteren okul çağı çocuğu, arkadaşlarının duygularından kolay etkilenmektedir. Bu durum onun bir gruba dahil edilmesini kolaylaştırmaktadır.
- **Karşıt Görüşte Olma:** Duygu ve düşünceleriyle akranları dışındaki çocuklara karşıt olmaktadır. Kendi akranlarının düşüncelerinden kolay etkilenen çocuk, daha büyük çocuklara ve yetişkinlerin düşüncelerine karşıt koymaktadır.
- **Rekabet:** Bu dönemde çocuklar çete kurma eğiliminde olmaktadır. Kendi gruplarının dışındaki gruplarla arasındaki rekabet ve toplumu düzenleyen diğere sosyal kurumlar arasındaki çatışmaları gerektiren rekabet olarak kendini göstermektedir. Rekabet konusundaki olumsuzluklar çoğunlukla kavgalara sebep olmaktadır.
- **Sorumluluk:** Özellikle kalabalık ailelerden gelen çocukların kendi işlerini kendileri yaptıklarından ve zorunlu olarak küçük kardeşlerine bakmakla yükümlü olduklarından sorumluluk duyguları daha fazla gelişmektedir.

Evlerinde üstlenmiş oldukları sorumluluk duygusu onları içinde oldukları grupla bütünleştirerek lider konumuna getirmektedir.

Sosyal gelişim aynı zamanda belli toplumsal kültürün değer yargılarına göre değil, aynı zamanda evrensel değer ve ilkelere uygun davranış yapılarını gerektirmektedir. Bilişsel ve ahlaki gelişim öğeleriyle paralellik gösteren sosyal gelişim, bireyin başka insanlarla sağlıklı ilişkiler kurmasını sağlamaktadır. Çocuğun sağlıklı bir şekilde sosyalleşmesi akran gruplarıyla kurduğu iletişimde tutarlı ve uyumlu olmasına bağlıdır. Bu etkileşimde çocuk, paylaşma, uzlaşma, yarışma, saldırganlık, yardımseverlik gibi olumlu ya da olumsuz duyguları tanımaktadır. Bireysel açıdan değer duygularının var olduğu olumlu yaşantılar çocuğun sosyal gelişimini olumlu yönde etkilemektedir. Korku ve kaygı yaratan yaşantılar ise çocukta yetersizlik ve değersizlik duygularının gelişimini hızlandırmaktadır.

Çocuğun sosyal gelişimi, aynı zamanda davranışlarına yön veren ahlaki yargıların oluşumuna bağlı olarak da gelişmektedir. Toplumda davranışları yönlendiren ahlaki değerleri anlamak ve bireysel davranışı ahlaki değerlere göre yönetme bilincini kazanabilmek sosyal gelişimin önemli basamaklarından biri olmaktadır. Çocuğun davranışlarının doğru ya da yanlış olarak değerlendirilmesinde, davranışın başkaları tarafından ödüllendirilip ödüllendirilmediği önemli sayılmaktadır. Aydın (2003)'ün Kohlberg (1973)' ten aktardığına göre; çocuklarda ahlaki gelişim üç düzeyde incelemektedir:

1-Gelenek Öncesi Düzey

2-Geleneksel Düzey

3-Gelenek Üstü Düzey

Okul çağı çocuğunu ilgilendiren geleneksel düzey de iyi çocuk evresi ve yasa ve düzen evresi olmak üzere iki kısımda incelenmektedir. Bu düzeyde toplumsal beklentilere, geleneksel değerler ve törel yargılar açısından yaklaşmaktadır. Çocuk, başkalarının kabul ve onayını kazanabilmek için kurallara uymaktadır. Sosyal kurallara ve yasalara suçluluk ve dışlanma kaygılarından korktuğu için uymaktadır (Aydın, 2003).

Okula başlayan çocuk, toplumun değer yargılarını öğrenmeye başlamaktadır. Ahlak kuralları çocuklara iyi ve kötünün ne olduğunu, doğru ya da yanlışın nasıl karşılandığını göstermektedir. Okul çağı çocuğu ahlaki kuralların nedenini ve anlamını fark etmeye başlamaktadır. Çocuğun davranışından dolayı ödül ya da ceza alması davranışının doğru veya yanlış olduğunu anlamasını sağlamaktadır. Çocuklar ahlaki değerleri çevresini gözleyerek, çevresindeki yakın olan kişileri model alarak benimsemektedirler. Bu nedenle çocuğa kazandırılacak ahlaki davranışın önce anne ve baba tarafından uygulanması gerekmektedir. Ailelerin ahlaki değerleri öğretirken tutarlı davranması çocuğun ahlaki değerleri benimsemesini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca ahlaki gelişim çocuğun sadece sosyal gelişimiyle değil aynı zamanda zihinsel gelişimiyle de paralellik göstermektedir. Çocuğun yaşı ilerledikçe çocuk iyi ve kötü ayrımını daha kolay yapmakta, davranışının nedenlerini, sonuçlarını, seçeneklerini daha iyi anlayabilmektedir (Durmuş, 2005: 59- 62).

5- Okul Çağı Çocuğunun Duygusal Gelişimi

Dengeli bir gelişim gösteren tüm insanların aynı temel duygulara sahip olmaları duyguların yaşama uyum sağlayıcı olduğunu göstermektedir. Duygularımız insan olmamızın en önemli göstergelerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Duygular genellikle değişik durumlara tepki olarak ortaya çıkmakta ve her insanın bu değişik durumlar karşısında tepkileri farklı olmaktadır. Ağlama duygusal tepkileri göstermede güçlü bir belirleyici olarak karşımıza çıkmaktadır. Ancak ağlama bazen hem mutluluk hem de mutsuzluk tepkisi olarak karşımıza çıkabilmektedir. Bu durumda duygusal tepkilerin geniş bir sınır içerisinde olduğunu göstermektedir (Bayhan, Artan, 2004: 217).

Çocukların en önemli duygusal gereksinimleri sevildiğini, beğenildiğini, benimsendiğini ve değer verildiğini hissetmektir. Çocuğun aile içerisindeki duygusal ihtiyaçların karşılanması sağlıklı duygusal gelişimi göstermektedir. Özellikle başarı konusunda ailenin çocuğunun yeteneklerini keşfetmesi ve ilgilerini anlayarak onu desteklemesi çocuğun özgüvenini geliştirmektedir. Başarı konusunda özgüveni gelişen çocuk, kendisiyle barışık, tutarlı bir kişilik yapısı geliştirmektedir (Durmuş, 2005: 66).

Okul döneminde çocukların öfke, kıskançlık, nefret ve düşmanlık duygularında azalma görülmektedir. Aile içerisinde duygusal ihtiyaçların tam anlamıyla karşılanan çocukta bu azalmaya daha çok rastlanmaktadır. Okul çağında çevresi genişleyen çocuğun duygusal davranışları çocuksuluktan çıkıp gençlerin duygusal davranışlarına doğru ilerlemektedir. Kardeş kıskançlığı okulla beraber azalmaktadır. Bu dönemde bağımsız olma eğilimi artan çocuğun, bağımsızlığı engellendiğinde öfkelenildiği görülmektedir. Özellikle başarı konusunda sürekli eleştirilen ve öğütlere boğulan çocuklar, olumsuz davranışlar gözlenmektedir. Bu dönemde çocuğun korkuları azalmakla beraber korku gerçek olaylara dönmektedir. Genellikle yangınlardan, karanlıktan, hastalanmaktan, yaralanmaktan ve hayvanların kendisine zarar vereceğinden korkmaktadır. İlkokulun son dönemlerinde ise alay edilmekten, kınanmaktan ve ayıplanmaktan korktuğu görülmektedir. Ayrıca bu önemde çocukların merakında, geçmişteki yaşantıları ve merak edeceği olayların sayısının azalmasından dolayı bir azalma meydana gelmektedir. Çocukların duygusal anlamda değişiklik yaşamaları akranları arasındaki şakaları, oyunları, kendilerinin gülünç yönleri ve yaptıkları hatalar onların mutlu olmasına neden olmaktadır (Başaran, 1992).

2.2.3. Okul Çağında Ailenin Çocuğa Olan Etkileri

Okul çağında çocuğun ailesiyle kurduğu etkileşim çocuğun aile içindeki yerini belirlemektedir. Aile sosyal açıdan çocuğun ilk becerilerini kazandığı yerlerden birisi olmaktadır. Çocuktan beklenen davranış, çocuğun davranışı sonrasında takınılan tavır sosyal becerilerin oluşumunda ilk adımları oluşturmaktadır. Sosyalleşmeyi öğrenen birey, aynı zamanda model alacağı birisine gereksinim duymaktadır. Çocuğun model alacağı kişi anne-baba ya da aile üyelerinden amca, dayı, teyze olabilmektedir. Model alınan kişi bozuk bir kişilik yapısına sahip ise, kötü davranış çocuk tarafından da öğrenilmekte ve tehlikeli sonuçlar doğurmaktadır. Bu nedenle, aile toplumsal bir kurum olarak, çocuğun öğreneceği kavramları, davranışları seçerek, değerlendirerek ve yorumlayarak çocuğa sunmakta, böylece toplumsal ve kişisel değer duygularına sahip bir birey yetiştirmektedir. Yetişen bu bireyi ailesinin yapısı, genişliği, sosyal ve ekonomik düzeyi, kültürel düzeyi büyük ölçüde etkilemektedir. Özellikle sosyal ve ekonomik düzeyi, kültürel düzeyi yüksek ailelerin çocukları, sosyal ve ekonomik düzeyi düşük ailelerin çocuklarından daha yüksek başarı göstermektedirler. Ancak, İstanbul çocukları üzerinde yapılan araştırmalardan elde edilen bulgular bu durumu

değiştirmektedir. Hurtig ve Zazzo' nun "Psiko-Sosyal Gelişme Ölçeği" nin üç farklı sosyal sınıftan gelen 6- 12 yaşlarındaki 240 kız ve erkek İstanbul çocuğuna uygulanmasıyla sosyal-ekonomik ve çevresel faktörlerin çocuğun sosyal yetişkinlik düzeyeni etkilemediği görölmektedir. Bundaki en önemli faktör olarak sosyal ve ekonomik düzeyi düşük, geniş ailelerde yetişen çocukların kardeşlerinin ve kendilerinin sorumluluklarını almaları görölmektedir. Sosyal uyumla ilgili çalışmalar, evlerinde yakın ilgi gören, demokrasiyi yaşıyan çocukların daha etkin, daha uyumlu, daha özgür ve kendilerini rahatça ifade edebilen, denetleyebilen çocuklar olduğunu göstermektedir. Tabii ki buna karşılık evlerinde sıkı bir denetimle büyüyen, sürekli kontrol altında tutulan çocukların kendilerini rahatça ifade edemedikleri ve saldırgan davranışlarda buldukları gözlenmektedir. Aile ortamını tutarlı, dengeli, duygusal ve sosyal etkileşimleri güçlü ise, annesi ve babası sevgi dolu, güven verici bir tutum sergileyen çocuklar, sorumluluklarını bilen, sosyal, sağlam bir kişilik yapısı geliştirmektedir (Yavuzer, 2004).

Çocuk yetiştirmede amaç, kişide duygu, davranış bakımından sağlıklı bir kişilik oluşturmaaktır. Oluşan kişilik ile olaylara yaklaşım tarzı beliren çocuk, artık belirli özellikleriyle diğer çocuklardan ayrılmaktadır. Kişiliğin temelleri ilk beş-altı yılı içinde atılmaktadır. Zamanla gelişen kişiliğin dengeli ve tutarlı olması, gelişim aşamalarını sağlıklı bir şekilde geçirmesine bağlı olmaktadır. Çocuklukta kendini göstermeye başlayan kişilik, ailenin ve çevrenin etkisiyle gençlik döneminde son halini almaktadır. Davranışlarda karşı çıkılmayan durumlar genellikle tekrarlanma eğilimi göstermektedirler. Bu şekilde çevreye uyum sağlanmakta, deneme yanılma yoluyla doğru davranış oluşmaktadır. Oluşan davranış kalıplaşarak kişiliğin çizgileri belirmektedir. Kişiliğin yanında çevrenin etkisiyle değişikliğe uğrayan diğer kalımsal özellik ise zekâdır. Zekâ, çevrenin etkisiyle gelişmekte ya da körelmektedir. Yalnız, çevrenin kişiliğe etkileri zekâdan daha fazla olduğu görölmektedir. Kalıtım insanı oluşturan toprak ise, kişilik ve zekâ da bu toprakta yetişen bir ürün olmaktadır. Korku, kıskançlık, yalancılık, hırsızlık, savurganlık, tutumluluk, düzenlilik gibi pek çok özellik eğitimle şekillenmektedir. Saldırganlık insan doğasında vardır. Ancak, çocuğun çok saldırgan olması ya da çok duygusal olmasını aileden ve çevreden aldığı eğitim belirlemektedir. Bunlarla birlikte çocuğun dinlediği müzik, yediği yemek gibi daha pek çok şey eğitimle değişikliğe uğramaktadır. Tabii ki eğitimle çocukları anne ve babanın

ya da çevrenin istediği kalıplara uydurmak tamamen mümkün olmamaktadır. Çocukların doğuştan gelen yapıları dikkate alınarak, belirli zorlamalardan kaçınılmalı, esnek bir eğitim anlayışıyla davranışlar pekiştirilmelidir. Çocuğun yetiştirilmesinde sevgi, disiplin, özgürlük gibi temel ruhsal gereksinimlerin karşılanmasına dikkat edilmelidir. Bu gereksinimlerin aile ortamında düzenli olarak doyurulması, çocukta özgüven duygusunun oluşmasını sağlamaktadır. Kitaplara uygun çocuk yetiştirmek mümkün değildir. Yörükoğlu (1998)'in büyük eğitimci Pestalozzi' den aktardığına göre; çocuk eğitimi çiçek yetiştirmeye benzemektedir. Yetiştirici toprağa tohumu ektikten sonra tohumun filizlenmesi için gerekli koşulları sağlamaktadır. Büyümeye başlayan çiçeği kötü etkenlerden korumakta, zamanında ona su vermekte ve ayrık otlarını temizlemektedir. Çiçeğe sevgi ve özenle bakmaktadır. Çok fazla su verip örselememeye ve susuz bırakıp kurutmamaya dikkat etmektedir. Çocuk yetiştirmek de çiçek yetiştirmek gibi sade ama beceri gerektiren bir iş olduğu için, anne ve babanın bu konuda ilgili, özenli ve sağduyulu olması gerekmektedir. Eğitim anlayışı, çağlara ve toplumlara göre değişiklikler gösterse de eğitim anlayışında ana ilkelerin değişmediği görülmektedir. Çağdaş olarak kabul ettiğimiz çocuk yetiştirme kuralları, tarihten günümüze kadar uygulanmış yöntemlerin günümüzde bilimsel açıdan derlenmesinden ortaya çıkmaktadır (Yörükoğlu, 1998).

2.2.4. Anne ve Babanın Aile İçinde Çocuklara Karşı Tutum ve Davranışları

Okul çağı çocuğunun kendi kendini denetleyebilen, yüksek benlik algısına sahip, doyumlu bir birey olarak yetişmesi evde anne ve babanın tutumuna bağlı olarak değişmektedir. Anne ve baba tutumlarını Yavuzer (2000), denetleyici, destekleyici ve pasif olmak üzere üç ana başlık altında incelemektedir. Denetleyici yaklaşımda anne ve babanın davranışlarının ortak yönünü, çocuğun davranışları üzerinde hâkimiyet kurma oluşturmaktadır. Bu yaklaşımda çocuğu davranışları karşısında tehdit etmek, ona şiddet göstermek, sevgiyi esirgemek, iletişimi kesmek ve diğer arkadaşlarıyla olumsuz karşılaştırmalar yapmak yer almaktadır. Çocuk anne ve babanın bu tutumu karşısında tedirgin bir belirsizlik içerisinde ya çok isyankâr ya da aşırı derecede içine kapanık bir tutum sergilemektedir. Bu yaklaşımda anne ve baba tarafından sürekli kızılan, şiddet gören çocuk dengesiz bir tutum geliştirmekte bu tutum da çocuğun okuldaki başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Anne ve babanın bu tutumu bazen aile içi, bazen de iş yaşamındaki gerginliklerden kaynaklanmaktadır. Aileler, bu gerginliklerin meydana

getirdiği sinirsel durumu çocuklardan çıkarmaktadırlar. İkinci yaklaşım olan destekleyici yaklaşımda anne ve baba çocuklarına yakından ilgi göstererek, sevgilerini dokunarak belirterek, çocuklarıyla ortak faaliyetlerde bulunarak çocuklarının benlik saygılarını geliştirmektedirler. Bu tutum karşısında çocuk anne ve babanın beklentilerine istenilen düzeyde cevap vermektedir. Aile çocuğa kendini rahatlıkla ifade edebileceği ortamlar sağlayarak çocuğunun yeni beceriler kazanmasını, kendini daha yakından tanımasını ve okulda başarıyı yakalamasını kolaylaştırmaktadır. Özgür ortamda kendini bulan çocuğun kendine güveni artmakta, başarıları anne ve babası tarafından takdirle karşılanan çocuğun yeni girişimlere ve başarıya yatkınlığı artmaktadır. Başarı çalışmaları ailesi tarafından onaylanan çocuklarda başarılı eylem devam etme eğilimini doğurmaktadır. Anne ve babalar bu yaklaşımda çocuklarını kendine özgü zekâ ve kişilik özellikleriyle bağımsız bir birey olduğunu kabul etmekte, kendi kendine yetebildiğini düşünmektedir. Çocuğun başarısı konusundaki olumlu düşüncelerinin artırması, yapabileceği konularda heyecan duymasına ve yeni kazandığı becerilerle kendine güveninin artmasına bağlı değişmektedir. İlgili, dikkatli, gözlemleyen bir aile, çocuğun başarısından duyacağı keyfi artırmaktadır. Anne ve babanın destekleyici yaklaşımı, çocuğunun davranışlarını ikna ederek denetlemeyi tercih etmesi, çocuklarının duyguları, düşünceleri ve beklentileri hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlamaktadır. Anlaşılır ve tutarlı olmak çocuğun hangi davranışı karşısında hangi tepkiyi alacağını bilmesini kolaylaştırmaktadır. Böylece çocukla iletişim yetişkin-yetişkin iletişimine dönük olarak gelişmektedir. Pasif anne ve baba tutumunda ilgisiz ve kayıtsız davranışlar baş göstermektedir. Çocuğunun olumsuz tutum ve davranışları karşısında aile hoşgörü ile boş vermeyi birbirine karıştırmaktadır. Çocuk sınırsız olarak elde ettiği haklarda nerede duracağını bilememektedir. Aile kendi kabuğuna çekilmeyi tercih etmesinden dolayı çocuğunun bütün isteklerini karşılamaktadır (Yavuzer, 2000).

Kaya (2005)' de anne ve babanın koruyucu, otoriter ve baskıcı, demokratik yaklaşımlarıyla çocuğun nasıl bir aile ortamında yetiştiğini anlayabileceğimizi belirtmektedir. Çocuğun davranışları ailede gördüğü tutum ve davranışlara göre şekil bulmaktadır. Koruyucu aileler çocuklarının üzülmeye, ağlamasına, aç kalmasına, hasta olmasına, yanlarından uzaklaşmasına dayanamadıkları için çocuklarının bütün isteklerini yerine getirerek aslında çocuklarını bencil, kendisine sürekli hizmet edilmesini isteyen, ev içinde ve dışında uyum problemi yaşayan, koruyucu olmadığı

zamanlarda kendini yalnız hisseden, yaşamın zorluklarından kaçan, hırçın ve saygısız, hatalarında sürekli başkalarını suçlayan, başkaları tarafından yönetilmeye alışmış, kendi çocuklarını ve kendilerini yönlendirmekten aciz bireyler olarak yetiştirmektedirler. Baskıcı aileler, çocuklarının duygu ve düşüncelerini önemsemediklerinden, çocuklarının mantıklı ya da mantıksız bütün isteklerini reddetmektedirler. Çocuğa sert davranarak kendilerinden korkmalarının isteyen anne ve baba, çocuklarını sürekli cezalandırarak kendi güçlerini çocuklarının tanınmasını istemektedirler. Çocuklarını acımasızca eleştirmeleri, her yaptıkları işe karışmaları, toplum içerisinde çocuklarını küçük düşürmeleri çocukların ileriki yaşamlarında sinirli, yardım etmeyi sevmeyen, kendinden daha zayıflara acımayan, suçunu asla kabul etmeyen bireyler olarak yetişmelerine sebep olmaktadır. Bu şekilde yetişen çocuklar aynı zamanda, kolayca ağlayan, duygusal, içine kapanık, kendine güveni eksik, kendini hiçe sayan, utangaç ve bulunduğu ortamlardan sıkılan bireyler de olabilmektedirler. Bu yaklaşım denetleyici aile yaklaşımını desteklemektedir. Demokratik yaklaşımı benimseyen aileler, çocuklarının duygu ve düşüncelerini önemsemektedirler. Demokratik ailelerin, çocuklarını yaptığı işlerde desteklemeleri, çocuklarına olan güvenlerini açıkça göstermeleri, sorunlarında onu dinlemeleri, çocuklarının kendilerini özgürce ifade etmelerini sağlamaları, çocuklarının farklı düşüncelerine saygı göstermeleri çocuklarının, sosyalleşmesini, işbirliğine hazır, kendisiyle barışık, arkadaşlarıyla uyumlu, duygusal açıdan dengeli, kendine güveni tam bireyler olarak kendilerini ifade etmelerini sağlamaktadır (Kaya, 2005).

Yavuzer (2004:135-137) anne ve babanın çocuklarına karşı en yaygın tutumlarını sekiz başlık altında incelemektedir:

- a-Ailenin Aşırı Korumacı Tutumu
- b-Hoşgörü Sahibi Olan Aileler
- c-Aşırı Hoşgörü ve Düşkünlük Gösteren Aileler
- d-Reddetme
- e-Kabul Etme
- f-Baskı Altında Bulundurma
- g-Çocuklara Boyun Eğme
- h-Çocuk Ayırma

a-Ailenin Aşırı Korumacı Tutumu: Ailenin çocuğu sürekli kontrol altında tutması anlamını taşımaktadır. Bu bağımlılığın sonucunda çocuk, duygusal güvenden yoksun, sürekli başarısızlık korkusu yaşayan, duygusal bir birey olarak kendini göstermektedir. Anne ve babaların çocuklarını gerektiğinden fazla denetim altında tutmaları çocukların okula uyumlarını zorlaştırmaktadır.

b-Hoşgörü Sahibi Olan Aileler: Bu aileler çocuklarının isteklerini bazı küçük kısıtlamalarla yapmalarında herhangi bir sakınca görmemektedirler. Dengeli bir hoşgörü anlayışıyla çocuk, kendine güvenen, yaratıcı, sosyal bir birey olmaktadır.

c-Aşırı Hoşgörü ve Düşkünlük Gösteren Aileler: Aşırı hoşgörü karşısında çocuk bencilleşmektedir. Her zaman çevresindeki insanların dikkatini çekmek için uğraşmakta ve sürekli başkalarından bir şeyler beklemektedir. Aşırı hoşgörü ile yetişen çocuklar sosyal uyum konusunda sıkıntı çekmektedirler.

d-Reddetme: Ailenin çocuklarının fiziksel ve duygusal gereksinimlerini karşılamayı aksatması reddetme anlamına gelmektedir. Sürekli reddedilerek büyüyen çocuklar, gergin olmakta ve çevresindeki insanları incitmektedirler.

e-Kabul etme: Anne ve babanın çocuklarını olumlu ve olumsuz yönleriyle kabul etmeleri biçiminde kendini göstermektedir. Çocuklarının ilgilerine, yeteneklerine anlayış gösteren aileler, çocuklarının sosyalleşmesine, işbirliği içerisinde olmasına, arkadaşlarını sevmesine ortam hazırlamaktadırlar.

f-Baskı Altında Bulundurma: Anne veya babadan birinin aşırı baskısı altında olan çocuklar, sıkılgan ve hassas bir kişilik yapısı geliştirmektedirler. Çocuklarını suçlayan, cezalandıran anne ve babaların çocukları isyankâr bir tutumla aşağılık duygusunu yaşamaktadırlar. Bu durumda anne ve babalar çocuklarının ilgi ve yeteneklerini, kişilik özelliklerini önemsememekle birlikte çocuklarından beklentileri artmaktadır. Ayrıca baskıcı aileler disiplin kullanmada çoğu zaman fiziksel cezayı ön planda tutmaktadırlar.

g-Çocuklara Boyun Eğme: Çocuklarının egemenliği altında ezilen anne ve babalar bu grubu temsil etmektedir. Bu ailelerde çocukların anne ve babaya olan saygıları azalmakta, çevresindeki insanlara da egemen olma tutumuna sahip olmaktadır.

h-Çocuk Ayırma: Çocukları arasında özellikle sevgi konusunda dengesiz olan aileler, ayırım yaptıkları çocuklarına karşı daha fazla sevgi beslemektedirler. Bu şekilde aşırı sevgi gören çocuklar, oyunlarında anne ve babayı tercih ederken, akranları arasında uyum problemi yaşamaktadır.

Ailenin çocuklarına karşı sağlıklı, tutarlı tutum geliştirmesi, aile içindeki sevgi ve saygı ortamından ileri gelmektedir. Tutumların tutarsız olmasında ailenin geçmişte yaşadığı olumsuz durumlar ve aile içinde eşle yaşanan mutsuzluk durumları, erken yaşta anne ve baba olmaları ve ekonomik yetersizlikler etkili olmaktadır. Çocukluklarını tam olarak yaşayamayan aile bireyleri, çocuklarını yetiştirirken kendilerinin sahip olamadığı rahat durumlara bilinçdışı bir kıskançlık geliştirmektedirler. Yavuzer (2004: 27- 34) farklı aile tutumlarını şu başlıklar altında da incelemektedir:

- 1.Baskılı ve Otoriter Tutum
- 2.Gevşek Tutum(Çocuklarını merkeze alan aileler)
- 3.Dengesiz ve Kararsız Tutum
- 4.Koruyucu Tutum
- 5.İlgisiz ve Kayıtsız Tutum
- 6.Güven Verici, Destekleyici ve Hoşgörülü Tutum

1.Baskılı ve Otoriter Tutum: Baskı ve otoritenin abartıldığı durumlarda çocukların kendilerine olan güven duyguları azalmakta ve kişilikleri hiçe sayılmaktadır. Geleneksel aile yapılarında bu durumlara sıkça rastlanmaktadır. Ailenin uyguladığı katı disiplin, çocukların kurallara uymalarını zorunlu kılmaktadır. Kurallara katısız uyan çocukların ise sessiz, uysal, kibar ve dürüst olmalarına karşın; küskün, utangaç, kolay etki altında kalabilen, çabuk duygulanan, duyarlı bir yapıya sahip olmaktadır. Sevgilerini vermekten kaçınan, sürekli ithamlarda bulunan, disipline etmede cezayı sık kullanan ailelerin çocukları ise ya aşırı başkaldırıcı ya da aşırı boyun eğici bir yapıya sahip olmaktadır.

2.Gevşek Tutum(Çocuklarını Merkeze Alan Aileler): Genellikle bu gruba orta yaşlarda çocuk sahibi olan aileler veya tek çocuk sahibi olan aileler girmektedir. Çocuklarının isteklerini kayıtsız şartsız kabul eden, sevginin abartıldığı aileler, aslında doyumsuz bir çocuk yetişmesine neden olmaktadır. Doyumsuz yetişen çocuklar ise ailelerine karşı çok az saygı duymakta ve onlara sürekli hükmetmektedirler. İlerleyen dönemlerde çocuklar çevrelerindeki kişilere karşı da aynı davranışları sergilemeye başlamaktadırlar. Her istedikleri yapılan bu çocuklar, toplum içerisinde de kendilerine verilmeyen hakları kendilerine tanımaya kalkışmakta ve kurallara uymakta zorlanmaktadırlar.

3.Dengesiz ve Kararsız Tutum: Anne ve babanın arasındaki fikir ayrılıkları, birbirlerine karşı tutarsız bir tavır içerisinde olmaları ve çocuklarının yanında birbirlerini olumsuz şekilde tenkit etmeleri, çocuklara karşı aynı zaman diliminde hem yumuşak ses tonuyla konuşmaları hem de aynı zamanda yüksek sesle konuşmaları, sonrasında dayak atmaları ve çocukları dengesizce kayırmaları çocukların tutum ve davranışlarını da olumsuz etkilemekte çocuklar nasıl davranacakları konusunda kararsız kalmaktadır. Çocuklar bu tavırlar karşısında huysuz, kavgacı bir tutum geliştirmektedirler.

4.Koruyucu Tutum: Çocuklarına karşı çok fazla ihtimam gösteren aileler; arkadaşlarına karşı aşırı düşkün, cesaretsiz, aşırı duyarlı çocuk yetiştirmektedir. Çocuklar ileriki yaşamlarında aynı kollayıcı tutumu eşi olacak kişiden beklemektedir. Ayrıca yalnızlık duygusu çeken anne ve çocuğuyla aşırı bütünleşmekte, çocuğun her an yanında olmakta, çocuğun tek başına yapabileceği durumları dahi kendisi yapmaktadır. Annenin veya babanın bu tutumu karşısında çocuklar, kendi kendilerini yönetemeyen, sosyal olmayan ve aileye aşırı düşkün olan bir yapı geliştirmektedir. Çocuklar yeterli olgunluğa eriştiklerinde tuvalet ihtiyaçlarını, yemek yeme ihtiyaçlarını kendilerinin karşılamalarına, kendi başlarına giyinmelerine, arkadaşlarıyla birlikte olmalarına müsaade etmek gerekmektedir.

5.İlgisiz ve Kayıtsız Tutum: Çocuklarına gerekli ilgiyi göstermeyen, çocuklarını kimsesiz bırakan aileler, çocuklarıyla aralarında kopukluğa neden

olmaktadırlar. Aile ilgisinden yoksun yetişen çocuklarda çevreye, arkadaşlarına, öğretmenine ve ailesine karşı zarar vermekte ve saldırganlık duygusu artmaktadır.

6.Güven Verici, Destekleyici ve Hoşgörülü Tutum: Ailenin çocuklarına karşı anlayışlı olması, onlara güven vermeleri, dengeli sınırlamalar getirmeleri, çocuklarını kabul etmeleri, olumlu davranışlarına onay vermeleri çocukları olumlu yönde etkilemekte onların yaratıcılıklarını artırırken sosyal bir varlık olmalarını sağlamaktadır. Aile içerisinde onaylanan veya onaylanmayan tavırların belli olması çocukların da söz söyleme hakkını ortaya çıkarırken, sevgi ve saygı dolu bir ortam oluşmaktadır. Anne ve babası tarafından dinlendiğini bilen çocuk, girişken olma özelliği kazanmaktadır.

2.3. AİLEDE İLETİŞİM

2.3.1. Ailede İletişimin Önemi

İletişim, kişiler arası bilgi veya anlayışın aktarılmasıdır. İnsanoğlu çevresiyle iletişim kurarak yaşamaktadır. İnsanlar çevresiyle; oturma biçimiyle, davranışlarıyla, konuşmalarıyla, susmasıyla, duruşuyla iletişim kurmaktadır. İletişim kurmadaki amaç, anlaşılır mesajların karşı tarafa iletilmesi ve karşı tarafın tutum ve tavırlarında değişim meydana getirmektir. Bilişsel fonksiyonları normal düzeyde olan bütün insanlar iletişim kurmadan yaşayamamaktadır. İletişim insanlar için kişisel ve toplumsal yaşamın vazgeçilmez unsurları arasında yer almaktadır (Yılmaz ve Tutar, 2003: 5- 6).

İnsanın sosyal bir varlık olması onu diğer insanlarla yaşamaya ve iletişim kurmaya yönlendirmektedir. İnsanlar konuşarak, dinleyerek ve beden dilini kullanarak aralarındaki sorunları çözerken aynı zamanda değerlerimizi yeni nesillere kazandırmaktadır. Sosyal bir varlık olarak dünyaya gelen insan diğer insanlarla sosyal ilişkilere girmektedir.

Aile içerisinde aynı evi paylaşan bireyler arasında kişilerarası ve yüz yüze ilişkiler söz konusu olduğundan; insanın varlığını sürdürmek için kurduğu sosyal ilişkilerin içerisinde en önemlisi ailede gerçekleşmektedir. Aileyi dağılmaya karşı koruyan, ailenin yapısını güçlü kılan aile bireyleri arasındaki açık ve sürekli iletişim,

aileye ait olma duygusu, bireyler arasındaki saygı ve sevgi paylaşımı, kazanılan roller ve sorumlulukların yerine getirilmesidir (Önder, 2003: 16- 18).

Aile içerisindeki bireylerin davranışı diğer bireyler açısından büyük önem taşımaktadır. Bu nedenle aile sıcak ve samimi ilişkilerin kurulduğu önemli gruplardan biridir. Çocukların eğitiminde anne ön sırayı almaktadır. Çocukla anne ilişkisi duygusal anlamda başlamakta ve annenin çocuğuna sevgisini göstermesiyle devam etmektedir. Çocuk annesi tarafından sevildiğini hissettiğinde anne tarafından gelen eğitici her türlü davranışı kabul etmektedir. Aile içi iletişimde baba da çok önemli bir yerdedir. Babanın uygun davranış konusundaki tutumu kesinse çocuklar arasındaki davranış farklarını oluşturma güçlendirme daha kolay olmaktadır. Babanın ilgisizliği çocukların fiziksel ve ruhsal sağlığını büyük ölçüde etkilemektedir. Ancak bazen çocukların eğitimleri ve gelişimiyle ilgili tüm sorumlulukları anneye bırakılmakta; baba, sadece maddi ihtiyaçları karşılamakla sorumluluklarının bittiğini düşünmekte ve çocuklarıyla ilgilenmemektedir. Babanın bu ilgisiz tutumları ise çocuğun sosyal gelişimini olumsuz etkilemekte, çocukta cinsek kimlik karmaşasına yol açmaktadır. Hatta sürekli anneye birlikte olan, onunla bütünleşen çocuk anneyi örnek alarak onun gibi davranmaya başlamaktadır. Babanın çocuğuyla sohbet etmesi, okul içindeki etkinlikler hakkında sohbet etmesi, onu dinlemesi, sorunları beraber çözüme kavuşturması aradaki diyalogu güçlendirmektedir (Özensel, 2004: 79- 82).

Ailede çocuk için annenin varlığı ile babanın varlığı aynı değeri taşımaktadır. Bu nedenle çocuğun annesi ve babası ile aynı oranda iletişim ve yakınlık derecesinde olması gerekmektedir. Anne ve babayla bütünleşmek çocuk için büyük bir zenginlik anlamı taşımaktadır.

Anne ve babanın çocuklarıyla iletişim kurarken; karşılıklı anlaşma sağlamada, duygu ve düşünce alışverişinde dinlemeyi bilmek zorunda kalmaktadır. Çocuğu anlamak için iyi bir gözlemci olmak gerekmektedir; ancak, iyi bir dinleyici olmadan da anlamak mümkün olmamaktadır. Aile çocuğunu dinlerken, onun sözünü kesmeden, her sözüne karşı gelmeden, anlayışlı bir tavır takınırsa çocuğuna konuşan kişiye karşı nasıl saygı gösterilmesi gerektiğini de öğretmiş olmaktadır. Çocuktan gelen mesajları,

anlamak amacıyla dinlemek, ön yargıların ötesine çıkmak, söylemek istediklerini anlayarak dinleme işlemi sürdürmek gerekmektedir(Kadioğlu, 2004: 99- 105).

2.3.2. Ailede İletişim Engelleri

Anne ve babalar çocuklarını her zaman dinlediklerini savunmaktadırlar; fakat çocukları bir sorunla karşılarına çıktığında çocuğu tam olarak dinlemeden öğüt verme ya da deneyimlerinden yola çıkarak soru sorma yoluyla sorunu çözüme ulaştırarak aslında çocuklarına kabul edilmedikleri duygusunu kazandırmaktadırlar. Çocuklarını şartsız kabullenen anne ve babalar ise kabul dilini kullanarak çocuklarının duygu, düşünce ve sorunlarını önemsediklerini göstermektedirler.

Çağdaş (2002: 75- 82), ailelerin çocuklarıyla iletişimlerinde kullandıkları iletişim engellerini 12 grupta toplanmaktadır:

1. Emir vermek, yönlendirmek: Çocuklara emir vermek çocuklarda korkuya, söylenen şeyin tersini yapmaya, hırçın davranışlara, başkaldırıışlara ve anne ve babaya karşı düşmanca duygular beslenmesine neden olmaktadır.

2. Uyararak, Tehdit Etmek(Gözdağı Vermek): Çocukları davranışları karşısında tehdit etmek çocuklarda korkuya, boyun eğmeye, tehditlerin gerçekleşip gerçekleşmediğinin denenmesine, kalbinin kırılmasına, anneye ve babaya karşı kızgın ve isyankâr olmasına, inatla istenmeyen davranışın devam etmesine neden olmaktadır.

3. Ahlak Dersi Vermek: Çocuklara sorumluluklarını ders verir nitelikte hatırlatmak çocuklarda suçluluk duygusunun gelişmesine ve çocuğun kendisini savunmasına neden olmaktadır.

4. Öğüt Vermek, Çözüm ve Öneri Getirmek: Çocuklara öğüt vermek ya da onlara davranışları karşısında öneri getirmek çocuklarda yetersizlik ve acizlik duyguna, kendi çözüm önerilerini geliştirip bunları denemesini engel olmasına, bağımlılık duygusuna, anne ve babaya karşı bağımlılık duygusuna ve anlaşılammak duygusuna neden olmaktadır.

5. Mantık Yoluyla İnandırmak, Tartışmak: Çocuklarla tartışmak çocuklarda karşı koymalara, kendini savunmasına, anne ve babayla iletişimini kesmesine, çocuğun kendini beceriksiz ve yetersiz hissetmesine neden olmaktadır.

6. Yargılamak, Eleştirmek, Suçlamak: Yargılamak, eleştirmek ve suçlamak çocuklarda kendilerini değersiz ve yetersiz hissetmesine, aşağılanmış hissetmesine, anne ve babanın olumsuz yargılarını içitmek için onlarla iletişimi kesmesine, ailenin yargı ve eleştirilerini gerçek olarak algılamasına, benlik saygısını zedelemesine, anne ve babayı eleştirmesine ve onlara karşılık vermesine neden olmaktadır.

7. Övmek, Aynı Düşüncede Olmak, Teşhis Koymak: Çocukları övmek, aynı düşüncede olduğunu belirlemek çocuklarda anne ve babanın beklentilerinin çok yüksek olduğuna inanmasına, anne ve babanın kendi isteklerini yaptırmak için kullandıklarını düşünmelerine, kaygı duymasına, rahatsız olmasına, utanmasına ve sürekli övülmek istemesine neden olmaktadır.

8. Ad Takmak, Alay Etmek, Utandırmak: Çocuğun kendisini kötü olduğunu düşünmesine, kendini değersiz hissetmesine, sevilmediğini düşünmesine, direnmesine ve karşılık vermesine neden olmaktadır.

9. Yorumlamak, Analiz Etmek, Tanı Koymak: Çocuğun korku duymasına, kendini engellenmiş hissetmesine, yanlış anlaşılardan korktuğu için anne ve babayla iletişimi kesmesine, başarısızlık ve yetersizlik duygusu hissetmesine neden olmaktadır.

10. Güven Vermek, Desteklemek, Duygularını Paylaşmak: Çocuğun kendisini anlaşılmamış hissetmesine, kızgınlık duygusuna, kendini kötü hissetmesine ve yaşadığı duyguların ailesi tarafından önemsenmediği duygusuna kapılmasına neden olmaktadır.

11. İncelemek, Araştırmak, Soruşturmak: Çocukta hayır demeye, yarı doğru cevap vermeye ya da kaçamak cevap vermeye, kendisine güvenilmediğine, korkmasına, kaygı duymasına, konuşma özgürlüğünü zedelenmesine neden olmaktadır.

12. Konuyu Değiştirmek, İşi Alaya Vurmak, şakacı Davranmak, Oyalamak: Çocukta anne ve baba tarafından saygı duyulmadığına, kendisi ile ilgilenilmediğine, kendisinin kabul edilmediğı duygusuna kapılmasına, kalbinin kırılmasına, sorunları çözmek yerine onlardan kaçmak gerektiğı düşüncesine kapılmasına neden olmaktadır.

13. Karşılaştırmak: Çocukları kardeşleriyle ya da arkadaşlarıyla karşılaştırmak çocukta benlik duygusunun aşınmasına, karşılaştırma yapan kişiden ve karşılaştırıldığı kişiden uzaklaşmasına, soğumasına neden olmaktadır (Canpolat, 2001: 54).

2.3.3. Etkili Aile İletişimi

Etkili bir aile iletişimi için ailelerin çocuklarını yetiştirirken kendi yapabilecekleri ve yapmak istedikleri şeyleri yapmaları hem kendilerini rahatlatmakta hem de ailedeki ilişkileri geliştirmektedir. Ayrıca zoraki seçimler yapmak yerine önemli olanı görmek; sağlığı, iş yaşamınızı ve eşinizi sağlıklı bir dengede birleştirmek gerekmektedir. Çocuklarınızla ilişkilerinizi dışardan bakan gözlerle izlemek ve kendinizde değiştirmek istediğiniz davranışları değiştirmek birçok iletişim engellerini ortadan kaldırmaktadır. Bunlarla beraber çocuğunuz için olumlu düşünmek ve olumlu düşünmek için ortam yaratmak, eşinizle kurduğunuz ilişkinin dengeli olmasını sağlamak, eşinizi kırdığınızda acısını çocuğunuzdan çıkarmamak, eşinizden göremediğiniz ilgiyi ve özeni çocuğunuzdan beklememek, çocuğunuza ve eşinize değer verdiğinizi göstermek, onları dinlemek, birbirleriyle kıyaslamamak mutlu bir iletişimi ortaya çıkarmaktadır (http://www.mcatürk.com/mca_subcat_detay.php. web sitesinden 7.1.2007 tarihinde alınmıştır).

Önder (2003: 21- 53) etkili bir iletişim için gerekli olan durumları şu şekilde belirtmektedir:

1. İletişim İçin Yeterli Zaman Ayırmak: Günümüz koşullarını göz önüne aldığımızda aile içerisinde bireylerin birbirlerine yeterince zaman ayırmadıkları görülmektedir. Çalışma koşullarının zorlaşması, kariyer elde etmek isteyenlerin sayıca artması, yaşam koşullarını iyileştirme çabaları nedeniyle aile bireyleri birbirlerini dinlemek için zaman bulamamaktadırlar. Özellikle yaşam koşullarının hızlı bir şekilde

değişmesi nedeniyle toplumda meydana gelen sorunlar ve riskler çocuklarla daha fazla konuşulmasını zorunlu kılmaktadır.

2. İletişimde Sevginin İfade Edilmesi: Ailedeki ilişkileri diğer ilişkilerden ayıran en önemli nokta aile bireyleri arasında sevgin var olmasıdır. Gösterilen sevginin sıcaklığı ve samimiyeti aile içerisindeki iletişimi kuvvetlendirmektedir.

3. Diyalog Halinde İletişim: Bazı anne ve babalar çocuklarına karşı duygu ve düşüncelerini ifade etmekten hoşlanmaktadırlar. Diyalog halinde kurulan iletişimle sorunlar zamanında saptanıp çözümlenmekte ve ailenin devamının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır.

4. Olumlu İletişim: Anne ve babalar hem kendi aralarında hem de çocuklarıyla iletişimlerinde insanların olumlu ve olumsuz özellikleri bulunabileceğini kabul etmeleri ve birbirlerine karşı özenli bir tarzla hitap etmeleri gerekmektedir. Çocuğun odasına kapısını vurarak girmek, gerektiğinde ona teşekkür edebilmek, istekleri rica ederek belirlemek, sevgiyi sözel ya da sözsüz daha sık iletebilmek, çocuğu yalnızca olumsuz ifadelerle eleştirmemek, olumlu davranışları söyleyerek övmek, duyguları koşulsuz olarak kabul etmek, sorunla karşılaşıldığında sakin olup konuşmak, verilen sözleri yerine getirmek, kazanan ve kaybedenin olduğu durumlardan kaçınmak, sen diliyle suçlamak yerine ben diliyle kendi duygularını ortaya koymak çok büyük önem taşımaktadır.

5. Empatik İletişim: Anne ve babalar hem kendi aralarında hem de çocuklarıyla iletişim kurarken kendilerini karşıdaki kişinin yerine koyarak onun duygu ve düşüncelerini anlamaya dikkat etmeleri sorunların büyümesini engellemektedir.

6. Birbirini Ver Eden İletişim: Çocukların aileleri tarafından var oluşlarının koşulsuz kabul edilmesi, eleştirilerde davranışların kişilik özelliklerinin değil, davranışların eleştirilmesi, çok yakın ve samimi ilişkilere rağmen çocuklara özel bir alan bırakmak, bu alana saygı göstermek ve yeni girişimlerin desteklenmesi, çocuğun tercihlerine saygı gösterilmesi(kiminle oynayacağına ya da arkadaş olacağına), başarısızlıklardan çok başarıya odaklanmak gerekmektedir.

7. Sözlü ve Sözsüz İletişim: Mesajların etkili bir şekilde aktarılabilmesi için sözlü ve sözsüz mesajlar çok büyük önem taşımaktadır. Sözlü ve sözsüz mesajların aynı içeriği taşıması çocuğun anlamasını kolaylaştırmakta ve çocuğun kaygı yaşammasını engellemektedir. Ayrıca çocukla konuşurken çocuğun anlayacağı ifadelerle konuşmak, çocukla yakın mesafede olmak, konuşurken göz kontağı kurmak, uygun beden dilini kullanmak, uygun ses tonuyla konuşmak iletişim açısından önemli sayılmaktadır.

8. Etkileyici Bir Dinleyici Olmak: İletişimin karşılıklı olabilmesi için etkin dinlemek gerekmektedir. Yeterince dinlenen çocuk da benzer şekilde davranabilmektedir. Konuşurken karşıdakinin tepkilerini izlemek, bazen konuşmayı keserek karşıdakine konuşma olanağı vermek, konuşma bitmeden söze başlamamak, yargılamadan dinlemek, konuşana bakmak, dinlediğini belirten kısa sorular sormak başarılı iletişimin anahtarları arasında yer almaktadır.

Aile içi iletişimde etkin dinlemek için anne babaların çocuklarının söylediklerini duymak istemeleri gerekmektedir. Bunun için de çocuğa gerekli zaman ayrılmalıdır. Eğer yeterince zaman yoksa bu durumun çocuğa açıkça söylenmesi gerekmektedir. Çocukların duyguları anne ve babanın duygularından ne kadar farklı olursa olsun çocuğun duygularını tanıdığına, sorunlarına çözüm bulma yeteneğine tam olarak güvenmek gerekmektedir. Çocukları diğer bireylerden farklı olarak algılamak, çocukların kendi duygularını tanınmasına ve olayları kendine göre algılamasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca çocuk sorun yaşadığında ona karışmadan onun yanında olduğunu bilmesini sağlamak yeterli olmaktadır. Etkin dinlemenin en uygun zamanı çocuğun sorunu olduğunu belli etmesidir. Bütün çocukların diğer insanlar gibi arkadaşlarıyla, öğretmenleriyle, anne ve babalarıyla, kardeşleriyle sorunlarının olabileceğini kabul etmek gerekmektedir. B durumda anne ve babalar sorunun kimin olduğuna karar vermek zorundadırlar (<http://www.abd-ana.com/bws/abdana/yb/dinleme.html> web sitesinden 8.1.2007 tarihinde alınmıştır).

2.3.4. Ailede Disiplin

Çocuklar dünyaya davranışları öğrenerek gelmemektedir. İçinde yaşadığı toplumla sosyalleşerek davranışları öğrenmektedir. Aile içerisinde çocuğa öğretilen bilgiler, beceriler, yasaklar, kurallar, inançlar, değer yargıları ve görü kuralları disiplin olarak kabul edilmektedir. Disiplinde amaç istenilmeyen davranışları ortadan kaldırmak, istenilen davranışları çocuğa kazandırmaktır. Her ailenin çocuğuna getirdiği sınırlamalar ve davranış standartları farklı olabilmektedir. Disiplin anlayışında sıkı disiplin ve gevşek disiplin yanlış disiplin anlayışı olarak kabul edilmektedir. Sıkı disiplin anlayışında aileler çocuklarına yasaklar koyarak çocuğun yaşantısını zorlaştırmaktadırlar. Anne ve babalar çocuklarını kendi tasarladıkları kalıplara uygun tarzda yetiştirmek istemektedirler. Bu durumda çoğu zaman fiziksel ceza ön planda tutularak çocukların otokontrol yapmalarını engellemektedirler. Sıkı disiplin anlayışı ile büyüyen çocuklar güvensiz, küskün, çekingen, huysuz, pasif ve aşırı hassas davranmaktadırlar. Gevşek disiplin anlayışında ise çocuğun bütün davranışları hoş görülmektedir. Aşırı hoşgörülle yetişen çocuklar bencil, sabırsız, şımarık ve anlayışsız bir yapıya sahip olmaktadır(Yılmaz, 2005: 44- 45).

Disiplin çocuğun öğrenmesini sağladığı gibi kişilik kazanmasını, toplumsal düzene uyum sağlamasını da sağlamaktadır. Ailesi tarafından çocuklara toplumda uyması gereken kurallar ve yasalar açıklanmaktadır. Annesi ve babası tarafından kurallara saygıyı öğrenen çocuk kuralların varlığını kabul etmekte, kişiliğine artılar kazandırmaktadır. Ebeveynin takınacağı tutumlar çocukların duygu ve düşüncelerini etkileyeceğinden katı ve gevşek tutumların çocuk için katkı sağlamayacağı düşünülmektedir. Disiplin kelimesi ceza kelimesi ile karıştırılmaması gereken bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Disiplin toplumdaki kanun ve yönetmeliklerin bütünü oluşturmakta ve bu da düzeni korumaktadır. Çocuğa disiplin uygulanırken çocuğun yaşı, yapısı, yetiştiriliş tarzı göz önüne alınmalıdır(Kadıoğlu, 2004: 64- 66).

Disiplin çocuğun özgürleşmesi eğitimi olarak da kabul edilmekte ancak kontrol kavramından uzak tutulmaktadır. Kontrol etme ailedeki bireylerin kontrol eksikliği olarak kabul edilmektedir. Belirli kalıplara göre çocuk yetiştirmek doğru olmadığı için, çocuğa kendi başına bir birey olma fırsatını tanımak disiplin anlayışı ile örtüşmektedir.

Çocukların davranışları konusunda çok fazla beklenti içerisinde olmak, kusursuz davranışlar beklemek çocuğun kendi başına bir birey olmasını geciktirmektedir. Çocuğun kendi başına bir birey olması için kendi özelliklerinin ve becerilerinin farkına varması, bunları kendi istekleri doğrultusunda kullanmayı öğrenmesi, hayatın amaçlarının farkında olması gerekmektedir. Disiplin sürecinin amaçlarından biri de çocuğa özdenetimi kazandırmaktır. Ayrıca en önemli disiplin yöntemi sevgi olarak kabul görmektedir(Söylemez, 2003: 24- 31).

2.3.5. Ailede Ödül ve Ceza

Cezanın eğitsel bir anlamının alabilmesi için çocuk tarafından mutlaka anlaşılması gerekmektedir. Ceza uygulamada kararlılığı göstermektedir. Çocuğa cezayı kalabalık ortamlarda değil, yalnız olduğu ortamlarda vermek daha uygun olmaktadır. Cezadan farklı olarak karşımıza çıkan ödül ise daha fazlasını vermek anlamında kendi kurallarını içermektedir. Ödülün verilme zamanı çok önemlidir. Güçlendirilmesi beklenen davranışlarda ödül vermek gerekmektedir. Ayrıca ödülün istismar edilmesine izin verilmemesi uygun davranış olarak kabul edilmektedir(Söylemez, 2003:149- 150).

Olumlu düşünebilen başarılı çocuklar yetiştirebilmek için anne ve babaların ödül yöntemini kullanmaları gerekmektedir. Çocuğun olumsuz davranışlarından değil, olumlu davranışlarından yola çıkmak, iyi niteliklerini görmeye çalışmak önemli adımlar arasında yer almaktadır. Anne ve babalar bazen iyi davranışlarda ödülü kullanırken bazen de farkında olmadan iyi olmayan davranışlarında ödülü kullanmaktadır. Bu tutum çocuklara kötü insan olmayı öğretmektedir. Çocukların duygu ve davranışlarını ayrı ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Duyguları değiştirmek ve etkilemek zor olmaktadır. Çocuğun heyecanlanmasına, korkmasına, üzülmesine ve kızmasına engel olmak, çocuğu duygularından sorumlu tutmak doğru bir davranış olarak nitelendirilmemektedir. Öfkelenmesi elinde değilken, öfkelenmişinde arkadaşına kızmak, gözüne kum atmak, onun oyuncağını çalmak elinde olan bir davranış olarak kabul edilmektedir. Önemli olan çocuklara duygularını değil, davranışlarını kontrol altına almayı öğretebilmektir. Ödüllendirme sistemini oluştururken de duygularını değil, davranışlarını yönlendirmeyi amaçlamak gerekmektedir. Ayrıca çocuğun tanık olunan davranışları üzerinde ödüllendirme koymak uygun olmaktadır. Ödüllendirmede üç davranış üzerinde yoğunlaşmak doğru kabul edilmektedir:

1.Onayladığınız, devam etmesini istediğiniz davranışlar: Farklı sorular sorması, ev işlerinde yardım etmesi, sevgisini göstermesi, arkadaşlarıyla kavga etmeden oyunlar kurması, kıyafetlerini ve odasını düzenlemesi olabilmektedir.

2.Azalmasını istediğiniz davranışlar: Kardeşi ile tartışması, ona vurması, sesini yükseltmesi olabilmektedir.

3.Daha fazla yapmasını istediğiniz davranışlar: Odasını ve kıyafetlerini düzenlemesi, dolabına asması, ev ödevlerini yapması, kardeşi ile kavga etmeden oyun oynaması olabilmektedir.

Ödüllendirilen davranışlar tekrar etmektedir. Önemli olan çocuğun davranışını her tekrarladığında ödüllendirerek davranışını tekrarlama isteğini güçlendirmek gerekmektedir. Ödüllendirmede manevi ve maddi ödüller kullanılmaktadır. Manevi ödüller arasında takdir etme, öpme ve kucaklama yer almaktadır. Ödülün zamanına ve şekline anne ve baba karar vermelidir(Kaya, 2005: 204- 212).

Çocuklar uygun olmayan davranışlarda buldukları zaman çocuklara ceza verirken, çocuğun kişiliğini, hassasiyetini, yaşadığı şartları, hissedeceği suçluluk duygusunu düşünerek cezalandırmak daha yerinde bir davranış olarak kabul edilmektedir. Çocuklardan bazıları için sadece ikaz etmek yeterli iken, bazıları için durum değişmektedir. Önemli olan çocuk hangi yaşta olursa olsun uygun olmayan davranışların kendisine ve çevresindeki insanlara zarar vereceği açıklanmalıdır. Cezanın verileceği kaçınılmaz hale geldiğinde çocuğun geçici olarak istediğini yapmamak, bazı faaliyetlerden mahrum bırakmak yeterli olmaktadır. Çocuğun şımaracağını düşünüp, sevilmeceğini hissedecek kadar sert tavırlardan kaçınmak gerekmektedir. Anne ve babalar çocuklarında uygun olmayan davranışları değiştirmek isterken tokat attıklarında çocuğun hayatında unutmayaacağı yaraların açılmasına sebep olmaktadırlar. Çocukların hareketlerinde ciddi boyutta sapmalar meydana geldiğinde ise ceza ve şiddete gerek kalmadan yeni arkadaş ortamı, yeni bir çevre ya da hoşlanacağı faaliyetler gibi değişik yöntemler kullanılmaktadır. Yapılan olumsuz davranışlar karşısında kayıtsız kalmak, sorunla ilgilenmemek, çocuğa yapılabilecek en büyük kötülükler arasında yer almaktadır. Sadece biraz sabır, biraz inanç ve biraz da iyi niyet yeterli olmaktadır.

Ceza caydırma yönü çok kuvvetli olmayan yöntemler arasında yer almaktadır. Ceza terbiye yöntemleri arasında değil güç kullanma yöntemleri arasında yer almaktadır. Cezanın şiddeti arttığında suça davetiye çıkarmaktadır. Evde sindirilen, sakin, içine kapanık olan bazı çocuklar evin dışındaki ortamlarda azgın ve kural tanımayan çocuklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu tür çocuklar ceza verenler yanlarında olmadıklarında olumsuz davranışlarını daha rahat yapmaktadırlar. Çocukluk dönemlerinde çok fazla fiziksel cezaya maruz kalan çocuklar büyüdüklerinde pasif, içine kapanık, güvensiz, isyankâr, aşağılık duygusu ve şiddet gibi olumsuz davranış kalıpları içerisine girmektedirler. İyi bir eğitim aracı olmayan cezada kullanılan küfürler, tehditler, dayaklar ve korkutmalar çocuk tarafından öğrenilmekte daha sonra çocuk kendinden güçsüz bireyler üzerinde aynı tutumları denemektedir.

Ceza verirken çocuğu tehdit etmeden, onu dinleyerek beraber bir çözüme ulaşmak gerekmektedir. Cezalandırma yerine ödül vermek daha etkili ve daha öğretici bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğu her fırsatta aşağılamak ve cezayı gündeme getirmemek gerekmektedir. Her fırsatta cezaya maruz kalan çocuk ceza arsız olarak çevresinde sorunlar yaşamaya mahkûm olmaktadır. Kabul gören doğru davranış ve kabul görmeyen yanlış davranış çocuğa uygun bir dille ve büyük bir sabırla anlatılarak onunda uygun fırsatları yakalaması sağlanmaktadır. Amaç çocuğa ne yapmasını ve ne yapmaması gerektiğini öğretmektir (Kadıoğlu, 2004: 72- 77).

2.4. AİLE VE OKUL

2.4.1. Ailenin Okula Olan İlgisi

Ailelerin okullara ve okullarda verilen eğitime olan ilgileri eğitim konusunda kaygıların artmasıyla hız kazanmaktadır. Aile ilgisinin okul başarısını etkileme düzeyi, ailenin çocuğun tutum ve davranışlarını, okula devam konusunda etkileme düzeyi, aile ilgisinin geliri az toplumları etkileme düzeyi ve ailenin ilgisiyle okul idaresinin çocukların eğitim düzeylerini etkileme düzeyleri gittikçe büyük bir öneme sahip olmaktadır.

Aile ilgisinin tam olarak anlamı; velilerin çocuklarının okulla ilgili eğitimlerinde okul etkinliklerine katılmaları ve bu etkinlikleri desteklemeleri şeklinde ifade

edilmektedir. Ayrıca çocuklarına okul ile ilgili eğitim ve öğretim çalışmalarında onları motive etmeleri, cesaret vermeleri, çalışmalarını için uygun ortam sağlamaları, öğrencilerden istenen davranışı kendilerinin modellemesi ve çocuklarının yaptıkları çalışmalarını kontrol etmeleri olarak da tanımlanmaktadır. Bu tanımlamaların anlamı ise, ailenin okul ile çocukları arasında gönüllü avukat olmaları anlamına gelmektedir (<http://www.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu6.html> sitesinden 07.04.2006 tarihinde alınmıştır).

Eğitimin temelleri ailede atıldığı için, çocukların davranış tarzları, inançları ailede şekillenmektedir. Okulların toplumun istediği insanları yetiştirebilmeleri ailenin okulun eğitim süreçlerine katılmasıyla mümkün olmaktadır. Çocuklarını bağımsız bir varlık olarak kabul eden aileler, kıyaslama yoluna gitmeden, yüksek beklentilere girmeden çocuğuna iyi bir rehber olarak en önemli görevlerini tamlamaktadırlar. Böylece aileler çocuklarının okul dışındaki öğretmenleri olarak kabul edilmektedir. Aileler öğrencilerinin okuldaki eğitimleri için ne kadar kaygılıysa, öğretmenler de öğrencilerinin evdeki eğitim uygulamaları konusunda kaygı duymaktadırlar. Öğrencilerin aile içerisindeki eğitim uygulamaları, ailelerin ev ödevlerine olan yardımları, okula olan ilgileri, öğretmene ve okula olan eleştiriler, öğrencilerin okulla ilgili sorunlarının aileler tarafından önemsenmesi, okulla ailenin çocuklara verimli bir öğrenme ortamı oluşturmalarında yardımcı olmaktadır. Ailelerin okula olan ilgilerini azaltan sebepler arasında; anne ve babanın iyi bir eğitim yaşantısı geçirmemiş olması, ailelerin yaşadıkları ekonomik sıkıntılar, anne ve babanın okula ayıracak vakitlerinin olmayışı, eğitim seviyelerinin düşük olması, öğretmenlerin olumsuz tutum ve davranışları, ailelerin ve öğretmenlerin farklı kültürlerden geliyor olmaları yer almaktadır (Vural, 2004: 150- 151).

Çocukların öğrenimlerine ailelerin ilgileri çocukların başarıları konusunda oldukça etkili olmaktadır. Araştırmalara göre, çocukların öğrenimiyle yoğun ilgilenen ailelerin çocukları daha başarılı olmaktadır. Çocuklarıyla beraber okuma yapan, ödevler konusunda onlara destek olan, okulla ilişkisini canlı tutan, okulun yapmış olduğu etkinliklere katılan, çocuklarıyla ve okulla beraber çevre gezilerine katılan ailelerin çocuklarının başarılarında etkili sonuçlar alınmaktadır. Yine araştırmalara göre, çocuğun eğitim ve öğretim sürecinde ailenin ilgisi ne kadar erken başlarsa, bunun etkileri de o kadar güçlü olmaktadır. Ayrıca okullarda uygulanan aile ilgisi

programlarına ailelerin katılmaları için okullar çok fazla seçenek sunmaktadırlar. Ailelerin beklentileri, becerileri ve okul etkinliklerine katılım için uygun zamanları açısından farklılıkları gösterdiğini kabullenen okullar aile katılımı için sürekli farklı seçenekler sağlamaktadırlar. Genellikle aktif olan aile ilgisi pasif olan aile ilgisinden daha yararlı sonuçlar doğurmaktadır. Eğitimde doğrudan aile ilgisi, okuldaki başarı için tek ve en güçlü yaklaşım olarak görülmektedir. Ancak, ilginin pasif olanı da hiç ilgi olmamasından daha iyi görünmektedir. Elbette aile ilgisinin, öğrenci başarısına, tutumlarına ve davranışlarına yarar sağladığı birçok yolun, okulun tüm personellerini olumlu etkilediği de görülmektedir. Aileler genellikle kendi ilgilerinin çok fazla fark yaratmayacağını düşünerek katılıma başlamakta; fakat sonrasında ne kadar önemli katkıları olduğunu öğrendiklerinde memnuniyetlerini bildirmektedirler (<http://.nwrel.org/scpd/sirs/3/cu6.html> sitesinden 7.4.2006 tarihinde alınmıştır).

Ailelerin çocuklarının eğitimini iyileştirmeleri için çocuklarıyla beraber okuma yapmaları gerekmektedir. Evde anne ve babalarıyla okuma yapan çocukların okulda daha başarılı oldukları görülmektedir. Anne ve babanın evlerinde iyi kitaplar, dergiler ve gazeteler bulundurarak eğitimde okumaya önem verdiklerini göstermeleri gerekmektedir. Hatta ailelerin bu konuda çocuklarını kütüphanelere götürerek onların üye olmalarını sağlamaları çocuklarını okumaya teşvik etmektedir. Ayrıca kitaplar çocukların okumalarını dinlemek, kitaplar hakkında yorumlar yapmak, dikkati kullanılan kelimelere çekmek, büyüklere mektup yazmaları için teşvik etmek, geçmişle ilgili bilinen hikâyeler anlatmak bu konuda oldukça faydalı olmaktadır. Çocukların başarılarını artırmak için, haftada iki saatten fazla televizyon seyretmelerini engellemek gerekmektedir. Haftada on saatten fazla televizyon seyreden çocukların akademik başarılarında düşme görülmektedir. Anne ve babanın izleme miktarına sınırlama getirerek, eğitsel programların seyredilmesine olanak sağlaması gerekmektedir. Çalışmalar, başarılı öğrencilerin günlük aile rutinleri oluşturan ve bunun devamını sağlayan anne ve babalara sahip olduğunu göstermektedir. Ailelerin çocuklarının her gün okula gittiklerinden emin olmaları gerekmektedir. Çocuklarının ev ödevleri için her akşam düzenli bir vakit belirlemeleri, çalışma ortamının sessiz, iyi aydınlanan bir yer olmasını sağlamaları ayrıca, beraber yemek yemeyi ve belirlenen bir zamanda yatmayı sağlamaları, çocuklarını gerektiği zamanlarda dinlemeleri, çocuklarına model olmaları, okulla ve öğretmenle sürekli iletişim halinde olmaları, okula ve öğretmenlere kolaylık

sağlamaktadır(<http://www.kidsource.com/kidsource/content/betterschool.html> web sitesinden 07.04.2006 tarihinde alınmıştır).

Yapılan araştırmalarda Türk eğitim sisteminde özellikle okulla ailenin ilgisi arasında yeterince iş birliğinin sağlanamadığı görülmektedir. Ailelerin çevreden, okuldan ve öğrenciden kaynaklanan ilgisizliği öğrencileri olumsuz yönde etkilemekte ve bu durum da çocukların başarılarının azalmasına, zararlı alışkanlıklara bağımlılıklarının artmasına sebep olmaktadır. Girdisini aileden alan okul, işlediği girdiyi çıktı olarak topluma sunarak hem aile ile hem de çevreyle işbirliğini hep canlı tutmaktadır. Burada önemli olan okulun aileden aldığı girdiyi topluma başarılı bir Şekilde vererek bu işbirliğinin verimli bir Şekilde devam etmesini sağlamaktır. Vaktinin çoğunu okuldan çok evde ailesiyle geçiren çocuğu okula hazırlama konusunda en büyük görevde ailelere düşmektedir. ocuklarına eğitim ve öğretimleri konusunda gerekli desteği gösteren ailelerin çocukları sosyo-ekonomik durumları ktt olsa da diğer ilgisiz ailelerin çocuklarına oranla daha başarılı olmaktadır. Topluma başarılı bir birey kazandırmak sadece okulun değil aynı zamanda ailenin de görevleri arasında görülmektedir. Okullarda ğretmenlerin ailelerden en büyük Őikyetleri arasında, ailelerin okulda yapılan etkinliklere karşı ilgisiz olmaları, çocukların okula yeterince beslenmeden gelmeleri, çocukların sağlık sorunlarıyla yeterince ilgilenmemeleri, çocukların güvenlik ve sevgi ihtiyaçlarını yeterince karşılayamadıkları konusunda olmaktadır (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/kolay.htm> sitesinden 5.11.2006 tarihinde alınmıştır).

Türkiye' nin 1946 yılında hazırlanan Okul Aile Birliği Yönetmeliği içerik açısından gelişmiş ülkelerin yönetmeliğinden çok büyük farklılıklar göstermemesiyle beraber uygulamada alanında bu konuda yetersiz kaldığı görülmektedir. Ülkemizde yapılan veli-okul ve ğretmen görüşmeleri senede iki sefer olmakta ve bu görüşmelere çocuklar katılmamaktadır. Okulların fiziki Őarlarının uygun olmamasından ve ailelerin öğrencilerine özgürlük hakkı tanımak istememelerinden dolayı çocuklar yapılan bu toplantılara katılamamaktadırlar. Toplantılara katılmak isteyen öğrenciler ise okullarının kendilerine yeterince değer vermediğini düşünmektedirler. Yapılan bu görüŐmeler genellikle her öğrencinin mensubu olduğu sınıfta yapılmakta ve birkaç dakikayı geçmemektedir. Ayrıca sınıfa mensup diğer öğrencilerin velileri de yapılan bütün

konuşmamalara muttali olmaktadır. Ayrıca bu görüşmelerin sadece öğrencilerin notları hakkında aileleri bilgilendirme amaçlı olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, öğrencilerin ailelerle yapılan görüşmelere katılımının sağlanmasının olumlu etkileri meydana getireceği görülmektedir. Öğrencilerin aile görüşmelerine katılmamaları öğrenci merkezli eğitim sisteminin ihtiyaçlarına ters düşmektedir. Öğrenci merkezli eğitim sisteminde okulun, öğretmenin ve öğrencinin ihtiyaçlarının, beklentilerinin karşılanması için ortak kararların alınması gerekmektedir. Ayrıca bir başka konu ise ailelerin eğitim seviyelerinin yükselmesiyle okula maddi yardımları artmakta ancak öğrenciye ayırdığı vakit azalmakta, eğitim seviyesi düştükçe maddi yardım azalmakta öğrenciye manevi destek artmaktadır (<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/146/demirbulak.htm> sitesinden 5.11.2006 tarihinde alınmıştır).

2.4.2. Ailenin Evde Ders Çalışmaya Uygun Ortam Hazırlaması

Çocuk için okul ortamı, ailenin tutum ve davranışlarının yanı sıra evde uygun ortamın olması da büyük önem taşımaktadır. Anne ve babanın çocuğunu motive etmesi, okulda öğrendiklerini anlatmasını sağlaması, çocuğuna gerektiği zamanda rehber olabilmesi çocuğun başarısını artırmaktadır. Bu nedenle anne ve babalar okulla işbirliği yoluna giderek çocuğun neler öğrendiğinin farkında olması, gerekli araç ve gereçleri temin etmesi ve çocuğuna nasıl rehber olacağını bilmesi gerekmektedir.

Öğrenciden beklenen başarıya ulaşılabilmesi için ailenin çocuğuna ayırdığı zamanın kalitesi ve sürekliliği etkili olmaktadır. Çocuğun okul başarısına katkı sağlamak için çocuğu düzenli ve planlı ders çalışmaya yönlendirmek, çocuk sorunla karşılaştığında çözüme beraber ulaşabilmek, öğrendiklerini pekiştirebileceği bir ortam sunabilmek gerekmektedir. Evde uygun ortamın sağlanabilmesi için; çocuğa zaman yönetimi ve planlaması konusunda destek olma, ev ödevlerine yardımcı olma ve okul içerisindeki etkinlikler hakkında çocuk ile sürekli iletişim halinde olmak büyük önem taşımaktadır. Bu planlamanın sürekliliğini sağlamak için aileler, okul ve öğretmenle iletişim halinde olmalı ve çocuğunu düzenli olarak kontrol etmelidir. Anne ve babanın ev ödevleri konusunda titiz davranması okul başarısıyla yakından ilgili olduğu için; çocuğun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli kontrol etmek, ödevleri konusunda çocuğunu motive etmek, ihtiyaç duyulan araç ve gereçleri temin ederek uygun ortamı

sağlaması ve sorunlarına tartışarak beraberce çözüm bulması etkili olmaktadır (<http://www.agumuseli.com/dokumanlar/makale/ailekatilimiogrencibaşarisı.pdf> sitesinden 22.06.2007 tarihinde alınmıştır).

2.4.3. Ailenin Okul Başarısına Etkisi

Başarı bir engeli, bir hedefi, bir problemi istenilen seviyeye getirebilmektir. Okul ise, eğitim ve öğretim etkinliklerinin yapıldığı, çocuğu hayata hazırlayan, çocuğun kendisini tanımasını sağlayan, problem çözme becerisini geliştiren, toplum tarafından kabul gören davranışların kazanıldığı bir kurum olma özelliğini göstermektedir. Okul aslında hayata hazırlayan değil, hayatın kendisidir. Çocukları hayata hazırlarken okulu ya da aileyi tek başına sorumlu tutmak en büyük hatalardan sayılmaktadır. Burada önemli olan çocukların hayata hazırlanırken hayat başarısını yakalamaları konusunda okulun ve ailenin hangi oranda etkili olduğunu ön plana çıkarmaktır (Çelik, 2006: 118-119).

Okul çağındaki çocuğun başarısında aile tutumu çok büyük önem taşımaktadır. Ailenin çocuğuyla ilgilenme derecesi çocuğun başarısını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemektedir. Ailelerin çocuklarından genel beklentileri başarılı olmalarıdır. Denetleyici aileler, çocuklarının istedikleri başarıyı yakalayamamaları durumunda çocuklarına cezalar vermekte, çocuklarını arkadaşlarıyla kıyaslayarak acımasızca eleştirmektedirler. Çocuğun okulda başarıyı yakalayabilmesi okul- aile- çocuk arasındaki güçlü iletişime dayanmaktadır. Destekleyici aile tutumu çocuğun başarısını olumlu yönde etkilemektedir. Durmuş, (2005)' in Lammermann' dan aktardığına göre, okul başarısı ile aile geliri arasında %19, yaşama koşulları arasında %53, dengeli ve uyumlu aile yaşamı arasında % 53 oranında bir ilişkiye rastlanmaktadır. “ Ayrıca, Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim-Sen), eğitim yılının ilk döneminde karnesinde 1- 5 zayıfı bulunan 2500 öğrenci üzerinde bir araştırma yaptı. Araştırma ilginç sonuçları gün ışığına çıkardı. Her öğrencinin 8- 10 şikkı seçerek cevapladığı araştırma sonuçlarına göre öğrenciler başarısız olmalarını şu nedenlere bağlamaktadır (Durmuş, 2005: 86- 87) ;

- %40 öğretmenin eğitim yetersizliği, dersleri araç- gereç kullanmadan anlatması, araştırma ve deneylere yer vermemesine,
- %30' u sınav heyecanı yaşamaya,
- %29'u sınıfların çok kalabalık olmasına,
- %25'i evde çalışma odası bulunmamasına,
- %25'i bazı derslere karşı yeteneğinin olmamasına,
- %24'ü düzenli ders çalışma yöntemini bilmemeye,
- %20'si çalıştığı halde başaramamaya bağladı. Bu araştırmalara göre, çocuğun derslerinde başarılı olması sadece kendi çalışmasına bağlı değildir. Ailesinin çocuğa sunduğu imkânlar, aile içi iletişim, anne ve baba arasındaki uyum, kardeşler arasındaki iletişim ve ailenin çocuğa yaklaşımı gibi unsurlar çocuğun başarısını etkilemektedir."Başarı, toplumsal yaşama katılmadaki etkililiği ifade ettiği için kişinin yetenekleriyle beraber, bu yeteneklerini geliştirebileceği uygun ortamlara bağlı olarak değişmektedir.

Ailenin çocuğun başarısına göstereceği olumsuz önyargılar, çocuğun başarısına engel olmaktadır. Çocuklara başarıları konusunda destek olmak onlara aşacağı yollarda cesaret kazandırmaktadır. Başarıyı yakalayamayan öğrencilerin en çok gereksinim duydukları şey yapabileceklerine inanmaktır. Ailenin çocuğunu yapabileceğine inandırması gerekmektedir. Büyük başarılarla imza atmış kişilerin arkasında onlara inanan ve onları destekleyen bir ailenin olduğu görülmektedir. Yalnız hiçbir emek harcamadan çocuğu yapabileceğine inandırmak, çocuğun boş hayallere kapılmasına neden olmaktadır. Emek verilmeden çocuktan başarı beklemek yanlış bir tutum olarak karşımıza çıkmaktadır. Çocuğun derse başlamadan, ders çalıştıktan sonra ve sınav öncesinde yüreklendirilmesi daha mantıklı sonuçlar doğurmaktadır (Kadioğlu, 2004: 188).

Başarı ile ilgili yapılan başka bir araştırmada 7- 17 yaşları arasındaki 50 çocuk üzerinde Türkiye'de, başarısız çocukların %66' sının babalarının çocuklarına zaman ayıramayacak kadar meşgul olması, % 46'sının psikolojik ve sosyal yönden yeterli düzeyde olmaması, % 44'nün ailesinde anne ve baba arasında yaşanan sorunlar, % 46'sında dikkatsizlik belirtilerinin olması, % 32'sinin arkadaşlarıyla iletişiminin kötü

olması, % 36'sının disiplini reddetmesi, % 24'ünün yalan söylemesi, % 24'ünde ise tırnak yeme gibi olumsuz durumlara rastlanmaktadır. Çocuk için, ailesinin okul ve eğitim konusundaki duygu ve düşünceleri büyük önem taşımaktadır. Eğitime önem veren, öğretmenin gayretlerini destekleyen ailenin tutumları çocuğun başarısını olumlu yönde etkilerken, öğretmenin gayretlerine saygı göstermeyen, eğitim konusunda yeterli bilgiye sahip olmayan ailelerin tutumu ise çocuğun başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun yanında eğitimi destekleyen ancak çocuğuna bu konuda destek olmayan aileler de bu konuda olumsuz başarılarla neden olmaktadır. Yapılan araştırmalar, ailenin eğitime verdiği önemin az olmasıyla okul başarısızlığının doğrudan ilgili olduğunu göstermektedir. Geçmişte okulda başarısız olmuş ancak iş dünyasında ilerlemiş bir baba, çocuğunun derslerine karşı sürekli ilgisizliğinden yakılarak çocuklarına karşı olumsuz bir tutum sergilemektedir. Araştırmalara göre ailenin sosyal sınıfının da çocukların başarıları üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Orta ve üst sınıfa mensup aileler, okulun çocuğun yaşamı için önemine inanarak çocuklarının akademik başarılarını desteklemektedirler. Alt sosyal sınıfa mensup aileler ise, okulun önemini reddetmekte, çocuğun başarısızlığı konusunda öğretmenle ve çocukla konuşmaktan ve karşılaşmaktan kaçmaktadırlar(Yavuzer, 2004: 192- 193).

Aile içi ilişkilerin dengeli olması çocuğun başarısını olumlu etkilemektedir. Sağlıklı bir ortamda çocuğun bulacağı güven, ilgi ve anlayıştır. Bu ailelerde çocukla kurulan sağlıklı iletişim sayesinde çocuğun başarısı desteklenmekte, başarısızlığı ise anlayışla karşılanmaktadır. Anne ve babanın ilgileri ve eğitim yaşamı için iyi bir model olmaları çocuğun başarısını büyük oranda etkilemektedir. Anne ve babasının kitap okuduğunu gören çocuğun kitap okumaya karşı ilgisini geliştirmektedir. Ders dışında kitap okuma da çocuğun başarısının olumlu yönde etkilemektedir. Başarı konusunda etkili olan diğer önemli bir konu ise, ailenin çocuğa kurallara uyma alışkanlığını kazandırmasıdır. Yapılan araştırmalara göre, başarılı(kontrol), başarısız(deney) gruplarından oluşan 335 beşinci sınıf öğrencisinin ailelerinin öğrenim durumu incelendiğinde başarısız deney grubunun %45'nin annesinin , %21'nin babasının hiç öğrenim görmediği, başarılı kontrol grubunun ise, annenin %19, babanın %8 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca başarısız deney grubunun yükseköğrenimli baba oranı %4 iken, başarılı kontrol grubunda bu durumun %24 'e ulaştığı görülmektedir. Aile içerisinde

disiplinin önemiyle ilgili yapılan araştırmada başarısız deney grubunun %30'nun bedensel cezayla cezalandırıldığını, başarılı kontrol grubunda ise bu oranın %16'ya düştüğü görülmektedir. Yine aile içerisinde ilgi ve sevgi ile ilgili olarak başarısız deney grupları %51 oranında kardeşlerinin daha çok sevildiğini savunurken, başarılı kontrol grubunda aynı konunun %32 oranında denek grubunun lehine olduğu görülmüştür. Anne ve babaların çocuklarını yetenekleri doğrultusunda yönlendirmeleri ve onlara olan güvenlerini sürekli dile getirerek başarıları konusunda zaman zaman onları ödüllendirmeleri gerekmektedir (Yavuzer, 2004: 157- 158).

Araştırmacılar aile kültürü ile çocuğun zekâsı ve başarısı arasında bir bağlantı kurmuşlardır. Ailenin meslek yaşamının yıllar boyunca değişmemesi çocukları etkilemektedir. Teknik mesleklerde çalışan babaların çocukları yüksek bir teknik zekâyâ sahipken, yüksek kültürel faaliyette bulunan babaların çocuklarının ise yüksek bir sözel zekâyâ sahip olduğu görülmektedir. Çocuğun başarısını etkileyen faktörlerden biride ailenin ders çalışma konusunda çocuğa gerekli yardımı gösterememesidir. Eğitimli ailelerin çocuklarına ders çalışma konusunda yardımcı oldukları ancak, eğitim düzeyi düşük ailelerin çocuklarına bu konuda yeterince yardım edemedikleri görülmektedir. Çocuğun gerçek başarılarına imza atması için ailelerin çocuklarını yakından tanımaları, onların ilgi ve yetenekleri dikkate alınarak beklentiler içine girilmelidir. Aileler çocuklarından olabileceğinden daha fazlasının beklemeden, onların yeteneklerini küçümsemekten onları başarı konusunda yönlendirmeleri gerekmektedir. Başarı kişinin hayatında önemlidir ancak her şey başarı demek değildir. Önemli olan çocuğun kendisini aşması ve yenilemesidir. Çocuklarımızı sosyal hayata uyumlu, hayata hazır, kendine güvenen, sağlıklı kişilik özellikleri olan bireyler olarak yetiştirmeliyiz (Vural, 2004: 138- 141).

2.4.4. Ailenin Okul Etkinliklerine Katılması

Ailenin okulla sürekli iletişim halinde olması ve okul içerisindeki etkinliklere katılması ve destek olması çocuğun okul başarısında etkili olmaktadır. Ailenin görevi okul içerisindeki sosyal, kültürel ve eğitsel etkinliklere doğrudan katılmak şeklinde değil, izleyici olarak katılarak çocuğuna destek vermek, onun yanında olduğunu hissettirmektir. Anne ve babalar okuldaki etkinlikleri engellemeden okulu ve öğretmeni ziyaret ederek ve okul etkinliklerinde görev alarak okul ile ilişkilerini

geliştirebilmektedir. Okuldaki sportif faaliyetlere, yarışmalara katılmaları çocukları motive ederek, başarılarına önem verdiklerini göstermektedir. Onure edilen çocuklar çalışma ve başarı konusunda motive olmaktadır.

Ailenin okul ile ilişkisinin dengeli olması çocukları zor durumlarla karşılaşmaktan kurtarmaktadır. Okulu, öğretmeni ve çocuğu aşırı kontrol etme bağımsızlık gelişimini yavaşlatmakla birlikte çocuğu arkadaşları arasında zor durumda bırakmaktadır. Öğretmeni ve okul yöneticilerini de olumsuz yönde etkilemektedir (<http://www.agumuseli.com/dokumanlar/makale/ailekatilimiogrencibasarisi.pdf> sitesinden 22.06.2007 tarihinde alınmıştır).

2.4.5. Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar

Vural (2004: 150–152) ailelerin okula katılımını engelleyen durumları şu şekilde ifade etmektedir:

1. Anne ve Babanın Kendi Okul Yaşantısında Yaşadığı Olumsuzluklar:

Anne ya da babanın geçmişte okul yaşantılarında muvaffakiyeti yakalayamamış olması, okulunu bitirememiş olması, geçmişte öğretmenleriyle yaşadıkları olumsuz durumlar, ailelerin okula katılımını engellemekte ve okula karşı olumsuz bir tutum sergilemelerine yol açmaktadır. Ayrıca anne ve babanın okula çocuklarıyla ilgili olumsuz bir durum olduğunda çağrılmaları da aileleri okuldan soğutmaktadır.

2. Anne ve Babanın Ekonomik Sorunları: Ailelerin okula çağrılma sebepleri ekonomik katkı istenmesidir. Bu tutumlar aileleri okuldan uzaklaştırmakta ya da ailelerin isteksiz katılımlarına sebep olmaktadır.

3. Ailelerin Okula Ayırabilecekleri Zamanın Kısıtlı Olması: Çalışan anne ve babalar, mesleki zorunlulukları ve okul etkinliklerinin genellikle mesai saatleri içerisinde düzenlenmesi sebebiyle okula gerekli zamanı ayırmakta zorlanmaktadır. Ayrıca ev hanımı olan anneler de ev işlerinden ve evdeki diğer küçük çocukların bakımından dolayı okula yeterince zaman ayıramamaktadırlar.

4. Ailelerin Eğitim Düzeylerinin Düşük Olması: Okul etkinliklerine karşı olumlu yaklaşıma sahip olsalar bile aileler yeterli eğitim düzeyine sahip olmadıkları için katılım konusunda cesaretsiz davranmaktadır.

5. Okulda Öğretmenlerin Olumsuz Tavırları: Öğretmenlerin ailelerin okula katılımı konusunda olumsuz düşünceleri okul-aile işbirliğini engellemektedir. Anne ve babalar okula nasıl katkıda bulunabileceklerini bilmedikleri için öğretmenlerin kendilerini yönlendirmesini beklemektedir. Ayrıca bazı öğretmenler ailelerin sınıf içerisine girmelerinden rahatsızlık duyarak, aileleri sınıf içi etkinliklerden uzak tutmaları ailelerin en büyük engellerindedir.

6. Ev ve Okul Kültürünün Farklı Olması: Anne ve babanın öğretmenden farklı bir kültürel yapıya sahip olması ailelerin okula katılımını engellemektedir. Bu durumda okulun ailenin kültür yapısına karşı duyarlı olması gerekmektedir. Gerekli duyarlılığı gösteremeyen okullar ve aileler arasında uçurumlar oluşmaktadır. Öğretmenlerle aile arasında kurulacak iletişimde mektuplaşma, okul kuralları ve düzeni, ailelerin okulla ilgili gereksinim duyduğu gerekli bilgilerin bulunduğu broşürlerin kullanılması, öğrencilerle ilgili kişisel raporların hazırlanması, öğretmen-aile telefonlaşmaları, aile-öğretmen toplantıları, öğrencilerin evlerine düzenlenen ev ziyaretleri, sınıf içi etkinlikleri ailelerin izlemesi için düzenlenen özel günler okul-aile işbirliği açısından gerekmektedir.

2.5. OKUL-AİLE İŞBİRLİĞİ

2.5.1. Okul-Aile İşbirliğinin Önemi

Ülkemizin geleceği olan çocukları iyi bir insan olarak yetiştirmek için eğitim ve öğretim faaliyetlerine önem vermek gerekmektedir. Çocukların eğitiminde okul, öğretmen ve aile etkili olduğundan işbirliği içerisinde çalışmak zorunlu olmaktadır. Girdisi ve çıktısı öğrenci olan okulun toplumsal bir örgüt olması aile ile ilişkisini zorunlu hale getirmektedir. Öğrencilerin okul içerisindeki başarısı sadece okulun değil aynı zamanda ailenin de sorunu olmaktadır. Okuldaki etkinliklerde başarıya ulaşmak için aileye gereksinim duyulmaktadır. Okul ve aile iletişimi ailenin okula, öğretmene ve

çocuğuna gösterdiği ilgiyi artırırken, okulun yapısını yakından tanıma fırsatını yakalayan aileler çocuklarını daha kolay yönlendirmektedir.

Ailede geçilen zamanın okulda geçirilen zamandan daha fazla olması okulun aile tarafından desteklenmesini gerektirmektedir. Çocuklarına uygun ortamı sağlayan aileler ekonomik durumları iyi olmasa da okul başarısını istedikleri oranda etkileyebilmektedirler. Okul-aile iş birliği öğrenci başarısının artması, destek olma, isteklendirme, cesaretlendirme ve davranışların değişmesini sağlamaktadır. Ayrıca çocukların okul ve öğretmenlere ilişkin olumlu tutumlar geliştirilmesinde de aile katılımı büyük öneme sahiptir. Okulda çocukların eğitiminden sorumlu öğretmenler; anne ve babayla ilgili bazı sorunların eğitim ve öğretim faaliyetlerini engellediğini düşünmektedir. Bazı öğrenciler, okula yeterince beslenmeden, sağlık sorunları, güvenlik ve sevgi ihtiyaçları karşılanmamış olarak gelmektedirler. Ayrıca öğretmenler ailelerle ilgili olarak, ailelerin okula sağladıkları desteğin yetersiz olduğunu ve okulların amacı ve yapmak istedikleriyle ilgilenmediklerini savunmaktadırlar(Kolay,2004).

Kolay(2004)' ın Epstein (1994)' den aktardığına göre; “aile katılımının 6 çeşidi bulunmaktadır:

1. Temel aile sorumlulukları hakkında okul ailelere yardım eder,
2. Okul- ev iletişimi,
3. Aile okula yardım eder(öğretmene aile katılımında yardım etmek),
4. Evde öğretim etkinliklerine katılma,
5. İdare, karar verme ve destek için katılım,
6. Toplumla değiş-tokuş ve iş birliği

Okul ve aile arasında işbirliği yapabilmek için:

1. Velilere okul ve çocukla ilgili bilgi vermek için veli-öğretmen-öğrenci toplantıları düzenlenmektedir.

2. Çocukların ev ödevleri, okuma ve televizyon alışkanlığı, öğrenmeye karşı istekli olup olmadığı ve evdeki tutumları ile ilgili olarak öğrenci karneleri düzenlenmektedir.

3. Ayrıca okulda çıkarılan gazetelerle ev ödevleri konusunda ipuçları, katılmak istedikleri aile içi etkinlikler ve yaptıkları eğitsel geziler gibi konularda velilerden yazılar istenmektedir.

4. Çocukların başarılarını takdir etmek amacıyla öğretmen ve veli arasında karşılıklı kutlama kartları hazırlanmaktadır.

5. Veli-öğretmen görüşmeleri

6. Velilere yönelik okulun girişine bir ilan panosu asılmaktadır.

7. Velileri bilgilendirmek amacıyla çocuğun okulda ne öğrendiği ile ilgili meraklarını gidermek için işlenen konular, haftalık programlar velilere gönderilmektedir.

8. Her öğrenciye yönelik, günlük ödevleri ve aldıkları notları yazacakları bir defter tutmalarını sağlayarak öğrenciler izlenmekte ve ailelerin bunu düzenli olarak kontrol etmeleri sağlanmaktadır.”

2.5.2. Okul-Aile Birliğinin Görevleri

Kolay (2004) okul-aile birliğinin görevlerini şu şekilde ifade etmektedir:

1- “Her fırsattan faydalanarak öğrencilerin millet; vatan, bayrak ve insanlık sevgilerini; Atatürk ilke ve inkılâplarına, manevî değerlere bağlılıklarını; dayanışma duygularını pekiştirmeleri amacıyla veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

2.-Okulun amaç ve eğitim ilkeleriyle eğitim faaliyetleri hakkında ana ve babaları aydınlatmak.

3- Okulun programı, eğitimle ilgili yönetmelikleri konusunda öğrenci velilerini aydınlatmak.

4- Öğrencilerin sorumluluk yüklenmelerine; dürüst, nazik, saygılı, başarılı ve düzenli olmalarına katkıda bulunmak üzere aile ile iş birliği yapmak; öğrencilerin başarılarını toplu şekilde ana ve babalarına göstermek için imkânlar hazırlamak.

5- Çocukların başarılarının artırılması için ana ve babalarla iş birliği yapmak.

6-Öğrencilerin zamanında ve düzenli olarak okula devamlarının sağlanmasında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

7-Evde derslerine çalışmak için imkân bulamayan öğrencilere, okulda çalışma ortamı hazırlamak.

8-Öğrencilerin disipline ve toplum düzenine uyum sağlamaları için okul müdürlüğü ve velilerle iş birliği yapmak.

9- Öğrencilerin yapmaları uygun olmayan işleri, gitmeleri uygun olmayan yerleri okul müdürlüğü ile birlikte tespit etmek ve ana-babalarla iş birliği yapmak.

10- Öğrencide bulunması istenilmeyen israf, gösteriş ve devlet malını hor kullanma gibi kötü davranışları önleyici tedbirleri almak.

11- Özel yetiştirmeye ve teşvike muhtaç çocuklar hakkında gerekli çarelere başvurmak.

12-Resim-iş, müzik, yabancı dil ve beden eğitimi derslerine özel ilgi duyan çocuklara okulda ve çevrede uygun imkânlar hazırlamak.

13- Öğrencilerin sağlıklı olmaları ve bulaşıcı hastalıklardan korunmaları, temizlik alışkanlıkları kazanmaları, düzenli beslenmeleri ve boş zamanlarını değerlendirmeleri konularında veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

14- Çocukların trafik kazaları ile diğer kazalardan korunmaları ve bu konuda alınacak tedbirlerle ilgili olarak veliler ve okul müdürlüğü ile iş birliği yapmak.

15- Okul çağındaki çocukların bakımı, gelişimi ve eğitimi konularında konferanslar düzenlenmesini sağlamak.

16-Öğrencilerin okul içindeki davranış ve çalışmalarını takip etmek için, ana ve babaların okulu ziyaret etme alışkanlığını kazanmalarına yardımcı olmak.

17- Sınıf öğretmenlerini öğrencilerin ana ve babalarını ziyaret etmeye teşvik etmek.

18- Bakıma, yedirilmeye ve giydirilmeye muhtaç hasta ve fakir öğrencilere yardım sağlanması için okul koruma derneği ile iş birliği yapmak.

19-İşitme, görme, konuşma, beden ve zihin yönünden özürlü veya herhangi bir alanda yetenekli öğrencilerle, eğitimi zor öğrenciler gibi özel eğitime muhtaç çocuklar için tedbirler almak.

20-Tatillerde veya derslerden sonra okulun kitaplık, bahçe, oyun ve spor tesislerinden öğrencilerin, velilerin, ana ve babaların faydalanmalarını sağlayacak tedbirleri almak.

21-Çevrede okuma-yazma bilmeyen veya belli alanlarda yetişmek isteyen vatandaşları yetiştirmek üzere okulların yaptıkları faaliyetlere yardımcı olmak.

22-Ders yılı içinde ve ders yılı sonunda okulun yapacağı faaliyetlere gerekli katkıda bulunmak.”

2.5.3. Etkili Okul-Aile İşbirliği

Vural (2004:156- 158) öğrenci sorunlarının aşılmasında ve başarı oranının yükseltilmesinde etkili okul-aile işbirliğinin sağlanmasının gerekliliğine inanmakta ve şu maddeleri dile getirmektedir:

1-Aileleri okula bağlamak için, istedikleri zaman okulu ziyaret edebilmeleri, öğretmen ve yöneticilerle görüşmelerinin sağlanması ve sınıf içi ziyaretlere müsaade edilmesi gerekmektedir.

2-Eğitmcilerin, aileleri çocuklarının eğitimleri konusunda bilgilendirmeleri gerekmektedir. Ailenin ne yapması gerektiğini bilmesi çocuğuna olan desteğini artırmakta, öğretmenlerin sorumluluklarını kolaylaştırmaktadır.

3-Ailenin okula olan desteğinin hissedilebilmesi için okul ile aile arasındaki güveni geliştirmek gerekmektedir.

4-Aileleri ev ortamında çocuklarına nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgilendirmek ve çocukların ev yaşantılarını yakından tanımak gerekmektedir. Ailelere yazılacak mektuplar ya da aileleri ziyaret ederek çocuklarının başarılarını paylaşmak sorunların çözülmesinde ve başarının artırılmasında önemli sonuçlar doğurmaktadır

Cotton, K. and Wikelund, R. (1989), etkili okul-aile işbirliğini sağlamak için şu maddelerin yapılması gerektiğine inanmaktalar:

1-Ailelerin ilgilerinin eğitimciler tarafından dikkate alınması ve eğitimcilerin aileler ile iletişimlerinde mesleki dili kullanmamaları olumlu sonuçları beraberinde getirmektedir. Bu nedenle eğitimcilerin iletişim eksikliğine büyük önem vermeleri gerekmektedir.

2-Okul yöneticilerinin ebeveynlerle çalışmaları için öğretmenleri hazırlamaları gerekmektedir. Eğitimcilerle ebeveynlerle işbirliği yapmaları konusunda resmi bir eğitim sunmak faydalı olmaktadır.

3-Ailelerin okula sadece çocuklarının sorunları olduğunda gelmelerini engellemek için, okulların öğretmenle veliler arasındaki güvensizliği ve kültürel

engelleri ortadan kaldırmak etkili işbirliği için olumlu adımlar getirmektedir. Bunlar için, resmi olmayan eğitim oturumları sunmak, ailelere ev ziyaretleri düzenlemek, okul alanı dışında toplantılar düzenlemek, ebeveynlerin ihtiyaçlarını değerlendirmek, onlara okul kararlarında söz hakkı vermek ayrıca onların okulla ilgili kaygılarına ulaşmak gerekmektedir.

4-Ailelerin iş programlarını ayarlamak için, okul başlamadan önce akşam ve hafta sonu toplantıları düzenlenmektedir. Okullar öğlen, akşam ve hafta sonlarında açık kalarak ailelerin eğitimini içeren çeşitli eğlendirici ve eğitici faaliyetlerin gelişmesine yardımcı olarak mahalle suçlarına karşı güvenli bir barınak oluşturabilmektedirler.

5-Ailelerle sınıfı birleştirmek için teknolojik araçları kullanmak, aileler ile öğretmenler arasındaki iletişimin gelişmesi için etkili olmaktadır. Sınıfa koyulacak eski bir telefon ya da sesli mesaj sistemi öğrencilere çalışmalarında kolaylık sağlayacağı gibi okuma bilmeyen velilere de ulaşmayı kolaylaştırmaktadır. Ayrıca bilgisayar kullanımının artması çocukların akademik başarılarını artırmakta okullarla aileleri bir araya getirmektedir.

2.5.4. Tez Konusuyla İlgili Yapılan Araştırmalar

Canpolat (2001:189-191)'ın "Öğretmen Aile İşbirliği İle Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi" çalışmasında evde çocukların ödevleri ile ilgilenenlerin %66'sının anneler olduğu, ailelerin % 55. 5'inin ilkokul düzeyinde veya altında bir eğitime sahip oldukları, ailelerin %47. 7'sinin iki çocuğu olduğu, ailelerin %80. 8'inin veli toplantılarına katıldığı, kız çocuklu ailelerin çocuklarına karşı daha hoş görülü ve sabırlı davranarak cinsiyet farkı gözettikleri, annelerin çocukların sorunlarını daha rahat çözümledikleri, çocuklarının sağlıklı gelişimlerine yardımcı oldukları, yaşları genç olan ailelerin okulla daha fazla işbirliği içinde oldukları, ailelerden okuma ve yazma bilen aileler okul-aile işbirliği için bir programa ihtiyaç duydukları, eğitim düzeyi yüksek olan aileler çocuklarının eğitimi konusunda yeter oldukları, eğitim düzeyi düşük olan ailelerin okul-aile işbirliğine açık oldukları, farklı meslekteki annelerin okul-aile işbirliğini kendi meslek zamanları açısından ve önem durumuna göre gerçekleştirdikleri, emekli olan annelerin okulla daha fazla işbirliği içerisinde olduğu, bir çocuğu olan ailelerin okul-aile işbirliğini daha fazla gerçekleştirdiği belirlenmiştir.

Yılmaz (1994: 9)'ın “ Ana-Babaların Okul ve Öğretmenlere Bakışı” çalışmasından aktardığına göre ailelerin okula karşı tutumlarını ölçerek her üç anne ve babadan bir tanesinin okula ve öğretmenlere karşı olumsuz bakış açısına sahip olduğunu belirlemiştir. Ayrıca okul-aile işbirliğinin sınırlı olması, okul-aile iletişiminin dolaylı olması, ailelerin okulla ilgilenme düzeylerinin düşük olması, ilgilenilen konuların sınırlı olması, velilerin okula karşı görevlerinin neler olduğunu ve bunları ne şekilde yerine getirecekleri konusundaki bilgisizlikleri, okul- aile ilişkilerinde sosyo-ekonomik engellerin ağır basması okul başarısını ciddi olarak etkilediğini ortaya koymuştur. Böyle bir görüntüyle eğitim kurumlarının verimli ve sağlıklı işleminin mümkün olmayacağını belirlemiştir. Bunların yanında ailelerin tutum ve düşüncelerini şu şekilde sıralamıştır; 1-Öğretmenlerin ve okul yöneticilerinin çevredeki insanlara mesafeli olmaları %42.09, 2-okul müdürü ve öğretmenlerin bilgiçlik tasladıklarını ifade eden aileler %42.00, 3- öğretmen ve okul yöneticilerinin eğitim- öğretime ilişkin her şeyi iyi bildiklerini kabul edip işlerine karışmamak gerekir düşüncesine katılma %31.48 oranlarında olduğunu belirtmiştir (Aktaran, Canpolat (2001: 69).

Doğan (1995:105- 112)'ın “Ankara Merkez İlçelerindeki Okullarda Okul-Aile İletişiminin Engelleri” çalışmasında okul ve öğrencilerle ilgili bilgilerin velilere öğrenciler yoluyla iletilmesi, okulla ilgili alınan kararlara katılmama, öğretmenlerin yetersizlikleri, hoşgörüsüz davranmaları, okula maddi yardı için çağrılma durumlarını velilerin karşılaştıkları sorunlar olarak belirlemiştir. Öğretmenlerin ise ailelerin evlerinin okula uzak olması, ailelerin okula ve öğrenciye yeterli zaman ayıramaması, yöneticilerin okul-aile iletişimde isteksiz davranmaları ve bu konuda yeterli bilgiye sahip olmamaları, velilerin okulla ilgili kararlara katılmaması engellerinin var olduğuna inanmaktadır (Aktaran, Yaylacı 1999: 52- 54)

Yaylacı (1999: 112–116)'nın “İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı” çalışmasında ailelerin okulda temizlik, onarım, çevre düzenlemesi gibi etkinliklere katılmalarına ilişkin olarak öğretmenler ailelerin bu etkinliklere nadiren katıldıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca okulda öğretmen ve ailelerin tanışması için toplantılar düzenlenmesine ilişkin olarak aileler zaman zaman düzenlendiğini, yönetici ve öğretmenler ise nadiren düzenlendiğini belirtmişlerdir. Bu toplantılara ailelerin katılımı konusunda ise aileler zaman zaman katıldıklarını belirtirken, yöneticiler ailelerin hiç

katılmadıklarını belirlemiştir. Aileler çocukların evde ders çalışması için gerekli ortamı hazırladıklarını belirtirken öğretmenlerin nadiren yanıtını verdiklerini belirtmektedir.

Çağatay (2003: 153- 154)'ın "Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 6, 9, 12 Yaş Çocuklarına Verilen Fiziksel Cezanın Ana Baba Tutumlarını Algılamalarını ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyip Etkilemediğinin İncelenmesi" araştırmasında 9 yaşında çocuğu olan alt sosyo- ekonomik düzeydeki annelerin üst sosyo-ekonomik düzeydeki annelere oranla daha çok fiziksel ceza verdiklerini belirtmiştir. 9 yaşında çocuğu olan 30 yaşın altındaki babaların, 31-40 yaş arası babalara ve 41 yaş ve üzerindeki babalara oranla uyguladıkları fiziksel ceza çeşitlerinde etkili olduğunu belirtmektedir.

Dardağan (2000:135- 136)'ın "İlköğretim Dönemi Çocukların Sosyal ve Akademik Becerilerini Geliştirmede Yardımcı Ebeveyn Eğitim Programının Değerlendirilmesi" araştırmasında ebeveyn yaşam yoğunluğunu algılama başlığı altında sorumlulukların fazlalığı, kendisine vakit ayıramama, eşleri ile çocuk yetiştirme konusunda anlaşamama ve çevreden yeterince destek alamama konularının vurgulandığı görülmüştür. Bu bulgunun sonucunda eşlerin arasında yardımlaşmanın yeterli olmadığını belirtmiştir. Ebeveyn-çocuk paylaşımı başlığı altındaki çocuklarının olumlu davranışlarını yeterince fark edememe, çocuklarını gerektiği gibi ödüllendirememe, çocukların olumlu davranışlarından çok, olumsuz davranışlarının dikkatlerini çekmesi, çocukların etkinliklerine yeterince katılmamaları yoğunluk kazanmıştır. Böylece, anne ve babaların çocuklarını algılayışlarının olumsuz olduğunu belirtmiştir. Ailelerin pekiştirme yöntemlerini bilmemeleri ve geleneksel çocuk yetiştirme tutumları da bu verileri desteklediğini belirtmiştir. Ebeveyn- çocuk paylaşımı, anne ve çocuk arasında ilgi alışverişini desteklediği gibi anne-baba ve çocuk ilişkilerini de arttırdığından bu paylaşımın okul ile ev arasında bir köprü görevini gördüğünü açıklamaktadır. Ayrıca aile içi iletişim konusu iletişim probleminin nadiren farkına varma, ileriye dönük olarak problem çözümü için araştırma yapmama konuları yoğunluk kazandığından ailelerin bir iletişim problemi yaşadıklarının farkında olmadıkları ve dolayısıyla çözüme ulaşmadıkları ve aile sorunlarının arttığı sonucuna ulaşmaktadır.

Özensel (2004: 93- 94)'in "Türk Toplumunda Çocuğun Yetiştirilmesinde Annenin Rolü" çalışmasında ailenin temel taşları olan anne ve babaların kendi aralarındaki ilişkilerde ciddi boyutta sorunlar olduğu belirlenmektedir. Anne-baba-çocuk arasındaki ilişkilerde uyum problemi yaşandığı görülmektedir. Çocukların eğitiminde en büyük görevi üstlenen annenin diğer ev içerisindeki rolleri yanında bu görevin üstesinden tam olarak gelemediği sonucuna ulaşılmaktadır. Ayrıca anneler çocuk yetiştirme konusunda eşleriyle problem yaşadıklarını belirtirken, babaların çocuk yetiştirme konusunda yeterince destek sağlamadıklarını belirlemektedir.

BÖLÜM III

3.1.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın yöntemi açıklanmaktadır. Araştırmada kullanılan model, evren ve örneklem, verilerin toplanmasıyla ilgili yapılan çalışmalar açıklanmaktadır.

3.1.1.Araştırmanın Yöntemi

Araştırma, genel tarama modelinde yapılmıştır. Genel tarama modelleri, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile, evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 1991: 79). Bu yöntemeye dayanan araştırmalarla, durum nedir, neredeyiz, ne yapmak istiyoruz, nereye, hangi yöne gitmeliyiz, oraya nasıl gideriz gibi sorulara, mevcut zaman kesiti içinde olduğu düşünülen verilere dayanılarak cevap bulmak istenir (Kaptan, 1991: 59). Bu araştırma ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesi niteliğindedir.

3.1.2 Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evreni Elazığ ili İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı ilköğretim okullarında I.kademede okuyan öğrencilerin 40.000 velisinden oluşmaktadır.

Araştırma 2006–2007 eğitim-öğretim yılında Elazığ il merkezindeki ilköğretim okullarından I.devrede öğrenimine devam eden öğrencilerin 1000 velisi araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Velilerin bulunduğu okulların seçiminde ise velilerin farklı semt/mahallede oturmalarına dikkat edilmiştir.

3.1.3.Verilerin Toplanması

Araştırma verilerinin toplanması için önce literatür taraması yapıldıktan sonra araştırmacıların deneyimlerinden, uzman görüşlerinden ve yapılmış araştırmaların bilgi toplama ölçeklerinden yararlanılarak veri toplama aracı olarak bir anket formu geliştirilmiştir. Anket formu iki bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde ebeveynin cinsiyeti, eğitim durumu, yaşı, mesleği ve sahip olduğu çocuk sayısı adı altında 5 tane bağımsız değişkenlerden oluşan kişisel bilgiler yer almaktadır.

Veri toplama aracının ikinci bölümünde ise ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyini belirlemeye yönelik 50 tane soru bulunmaktadır.

Veri toplama aracı geliştirilirken ilgili literatür taraması yapılmış, benzer nitelikteki çalışmalar incelenmiştir. Anket soruları, tez danışmanının görüşlerine sunulmuş ve değerlendirmeleri alındıktan sonra ilköğretim kurumuna devam eden 128 veliye ön deneme yapılarak sınanmıştır. Velilere ön uygulama yapıldıktan sonra net bulunmayan sorular çıkartılarak ankette gerekli değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan bu araştırmada 1600 veliye anket formu dağıtılmıştır. Anket formlarının dağıtımında Elazığ İlköğretim müfettişlerinden yardım alınarak Elazığ Bahçelievler bölgesinden 6 okul belirlenmiştir. Belirlenen okulların adları : Vali Lütfullah Bilgin İlköğretim Okulu , Hilalkent İlköğretim Okulu , Barbaros İlköğretim Okulu, Mehmetçik İlköğretim Okulu, Yunus Emre İlköğretim Okulu ve Koç İlköğretim Okullarıdır. Anket formları dağıtılırken okul müdürleri ile bizzat görüşülmüş, velilere öğrenciler yardımı ile ulaşılmıştır. Okullarda öğrencilere dağıtılan anket formları bir hafta sonra yeniden öğrenciler aracılığı ile toplanmıştır. Dağıtılan 1600 anket formundan sadece 1000 tanesi geri dönmüştür.

3.1.4. Verilerin Analizi

İlköğretim okullarında kuruma devam eden öğrencilerin ailelerine uygulanan anketlerden toplanan veriler, Excel Programı'nda bilgisayar ortamında geçirildikten sonra SPSS Paket Programı'nın yardımıyla veriler tablolar halinde gösterilmiştir.

Veriler analiz edilirken t-testi, varyans analizi (one-way) ve karşılaştırma testlerinden LSD (Least Significant Different) testi kullanılmıştır. Velilerin görüşlerine ilişkin sonuçlar ayrıntılı bir şekilde incelenmek istendiğinden LSD testinin uygulaması uygun görülmüştür. Değişken sayısı iki olduğu durumlarda ortalamalar arasındaki fark t-testi ve değişken sayısının ikiden fazla olduğu durumlarda ise varyans analizi ile test edilmiştir. Varyans analizi sonuçlarına göre ortalamalar arasında anlamlı fark çıkması durumunda anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için LSD testinden yararlanılmıştır. Yapılan yorumlarda aritmetik ortalamalardan yararlanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir. Veri toplama aracında yer alan

ifadeler için “Hiç” (1), “Çok Az”(2), “Kararsızım” (3), “Çoğunlukla” (4) ve “Her Zaman” (5) dereceleri kullanılmıştır. Aritmetik ortalamalar yorumlanırken 1.00–1.80 arasındaki değerler “Hiç”, 1.81–2.60 arasındaki değerlerin “Çok Az”, 2.61–3.40 arasındaki değerlerin “Kararsızım”, 3.41–4.20 “Çoğunlukla” ve 4.21–5.00 “Her Zaman” derecesinde gerçekleştiği kabul edilmiştir. Düzeylerin yer aldığı bu aralıklar, seçeneklere verilen en düşük değer olan 1 ile en yüksek değer olan 5 arasındaki seri genişliğinin seçenek (düzey) sayısına bölünmesi ile elde edilmiştir. Veri toplama aracının Cronbach Alpha iç tutarlılık kat sayısı da 0.83 olarak bulunmuştur.

BÖLÜM IV

4.1. ARAŞTIRMANIN BULGULARI ve YORUMU

Araştırmamızın bu bölümünde ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyinin belirlenmesine yönelik, ailelere uygulanan anket çalışması sonuçlarından elde edilen bulgular yer almaktadır. Tabloların daha iyi anlaşılabilmesi için veriler sonucunda elde edilen bulgular tabloların altlarında açıklanmaktadır. Araştırma kapsamında ilköğretim I.devre öğrenci velisine 1000 anket formu uygulanmış ve değerlendirilmeye alınmıştır.

4.1.1. Ailelerin Kişisel Bilgilerine İlişkin Bulgular ve Yorumları

Tablo 1: Ailelerin Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

Cinsiyet Durumu	Frekans	Yüzde
Kadın	471	47.1
Erkek	529	52.9
Toplam	1000	100

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya toplam 1000 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin %52,9'unu babalar %47,1'ini ise anneler oluşturmaktadır. Buradan aile içinde babaların anket formuna daha ilgili oldukları sonucunu çıkarabiliriz.

Araştırmaya katılan "Ailelerin eğitim durumuna ilişkin bulgular" ise tablo 2'de yer almaktadır.

Tablo 2: Ailelerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Eğitim Durumu	Frekans	Yüzde
Okuryazar değil	26	2.6
Okuryazar	37	3.7
İlkokul mezunu	230	23.0
Ortaokul mezunu	119	11.9
Lise ve dengi okul mezunu	284	28.4
Yükseköğrenim	304	30.4
Toplam	1000	100

Tablo 2 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %30,4'ünün yükseköğrenim mezunu olduğu, %28,4'ünün lise ve dengi okul mezunu olduğu, %23,0'nın ilkokul mezunu olduğu, %11,9'unun ortaokul mezunu olduğu, %3,7'sinin okuryazar olduğu, %2,6'sının ise okuryazar olmadığı görülmektedir. Ailenin eğitim seviyesinin eğitime ve okula olan etkisi düşünüldüğünde ailelerin eğitim düzeylerinin yeterli olmaması çocukların eğitimini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir. Ancak yapılan araştırmaya katılan velilerde okur yazar oranının yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan “Ailelerin yaş dağılımına ilişkin bulgular” tablo 3’de yer almaktadır.

Tablo 3: Ailelerin Yaş Durumuna Göre Dağılımı

Yaş Durumu	Frekans	Yüzde
30 yaş ve altı	164	16.4
31- 40 yaş arası	587	58.7
41- 50 yaş arası	220	22.0
51 yaş ve üzeri	29	2.9
Toplam	1000	100

Tablo 3 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %58,7'sinin 31–40 yaş olduğu, %22,0'nın 41–50 yaş olduğu, %16,4'ünün 30 yaş ve altı olduğu görülmektedir. Ankete katılan velilerin genellikle orta yaş gurubunda olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan “Ailelerin mesleğine ilişkin bulgular” tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4: Ailelerin Meslek Durumuna Göre Dağılımı

Mesleğiniz	Frekans	Yüzde
Ev Hanımı	372	37.2
İşçi	121	12.1
Memur	174	17.4
Profesyonel Meslek	184	18.4
İşsiz	46	4.6
Diğerleri	103	10.3
Toplam	1000	100

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunu ev hanımları oluşturmaktadır, oranları %37,2'dir. Ev hanımlarını %18,4 ile avukat, doktor, mühendis, öğretmen gibi profesyonel meslek sahipleri izlemektedir. Araştırmanın geriye kalan kısmının %17,4'ünü memurlar, %12,2'ini işçiler ve %4,6'sını işsizler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan “Ailelerin kaç çocuğu olduğuna ilişkin bulgular” tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5: Ailelerin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Kaç çocuk sahibisiniz?	Frekans	Yüzde
Bir çocuk	66	6.6
İki çocuk	415	41.5
Üç çocuk	317	31.7
Dört ve daha fazla çocuk	202	20.2
Toplam	1000	100

Tablo 5 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %41,5'inin iki çocuk sahibi olduğu, %31,7'sinin üç çocuk sahibi olduğu, %20,2'sinin dört ve daha fazla çocuğa sahip olduğu, %6,6'sının ise bir çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Elazığ aile yapısı dikkate alındığında ailelerin genellikle iki çocuk sahibi oldukları görülmektedir.

Araştırmaya katılan ailelerin “Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor sorusuna ilişkin bulgular” tablo 6'da yer almaktadır.

4.1.2. “Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Tablo 6: “Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor?	Frekans	Yüzde
Zorunlu eğitim öğretim yuvası	35	3.5
İyi bir gelecek	419	41.9
Bilgi ve güzel davranışın kazandırıldığı yer	543	54.3
Toplam	997	99.7

Tablo 6 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %54,3'ü okulu bilgi ve güzel davranışın kazandırıldığı yer olarak kabul etmektedir. Okulu iyi bir gelecek olarak kabul eden deneklerin oranı %41,9'dur. Okulu zorunlu eğitim ve eğitim yuvası olarak gören denekler ise araştırmaya katılanların %3,5'ini oluşturmaktadır. Okulun çocuğun eğitimindeki yeri ve önemi düşünüldüğünde ailelerin çok azı okulu zorunlu eğitim öğretim yuvası olarak kabul etmektedir. Bu durum ise ailelerin okula ve çocuklarına verdikleri önemi göstermektedir.

Araştırmaya katılan ailelerin “Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz sorusuna ilişkin bulgular” tablo 7’de yer almaktadır.

4.1.3. “Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Tablo: 7 “Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Ders notlarının yüksek olması	62	6.2
Bireyin disiplinli ve planlı çalışma sonrası elde ettiği verim	528	52.8
Eğitim ve öğretimin verimli olması	400	40.0
Toplam	990	99

Tablo 7 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %52,8'i okuldaki başarıdan bireyin disiplinli ve planlı çalışması sonrasında elde ettiği verimi anlarken, %40,0'ı eğitim ve öğretimin verimli olmasını düşünmektedir. Okuldaki başarıyı ders notlarının yüksek olması olarak düşünen denekler ise araştırmaya katılanların sadece %6,2'sini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin başarıya önem verdiklerini göstermektedir. Ayrıca aileler başarıyı sadece yüksek not olarak değerlendirmeyerek çocuklarının başarısında disiplinli ve planlı çalışmaya olumlu bir bakış açısıyla yaklaştıkları söylenebilir.

Araştırmaya katılan ailelerin “Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz sorusuna ilişkin bulgular” tablo 8’de yer almaktadır.

4.1.4. “Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Tablo: 8 “Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz?	Frekans	Yüzde
Ders notlarının düşük olması	102	10.2
Bireyin plansız çalışmasından kaynaklanan verimsizlik	538	53.8
Eğitim ve öğretimin verimsiz olması	337	33.7
Toplam	977	97.7

Tablo 8 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %53,8’i okuldaki başarısızlığı bireyin plansız çalışmasından kaynaklanan verimsizlik olarak düşünürken, % 33,7’si eğitim ve öğretimin verimsiz olduğunu düşünmektedir. Okuldaki başarısızlığı ders notlarının düşük olmasına bağlayan denekler ise araştırmaya katılanların %10,2’sini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin başarısızlığın nedenini sadece ders notlarına bağlamadığını göstermektedir. Aileler göre başarısızlığın nedenleri arasında hem bireyin verimsiz tutumu hem de okulda eğitim ve öğretimde meydana gelen olumsuz durumlar yer almaktadır.

Araştırmaya katılan ailelerin “Okul-aile işbirliği ne demektir sorusuna ilişkin bulgular” tablo 9 da yer almaktadır.

4.1.5. “Okul-aile işbirliği ne demektir” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Tablo: 9 “Okul-aile işbirliği ne demektir” Sorusuna Ailelerin Verdiği Cevaplara İlişkin Bulgular

Okul-aile işbirliği ne demektir?	Frekans	Yüzde
Okul ve aile ile ilgili problemlerin çözümlenmesi	155	15.5
Okul ve ailenin beraber planlı çalışması	544	54.4
Kaliteli başarılı bir eğitim	297	29.7
Toplam	996	99.6

Tablo 9 incelendiğinde araştırmaya katılan deneklerin %54,4’ü okul-aile işbirliğini okul ve ailenin beraber planlı çalışması olarak düşünürken, %29,7’si kaliteli başarılı bir eğitim olarak düşünmektedir. Okul-aile işbirliğini okul ve aile ilgili

problemlerin çözümlenmesi olarak kabul eden denekler ise araştırmaya katılanların %15,5'ini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin okul-aile işbirliğine önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca veriler sonucunda okul ve aile arasındaki birlikteliğinin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu durum ailelerin de bu birlikteliği desteklediği şeklinde yorumlanabilir.

4.1.6.Deneklerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Tablo: 10 “Ailelerin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

A-Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
1-Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim	Kadın	468	4.36	0.91	5.532	0.000*
	Erkek	518	4.02	1.03		
2-Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim.	Kadın	470	4.57	0.68	4.354	0.000*
	Erkek	529	4.36	0.82		
3-Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum	Kadın	470	4.11	1.09	0.434	0.720
	Erkek	529	4.09	1.03		

*P<0.05

Tablo 10’da görüldüğü gibi deneklere “Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05) . Bulgulara göre anneler(\bar{x} =4.36) ve babalar (\bar{x} =4.02) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Anneler babalara göre daha fazla zaman ayırmaktadırlar.Bu durumda cinsiyet değişkeninin önemli bir rolü yoktur. Ayrıca annelerin çocuklarına daha fazla zaman ayırdıkları sonucuna ulaşabiliriz.

Tablo 10’da deneklere “Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgulara göre anneler (\bar{x} =4.57) ve babalar (\bar{x} =4.36) evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat

ettiklerini belirtmişlerdir. Anneler babalara göre daha fazla dikkat etmektedirler. Anne ve babanın çocuğunu motive etmesi, okulda öğrendiklerini anlatmasını sağlaması, çocuğuna gerektiği zamanda rehber olabilmesi çocuğun başarısını artıracığından okulla işbirliği yoluna giderek çocuğun neler öğrendiğinin farkında olarak, gerekli araç ve gereçleri temin etmektedir. Ayrıca anneler babalara göre çocuklarına daha fazla zaman ayırmaktadır. Bu durum da cinsiyet değişkeninin önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo 10’da deneklere “Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular anneler ve babaların benzer şekilde çocukları ödevlerini yaparken ona yol göstererek yardımcı olduğunu göstermektedir. Çocuklara yol göstermede cinsiyet etkeninin önemli olmadığını görmekteyiz.

Tablo: 10 “Ailelerin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

A-Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
4-Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim.	Kadın	470	4.42	0.88	7.621	0.000*
	Erkek	529	3.92	1.16		
5-Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım.	Kadın	470	1.25	0.66	-2.532	0.011*
	Erkek	529	1.35	0.69		

***P<0.05**

Tablo 10’da deneklere “Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.42$) babalara göre ($\bar{x}=3.92$) her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir. Buradan annelerin çocuklarına daha fazla zaman ayırarak onları daha çok dinledikleri sonucuna ulaşabiliriz. Burada cinsiyet önemli bir etkidir.

Tablo 10’da deneklere “Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.25$) ve babalar ($\bar{x}=1.35$) çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir. Babalar annelere göre daha fazla yapmaktadırlar. Bu durumu babaların çocuklarının yerine ödev yapmaya olumsuz bir bakış açısıyla yaklaştıkları şeklinde yorumlayabiliriz. Burada cinsiyet önemli bir etkiye sahiptir.

Tablo: 11 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

B-Ailede İletişimin Sağlanması	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
6-Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim.	Kadın	470	4.03	1.03	-1.522	0.141
	Erkek	529	4.13	1.01		
7-Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm.	Kadın	470	4.34	0.86	2.543	0.012*
	Erkek	529	4.20	0.95		
8-Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim.	Kadın	470	1.64	0.84	-1.323	0.183
	Erkek	529	1.72	0.90		

* $P<0.05$

Tablo 11’da deneklere “Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalarla anneler arasında farklılık olmadığını göstermektedir. Annelerin ve babaların çocuklarını dinleme konusunda hemfikir oldukları ve çocuklarının işlerinden daha önemli olduğunu söyleyebiliriz. Cinsiyet farkının bir önemi yoktur.

Tablo 11’da deneklere “Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.34$) ve babalar ($\bar{x}=4.20$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir.

Anneler babalara göre daha fazla cesaretlendirmektedir. Aile içerisinde iletişim kurarken annelerin ders konusunda çocukları motive etmede daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu durum için cinsiyet önemli bir etkidir.

Tablo 11’de deneklere “Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalarla anneler arasında farklılık olmadığı yönündedir. Annelerin ve babaların çocuklarıyla konuşurken sözlerini kesmeden onları dinlemeleri her iki grubunda iletişime önem verdiklerini göstermektedir. Burada cinsiyet faktörünün önemli olmadığını görmekteyiz.

Tablo: 11 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

B-Ailede İletişimin Sağlanması	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
9-Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm.	Kadın	470	4.51	0.92	0.782	0.434
	Erkek	529	4.47	0.78		
10-Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım.	Kadın	470	3.76	1.23	0.893	0.382
	Erkek	529	3.69	1.19		
11-Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum.	Kadın	470	4.37	0.85	0.321	0.721
	Erkek	529	4.36	0.87		

***P<0.05**

Tablo 11’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ve babalar arasında farklılık yoktur. Anne ve babaların çocuklarını yönlendirme konusunda başarılı olduklarını ve cinsiyetin önemli bir etken olmadığını söyleyebiliriz.

Tablo 11’de deneklere “Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre

annelerle babalar benzer şekilde okul başarısı konusunda çocuklarının başkalarıyla işbirliği yapmasını sağladığını göstermektedir. Bu durum annelerin ve babaların çocuklarını işbirliği konusunda destekledikleri ve işbirliğine önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir. Burada cinsiyetin bir önemi yoktur.

Tablo 11’de deneklere “Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerle babaların benzer şekilde çocuklarına davranışlarıyla örnek olduklarını göstermektedir. Bu durum annelerin ve babaların çocuklarına karşı davranışlarında dikkatli olduklarını ve davranışlarına önem verdiklerini göstermektedir. Cinsiyet bu konuda önemli bir etken olarak görülmemektedir.

Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”

Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
12-Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım.	Kadın	470	2.54	1.38	1.323	0.20
	Erkek	529	2.44	1.25		
13-Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim.	Kadın	470	4.27	0.95	1.944	0.051
	Erkek	529	4.15	1.02		
14-İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim.	Kadın	470	2.49	1.54	-2.032	0.051
	Erkek	529	2.69	1.57		

***P<0.05**

Tablo 12’de deneklere “Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerle babaların benzer şekilde çocuklarına ders çalışmaları konusunda baskı yaptığını göstermektedir. Bu durum annelerin de babaların da ders çalışma konusunda çocuklarına az da olsa baskı yaptıklarını göstermektedir. Burada cinsiyetin bir önemi yoktur.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.27$) ve babalar ($\bar{x}=4.15$) benzer şekilde çocuklarından yüksek başarılar beklemektedir. Bu durum ailelerin çocuklarının kapasitelerine çok önem vermediğini, çocuklarından yüksek başarı beklentisinin çocukları olumsuz etkileyebileceği söylenebilir.

Tablo 12’de deneklere “İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=2.49$) ve babalar ($\bar{x}=2.69$) benzer şekilde çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Anne ve babalar çocuklarının ilgi ve yeteneklerini az da olsa göz ardı etmektedirler. Bu durum kendi beklentilerinin ön planda olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”

Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
15-Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm.	Kadın	470	2.36	1.30	-1.412	0.151
	Erkek	529	2.48	1.30		
16-Çocuğum arkadaşları ile ilişkilerinde sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim.	Kadın	470	4.10	1.11	1.422	0.162
	Erkek	529	3.99	1.15		
17-Çocuğum her konuda özgürdür onun her dediğini yaparım.	Kadın	470	2.51	1.15	-0.923	0.402
	Erkek	529	2.57	1.15		

***P<0.05**

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalar ve annelerin benzer şekilde çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin karar verdiklerini

göstermektedir. Bu durum anne ve babaların az da olsa baskıcı bir tutum sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir. Bu durum için cinsiyetin önemli bir etkisi yoktur.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğum arkadaşları ile sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ve babalar benzer şekilde çocuklar arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla ilgilendiğini göstermektedir. Anne ve babalar destekleyici bir tutum sergilemektedir.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğum her konuda özgürdür, onun her dediğini yaparım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalar ve annelerin benzer şekilde çocuklarının her konuda özgür olduklarını ve her dediklerini yaptıklarını göstermektedir. Bu durum anne ve babaların az da olsa çocuklarının her dediklerini yaparak gevşek bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”

Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
18-Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararımdan vazgeçmem.	Kadın	470	3.35	1.34	3.412	0.00*
	Erkek	529	3.06	1.30		
19-Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm.	Kadın	470	4.35	0.89	1.922	0.062
	Erkek	529	4.24	0.91		
20-Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim.	Kadın	470	1.71	1.10	-1.923	0.061
	Erkek	529	1.84	1.11		

***P<0.05**

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararımdan vazgeçmem ” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.35$) babalara ($\bar{x}=3.06$) göre çocuklarının isteklerine daha fazla hayır

deyip bu kararlarını sürdürmede kararlı olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum babaların annelere göre daha gevşek bir tutum sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyetin bu konuda önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.35$) ve babalar ($\bar{x}=4.24$) benzer şekilde çocuklarını her zaman ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.71$) ve babalar ($\bar{x}=1.84$) benzer şekilde çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği kendilerinin seçmek istediklerini belirtmişlerdir.

Bu durumda anne ve babalar çocuklarına karşı demokratik bir tutum sergilemektedirler. Ayrıca bu durumda cinsiyetin önemli bir etkisinin olmadığı görülmektedir.

Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”

Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
21-Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım.	Kadın	470	4.66	0.80	-0.322	0.793
	Erkek	529	4.67	0.69		
22-Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakın davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım.	Kadın	470	4.47	0.84	1.923	0.062
	Erkek	529	4.36	0.86		
23-Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlatırım.	Kadın	470	4.60	0.76	1.243	0.233
	Erkek	529	4.54	0.76		

* $P<0.05$

Tablo 12’de deneklere “Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalarla annelerin benzer şekilde çocukları arasında ayırım yapmadan sevgilerini eşit yansıttıklarını göstermektedir.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakın davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.47$) ve babalar ($\bar{x}=4.36$) çocukları yalan söylediğinde onları cezalandırmak yerine her zaman yalanın altında yatan nedenleri araştırdıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 12’de deneklere “Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarımından örnek vererek anlatırım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerin ve babaların benzer şekilde çocuklarının yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarımından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir.

Bu konuda cinsiyetin önemli bir etkisinin olmadığı görülmektedir. Bu durum anne ve babaların sevgi konusunda çocuklarına karşı dengeli bir tutum sergileyerek çocuklarının zor durumda kalmasını engellediği şeklinde yorumlanabilir. Ailelerin çocuklarına karşı çok fazla baskıcı bir tutum sergilememeleri çocuklarını önemsediklerini ve onların yalanlarının altında nedenleri araştırarak onlara konuşma özgürlüğü tanıdıkları şeklinde yorumlanabilir.

**Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”
Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları**

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
24-Okulda başarısız olduğu zaman onu evlendiririm.	Kadın	470	1.24	0.69	-1.823	0.071
	Erkek	529	1.33	0.78		
25-Okulda başarısız olduğu zaman onu bir işe koşarım.	Kadın	470	1.68	1.14	-2.233	0.032*
	Erkek	529	1.84	1.16		
26-Çocuğuma ceza verdiğim zaman cezayı niçin verdiğimi açıklarım.	Kadın	470	4.52	0.91	4.445	0.000*
	Erkek	529	4.25	1.03		

***P<0.05**

Tablo 12’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu evlendiririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalar ve annelerin benzer şekilde çocukları okulda başarısız olduğunda onları evlendireceklerini göstermektedir. Bu durum annelerin ve babaların çocuklarına karşı hoşgörülü olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca çocukların duygu ve düşüncelerine önem verdikleri söylenebilir.

Tablo 12’de deneklere “Okulda başarısız olduğunda onu bir işe koşarım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.68$) ve babalara ($\bar{x}=1.84$) göre daha az olarak çocukları okulda başarısız olduğunda onları bir işe koşturmak istemediklerini bildirmişlerdir. Bu konuda babaların daha ısrarlı oldukları görülmektedir. Babalar daha baskıcı bir tutum sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 12’de deneklere “Çocuğuma ceza verdiğim zaman cezayı niçin verdiğimi açıklarım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.52$), babalara ($\bar{x}=4.25$) göre daha fazla olarak çocuklarına ceza verdiklerinde her

zaman ceza verme nedenlerini açıkladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum annelerin çocuklarının ceza gerektiren davranışlarının değiştirilmesinde daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyet bu konuda önemlidir.

Tablo:12 “Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları”

Problemde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

C-Ailelerin Çocuklarına Karşı Tutum ve Davranışları	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
27-Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim.	Kadın	470	1.99	1.25	-2.445	.021*
	Erkek	529	2.18	1.25		
28-Okulda başarısız olduğu zaman onu döverim.	Kadın	470	1.22	0.67	-0.216	0.854
	Erkek	529	1.23	0.65		
29-Doğru davranışta çocuğumu ödüllendiririm.	Kadın	470	4.16	1.03	0.518	0.592
	Erkek	529	4.12	0.97		

***P<0.05**

Tablo 12’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.99$), babalara ($\bar{x}=2.18$) göre çocuklarının hatalarını tekrarlamaması için onları daha az tehdit ettiklerini belirtmişlerdir. Aile içerisinde babaların daha otoriter bir tutum sergilediklerini söylenebilir.

Tablo 12’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu döverim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babaların annelere benzer şekilde çocukları okulda başarısız olduğunda onları dövdüklerini göstermektedir. Aileler çocuklarının okul başarısızlığı konusunda dayağı bir çözüm olarak görmemektedir.

Tablo 12’de deneklere “Doğru davranışta çocuğumu ödüllendiririm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular anneler ve babaların benzer şekilde doğru davranışta çocuklarını ödüllendirdiklerini göstermektedir. Doğru davranış konusunda çocukları ödüllendirmenin bu davranışın tekrarlanmasında etkili olacağı şeklinde bir yorum getirilebilir.

Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş

Farklılıkları

D-Okul-Aile İşbirliği	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
30-Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılıyorum.	Kadın	470	2.84	1.54	0.323	0.791
	Erkek	529	2.81	1.44		
31-Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılıyorum.	Kadın	470	3.49	1.31	4.634	0.000*
	Erkek	529	3.11	1.30		
32-Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılıyorum.	Kadın	466	4.11	1.26	2.365	0.023*
	Erkek	517	3.92	1.24		

***P<0.05**

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılıyorum.” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerin ve babaların benzer şekilde çocuklarının okullarında temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılıyorum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.49$) babalara ($\bar{x}=3.11$) göre çocuklarının okulunda sadece belirli günlerdeki etkinliklere katılma konusunda daha fazla kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Ailelerin okuldaki etkinliklere katılım konusunda net bir tavır ortaya koyamaması; bu etkinliklere gerekli değeri vermediklerini göstermektedir. Bu konuda aileler öğretmenler tarafından bilinçlendirilebilir.

Tablo 13’de deneklere “Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.11$) ve babalara ($\bar{x}=3.92$) göre okulda öğretmenlerle tanışılması için yapılan toplantılara daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda annelerin çocuklarının eğitime önem verdiklerini görmekteyiz.

Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

D-Okul-Aile İşbirliği	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
33-Okul aile birliği toplantılarına katılım.	Kadın	471	3.91	1.39	2.324	0.022*
	Erkek	529	3.71	1.35		
34-Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim.	Kadın	471	4.16	1.14	2.634	0.014*
	Erkek	529	3.97	1.18		
35-Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılım	Kadın	471	3.44	1.47	1.754	0.092
	Erkek	529	3.29	1.39		

***P<0.05**

Tablo 13’de deneklere “Okul aile birliği toplantılarına katılım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.91$) babalara ($\bar{x}=3.71$) göre okul-aile birliği toplantılarına daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.16$) babalara ($\bar{x}=3.97$) göre çocuklarının başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenlerine daha

fazla ilettiklerini belirtmişlerdir. Okul-aile işbirliği konusunda annelerin daha ilgili ve gönüllü tavır sergilediği söylenebilir.

Tablo 13’de deneklere “Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılıyorum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerin ve babaların benzer şekilde okuldaki velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldıklarını göstermektedir.

Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

D-Okul-Aile İşbirliği	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
36-Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum.	Kadın	471	3.87	1.24	0.7	0.49
	Erkek	529	3.81	1.22		
37-Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğum araç gereçleri temin ederim.	Kadın	471	4.73	0.65	0.9	0.39
	Erkek	529	4.69	0.66		
38-Veli toplantılarına düzenli olarak katılıyorum.	Kadın	471	4.43	1.04	3.7	0.00*
	Erkek	529	4.19	1.08		

* $P<0.05$

Tablo 13’de deneklere “Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerin ve babaların benzer şekilde okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olduklarını göstermektedir.

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğum araç gereçleri temin ederim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular annelerin ve babaların benzer şekilde eğitimde ihtiyaç duyulan araç gereçleri temin ettiklerini

göstermektedir. Bu hususta aileler okulun ve çocuklarının ihtiyaçlarına karşı duyarlı oldukları yorumu yapılabilir.

Tablo 13’de deneklere “Veli toplantılarına düzenli olarak katılım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.43$) babalara ($\bar{x}=4.19$) göre veli toplantılarına düzenli olarak daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. Annelerin çocuklarının eğitimine daha ilgili oldukları görülmektedir.

Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

D-Okul-Aile İşbirliği	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
39-Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm.	Kadın	471	4.58	0.77	4.222	0.000*
	Erkek	529	4.34	0.99		
40-Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum.	Kadın	471	4.59	0.83	3.734	0.000*
	Erkek	529	4.39	0.84		
41-Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım.	Kadın	471	2.82	1.35	-1.254	0.231
	Erkek	529	2.92	1.24		

* $P<0.05$

Tablo 13’de deneklere “Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.58$) babalara ($\bar{x}=4.34$) göre okul-aile işbirliğinin çocuklarının başarısında yararlı olacağını daha fazla belirtmişlerdir.

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.59$) babalara göre ($\bar{x}=4.39$) çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını daha fazla bildiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular babalar ve annelerin benzer şekilde okuldaki başarısızlıktan kendilerini sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo:13 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş

Farklılıkları

D-Okul-Aile İşbirliği	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
42- Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım.	Kadın	471	1.93	1.17	-3.7	0.000*
	Erkek	529	2.20	1.12		
43- Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm.	Kadın	471	3.85	1.36	2.0	0.051
	Erkek	529	3.68	1.30		

* $P<0.05$

Tablo 13’de deneklere “ Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.93$) babalara ($\bar{x}=2.20$) göre çocuklarının okuldaki başarısızlığından öğretmenini daha az tuttuklarını belirtmişlerdir. Bu konu annelerin babalara göre çocuklarının öğretmenlerine daha fazla güvendikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 13’de deneklere “Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.85$) ve babalar ($\bar{x}=3.68$) benzer şekilde veli toplantıları dışında da çocuklarının öğretmenleriyle çoğunlukla görüştiklerini belirtmişlerdir.

Okul- aile işbirliği konusunda annelerin babalara göre daha ilgili olmaları çocuklarının eğitimine verdikleri önemi göstermektedir.

Tablo:14 “Ailenin Okula Katılımın Engelleyen Durumlar” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

E-Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
44- Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim.	Kadın	471	4.07	1.20	1.181	0.243
	Erkek	529	3.98	1.17		
45- Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım.	Kadın	471	1.91	1.27	-0.11	0.920
	Erkek	529	1.92	1.30		
46- İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım.	Kadın	471	4.05	1.11	4.723	0.000*
	Erkek	529	3.71	1.18		

***P<0.05**

Tablo 14’te deneklere “Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular anneler ve babaların benzer şekilde çocuklarının okuldaki başarısızlığında öğretmenleriyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir. Anne ve babalar çocuklarının okul başarısızlığının giderilmesi için çaba sarf etmektedirler.

Tablo 14’te deneklere “Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular başarısız bir okul geçmişinde babaların ve annelerin benzer şekilde bu durumdan etkilendiğini göstermektedir. Bu durum anne ve babaların geçmişlerindeki eğitim süreçlerinin okula katılım konusunda etkisinin olmadığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 14’te deneklere “İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.05$) babalara ($\bar{x}=3.71$) göre işleri yoğun olsa da çocuklarının okullarına daha fazla yeterince zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Buna göre her durumda annelerin çocuklarının eğitime destek oldukları sonucu çıkarılabilir.

Tablo:14 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” probleminde Cinsiyete Bağlı Görüş Farklılıkları

E-Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar	Cinsiyet	F	\bar{x}	SS	T	P
47- Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılıyorum.	Kadın	471	3.63	1.51	4.912	0.000*
	Erkek	529	3.16	1.49		
48- Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller.	Kadın	471	1.66	1.12	-3.42	0.000*
	Erkek	529	1.91	1.21		
49- Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem.	Kadın	471	1.81	1.21	-0.84	0.402
	Erkek	529	1.88	1.18		
50-Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem.	Kadın	471	1.47	1.06	-1.34	0.181
	Erkek	529	1.56	1.09		

***P<0.05**

Tablo 14’te deneklere “Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılıyorum” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.63$) babalara ($\bar{x}=3.16$) göre yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadıklarında okul etkinliklerine katılma durumunda daha kararlı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 14’te deneklere “Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.66$) babalara ($\bar{x}=1.91$) göre öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılmalarını daha az engellemektedir.

Tablo 14’te deneklere “Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ekonomik sıkıntıların okul etkinliklerine katılma durumunda babaların anneler ve babaların benzer şekilde bu durumdan etkilendiğini göstermektedir.

Tablo 14’te deneklere “Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak cinsiyete göre yapılan (t) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular çocukların derslerinden anlamayan babalar ve annelerin veli toplantılarına katılma konusunda benzer şekilde etkilendiğini göstermektedir.

Anne ve babaları ekonomik sıkıntılar ve yetersiz bir eğitim düzeyi okula katılım konusunda etkilememektedir. Bu durum ailelerin okula katılıma önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

4.1.7. Deneklerin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Tablo:15 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
1	4,45	,942	4,31	,874	4,10	,998	3,93	1,164	9,012	,000*
2	4,62	,804	4,53	,647	4,45	,681	4,30	1,056	4,932	,002*
3	4,42	1,05	4,21	,932	4,07	1,03	3,81	1,261	8,969	,000*

*** $p<0.05$**

Tablo 15’de görüldüğü gibi deneklere “Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.45$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15’de deneklere “Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.62$) evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15’de deneklere “Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.42$) çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo:15 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
4	4,45	,936	4,43	,807	4,07	1,10	3,64	1,313	29,47	,000*
5	1,35	,891	1,32	,649	1,27	,629	1,30	,760	,398	,754

*** $p<0.05$**

Tablo 15’de deneklere “Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.45$) her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 15’de deneklere “Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=1.35$) çoğunlukla çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir.

Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde çocuk sayısı önemli bir etkidir. Bir çocuğu olan ailelerin çocuklarının eğitimine daha fazla zaman ayırdıkları şeklinde bir sonuca ulaşmak mümkündür. Buradan çocuk sayısının artmasıyla çocuklara ayrılan zamanın azaldığı şeklinde bir yorum çıkarılabilir.

Tablo:16 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
6	4,22	,893	4,14	,916	4,16	,960	3,78	1,306	7,604	,000*
7	4,29	,765	4,34	,800	4,26	,927	4,11	1,112	2,756	,041*
8	1,63	,675	1,76	,882	1,67	,918	1,56	,863	2,475	,060

***p<0.05**

Tablo 16’da deneklere “Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgulara bakıldığında bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4,2$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir.

Tablo 16’da deneklere “Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgulara göre iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4,34$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 16’da deneklere “Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0.05). Bulgulara bakıldığında iki çocuğu olanların ($\bar{x}=1,76$) daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir.

Ailede iletişimin sağlanmasında çocuk sayısı önemli bir etkiye sahiptir. Bir ve iki çocuğu olan aileler çocuklarını dinlemenin önemini daha iyi bilmekte ve ders çalışma konusunda onları cesaretlendirmek için güzel sözler kullanmaya dikkat etmektedirler. Bu da artan çocuk sayısının çocuklara ayrılan zamanı etkilediğinden aile içerisindeki iletişimi azaltığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo:16 “Ailede İletişimin Sağlanması” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
9	4,57	,706	4,59	,664	4,42	,980	4,38	,987	3,975	,008*
10	3,94	1,11	3,71	1,19	3,73	1,18	3,68	1,319	,771	,510
11	4,37	,945	4,36	,814	4,36	,859	4,37	,938	,001	1,000

***p<0.05**

Tablo 16’da deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgulara bakıldığında iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4,59$) çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 16’da deneklere “Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre p>0.05 düzeyinde anlamlı bir farklılık görülmemektedir. Bulgulara bakıldığında bir çocuğu olanların ($\bar{x}=3,94$) okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağladıkları görülmektedir.

Tablo 16 ’da deneklere “Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0.05). Bulgulara bakıldığında bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4,37$) ve dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=4,37$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir.

Çocuk sayısına bağlı olarak bir ve iki çocuklu ailelerin çocuklarının hatalarını tekrarlamamaları için onları yönlendirdikleri ortaya çıkmaktadır. Bu durum ailelerin daha bilinçli bir yapıya sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ailelerin çocuklarına işbirliği konusunda ve onlara model olmada çocuk sayısının etkili olmadığı belirtilebilir.

**Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları”
problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
12	2,40	1,18	2,48	1,26	2,47	1,33	2,55	1,428	,266	,850
13	3,98	1,05	4,12	1,02	4,28	,924	4,32	1,003	3,630	,013*
14	2,14	1,35	2,30	1,45	2,77	1,61	3,06	1,590	14,65	,000*
15	2,45	1,27	2,39	1,23	2,51	1,34	2,37	1,398	,760	,517

***p<0.05**

Tablo 17’de deneklere “Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=2.55$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=4.32$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemektedir.

Tablo 17’de deneklere “İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=3.06$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular üç çocuğu olanların ($\bar{x}=2.51$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir.

Çocuklar üzerindeki baskı ve okulda başarı konusunda beklentiler çocuk sayısına bağlı olarak artmaktadır. Bu da çok çocuklu ailelerin daha baskıcı ve otoriter olduğu şeklinde yorumlanabilir.

**Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları”
problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
16	3,80	1,28	4,03	1,11	4,12	1,11	4,02	1,159	1,477	,219
17	2,52	1,21	2,49	1,10	2,54	1,12	2,64	1,282	,764	,515
18	3,49	1,32	3,34	1,24	3,09	1,37	2,97	1,387	5,503	,001*

***p<0.05**

Tablo 17’de deneklere “Çocuğum arkadaşları ile sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular üç çocuk olanların ($\bar{x}=4.12$) çocukları arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla daha fazla ilgilendiğini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğum her konuda özgürdür, onun her dediğini yaparım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=2.64$) çocuklarının her konuda özgür olduklarını ve her dediklerini daha fazla yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararından vazgeçmem” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=3.49$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçmediklerini göstermektedir.

Ailede çocuk sayısının artması çocuklar konusundaki kararlılığın azalmasına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

**Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları”
problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
19	4,32	,831	4,38	,792	4,23	,966	4,21	1,022	2,255	,080
20	1,58	,983	1,82	1,06	1,75	1,10	1,80	1,234	,943	,419
21	3,94	1,26	4,70	,666	4,74	,625	4,73	,753	23,60	,000*
22	4,37	,977	4,47	,786	4,42	,873	4,30	,915	2,022	,109

***p<0.05**

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4.38$) daha fazla çocuklarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirdiklerini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=1.82$) daha fazla çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği seçmek istediklerini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular üç çocuğu olanların ($\bar{x}=4.74$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıttıklarını göstermektedir. Ancak iki , dört ve daha fazla çocuk sahibi olan aileler de sevgilerini çocuklarına eşit yansıtma konusunda titiz davrandıkları şeklinde görüş birliğine varmışlardır. Bu durum ailelerin çocuklara karşı tutum ve davranışlarında demokratik bir yol izledikleri şeklinde yorumlanabilir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakın davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım ” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğu olanların

($\bar{x}=4.47$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davrandıklarını göstermektedir.

Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
23	4,35	1,17	4,58	,721	4,61	,710	4,57	,758	2,028	,108
24	1,28	,696	1,30	,733	1,29	,775	1,27	,745	,079	,971
25	1,92	1,19	1,84	1,21	1,65	1,06	1,75	1,172	2,159	,091
26	4,58	,682	4,48	,862	4,40	,951	4,06	1,260	9,664	,000*

***p<0.05**

Tablo 17’de deneklere “Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlatırım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular üç çocuğ u olanların ($\bar{x}=4.61$) ve lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.64$) daha fazla çocuklarının yalan söylemesini engellemek için çocuklarına doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Okulda başarısız olduğ u zaman onu evlendiririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğ u olanların ($\bar{x}=1.30$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğ u zaman evlendireceklerini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Okulda başarısız olduğ u zaman onu bir iş e koş arım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).. Bulgular bir çocuğ u olanların ($\bar{x}=1.92$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğ u zaman bir iş e koyacaklarını göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Çocuğ uma ceza verdiğ im zaman cezayı niç in verdiğ imi açıklarım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre

istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.58$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir.

**Tablo:17 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları”
problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
27	2,03	1,14	2,02	1,13	2,10	1,30	2,25	1,449	1,587	,191
28	1,15	,475	1,24	,701	1,18	,549	1,28	,768	1,163	,323
29	4,09	1,05	4,15	,961	4,21	,877	4,00	1,218	1,933	,122

*** $p<0.05$**

Tablo 17’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=2.25$) daha fazla çocuklarını hatasını tekrarlamaması için tehdit ettiklerini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Okulda başarısız olduğı zaman onu döverim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=1.28$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğı zaman dövdüklerini göstermektedir.

Tablo 17’de deneklere “Doğru davranışta çocuğumu ödüllendiririm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular üç çocuğu olanların ($\bar{x}=4.21$) daha fazla çocuklarını doğru davranışlarında ödüllendirdiklerini göstermektedir.

Tablo:18 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
30	2,97	1,48	2,71	1,45	2,81	1,53	3,02	1,494	2,198	,087
31	3,40	1,22	3,36	1,26	3,27	1,35	3,14	1,426	1,344	,259
32	4,14	1,11	4,07	1,19	4,00	1,23	3,86	1,439	1,492	,215
33	3,88	1,43	3,87	1,37	3,80	1,36	3,66	1,392	1,176	,318

***p<0.05**

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=3.02$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).. Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=3.40$) daha fazla çocuklarının okulunda ki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$).. Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katıldığını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Okul aile birliği toplantılarına katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=3.88$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına katıldığını göstermektedir.

Tablo:18 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
34	4,24	1,03	4,26	,974	4,05	1,17	3,60	1,415	15,55	,000*
35	3,58	1,26	3,41	1,43	3,38	1,40	3,15	1,520	2,111	,097
36	3,82	1,12	4,01	1,09	3,79	1,26	3,57	1,427	6,288	,000*
37	4,71	,696	4,79	,521	4,71	,660	4,54	,859	6,732	,000*

***p<0.05**

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular iki çocuğu olanların (\bar{x} =4.26) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0.05).. Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =3.58) daha fazla velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular iki çocuğu olanların (\bar{x} =4.01) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğu araç gereçleri temin ederim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular iki çocuğu olanların (\bar{x} =4.79) daha fazla çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini göstermektedir.

Tablo:18 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
38	4,48	,899	4,41	,961	4,28	1,10	4,05	1,249	5,861	,001*
39	4,50	,789	4,52	,822	4,50	,833	4,21	1,163	5,864	,001*
40	4,64	,671	4,62	,673	4,48	,837	4,17	1,116	14,24	,000*

*p<0.05

Tablo 18’de deneklere “Veli toplantılarına düzenli olarak katılım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05).. Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =4.48) daha fazla veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular iki çocuğu olanların (\bar{x} =4.52) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =4.64) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir.

Tablo:18 “Okul-Aile İşbirliği” probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
41	2,79	1,22	2,94	1,26	2,86	1,29	2,78	1,388	,838	,473
42	2,09	1,03	2,14	1,13	2,03	1,11	2,00	1,279	,849	,467
43	4,09	1,34	3,96	1,17	3,64	1,39	3,43	1,452	9,779	,000*

*p<0.05

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=2.94$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından kendilerini sorumlu tutuklarını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=2.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tutuklarını göstermektedir.

Tablo 18’de deneklere “Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.09$) daha fazla veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir.

Okul–aile işbirliğinin sağlanmasında çocuk sayısının etkili olduğu görülmektedir. Ailelerin okuldaki etkinliklere, veli ve okul-aile işbirliği toplantılarına, öğretmenlerle özel görüşmelere katılma, okula maddi destek ve araç-gereç temini konusunda çocuk sayısındaki artış katılımı azaltmaktadır. Genellikle bir ve iki çocuğu olan aileler çocuklarının okullarıyla olan iletişimlerine daha fazla önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

**Tablo:19 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar”
Probleminde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
44	4,21	1,14	4,17	1,03	3,95	1,24	3,75	1,349	6,750	,000*
45	1,62	1,00	1,79	1,19	1,88	1,29	2,32	1,466	9,551	,000*
46	4,20	,915	3,96	1,09	3,82	1,18	3,65	1,301	5,181	,001*
47	3,64	1,44	3,35	1,53	3,30	1,53	3,49	1,500	1,324	,265

***p<0.05**

Tablo 19’da deneklere “Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =4.21) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir.

Tablo 19’da deneklere “Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların (\bar{x} =2.32) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 19’da deneklere “İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır (p<0.05). Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =4.20) daha fazla işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir.

Tablo 19’da deneklere “Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılırım” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır (p>0.05). Bulgular bir çocuğu olanların (\bar{x} =3.64) daha fazla yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir.

**Tablo:19 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar”
Problemde Çocuk Sayısına Bağlı Görüş Farklılıkları**

Maddeler	Bir çocuk		İki çocuk		Üç çocuk		Dört ve daha fazla çocuk		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
48	1,79	1,28	1,76	1,14	1,76	1,16	1,90	1,215	,725	,537
49	1,74	1,16	1,73	1,09	1,88	1,24	2,07	1,316	4,075	,007*
50	1,45	1,08	1,40	,917	1,55	1,18	1,72	1,199	4,012	,007*

***p<0.05**

Tablo 19’da deneklere “Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=1.90$) daha fazla öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılımlarını engellediğini göstermektedir.

Tablo 19’da deneklere “Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=2.07$) daha fazla ekonomik sıkıntılarında dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Tablo 19’da deneklere “Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak çocuk sayısına göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=1.72$) daha fazla çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Ailenin okula katılımını engelleyen durumlarda çocuk sayısının etkili olduğu görülmektedir. Ekonomik sıkıntılar ve eğitim düzeyinin düşük olması dört ve daha fazla çocuk sahibi olan aileleri olumsuz etkilemekte, bu ailelerin okula katılımlarını azaltmaktadır. Genel olarak çocuk sayısındaki artış ailelerin okula katılımını azaltmaktadır.

4.1.8. Deneklerin Eğitim Durumuna Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular
Tablo:20 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
1	4,08	1,164	4,43	,987	4,12	1,14	4,27	1,00	4,28	,869	4,08	,950	2,025	,073
2	4,00	1,233	4,27	1,071	4,48	,845	4,44	,755	4,51	,691	4,48	,684	2,611	,023*
3	2,81	1,550	4,30	1,199	3,91	1,223	4,25	,959	4,19	,919	4,18	,925	11,27	,000*
4	3,69	1,408	3,97	1,323	4,06	1,199	4,26	1,012	4,22	1,023	4,19	,964	2,075	,066
5	1,12	,326	1,51	1,193	1,25	,697	1,36	,841	1,28	,554	1,34	,649	1,753	,120

*P<0.05

Tablo 20’de görüldüğü gibi deneklere “Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre okur yazar olanlar ($\bar{x}=4.43$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 20’de deneklere “Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre lise ve dengi okul mezunu olanlar ($\bar{x}=4.51$) evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 20’de deneklere “Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre okur yazar olanlar ($\bar{x}=4.30$) çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 20’de deneklere “Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre ortaokul mezunu olanlar ($\bar{x}=4.26$) her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 20’de deneklere “Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre okur yazar olanlar ($\bar{x}=1.51$) çoğunlukla çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir.

Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde ailelerin eğitim durumunun çok fazla etkili olmadığı görülmektedir. Genel olarak veliler çocuklarına eğitim konusunda gerekli zamanı ayırdıklarını düşünmektedirler. Bu durum ailelerin çocuklarının eğitime gerekli zamanı ayırdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Tablo: 21 “Ailede İletişimin Sağlanması” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
6	3,54	1,529	3,78	1,315	3,87	1,229	4,19	,950	4,16	,920	4,20	,843	5,642	,000*
7	3,92	1,197	4,22	1,084	4,24	,999	4,36	,981	4,31	,852	4,24	,811	1,235	,291
8	1,62	1,098	1,89	1,370	1,60	,899	1,66	,985	1,67	,800	1,74	,793	1,135	,340
9	4,08	1,354	3,89	1,542	4,48	,952	4,56	,908	4,63	,668	4,45	,668	6,988	,000*
10	3,50	1,530	3,92	1,341	3,85	1,242	3,86	1,237	3,63	1,241	3,67	1,09	1,680	,137
11	3,65	1,384	4,16	1,143	4,44	,874	4,42	,952	4,48	,726	4,26	,797	6,527	,000*

Tablo 21’de deneklere “Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4,20$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir.

Tablo 21’de deneklere “Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.36$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 21’de deneklere “Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara bakıldığında okur yazar olanların ($\bar{x}=1,89$) daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir.

Tablo 21’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4,63$) çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 21’de deneklere “Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara bakıldığında okur yazar olanların ($\bar{x}=3,92$) Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağladıkları görülmektedir.

Tablo 21’de deneklere “Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4,48$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir.

Ailede iletişimin sağlanması konusunda eğitim durumu önemli bir yer teşkil etmektedir. Eğitim durumu yüksek olan aileler çocuklarıyla daha rahat iletişim kurmakta ve çocuklarına daha fazla yön göstermektedirler. Aile içerisinde iletişimin kuvvetli olması ailedeki bireyleri olumlu etkilemekte, aile yapısını güçlendirmektedir. Ayrıca çocukların başarısı üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo:22 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
12	2,31	1,543	3,05	1,580	2,75	1,517	2,39	1,243	2,42	1,250	2,33	1,131	4,549	,000*
13	4,62	,852	4,41	,927	4,44	,927	4,29	,984	4,25	,910	3,88	1,062	11,083	,000*
14	3,65	1,384	3,19	1,729	3,23	1,671	2,61	1,632	2,48	1,484	2,05	1,247	20,907	,000*
15	1,92	1,262	2,54	1,574	2,66	1,435	2,37	1,346	2,48	1,289	2,26	1,134	3,457	,004*
16	3,54	1,392	4,00	1,247	4,19	1,140	4,20	1,161	4,02	1,151	3,93	1,048	2,894	,013*

*P<0.05

Tablo 22’de deneklere “Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuyazar olanların ($\bar{x}=3.05$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre okuyazar olmayanların ($\bar{x}=4.62$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemektedir.

Tablo 22’de deneklere “İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre okuyazar olmayanların ($\bar{x}=3.65$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ilkökul mezunu olanların ($\bar{x}=2.66$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğum arkadaşları ile sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.20$) çocukları arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla daha fazla ilgilendiğini göstermektedir.

Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışları probleminde eğitim durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. Okur yazar olmayan veliler çocukları üzerinde baskı kurup, yüksek başarı beklemekte, kendi beklentilerine uygun bir çocuk olması yönünde fikir beyan etmektedirler. Bu durum okur yazar velilerin eğitim konusundaki başarısızlıklarının çocukları tarafından yaşanmaması şeklinde yorumlanabilir.

Tablo:22 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
17	2,77	1,336	3,00	1,491	2,53	1,231	2,65	1,266	2,57	1,071	2,40	1,049	2,468	,031*
18	2,81	1,470	3,11	1,487	3,23	1,454	3,13	1,438	3,10	1,286	3,34	1,180	1,549	,172
19	4,12	1,243	4,35	1,086	4,38	,902	4,42	,907	4,29	,892	4,19	,847	1,894	,093
20	1,85	1,287	1,95	1,373	1,86	1,275	1,78	1,215	1,67	1,007	1,79	,966	,913	,472
21	4,81	,634	4,57	,899	4,68	,851	4,73	,767	4,73	,644	4,57	,733	2,096	,064

*P<0.05

Tablo 22’de deneklere “Çocuğum her konuda özgürdür, onun her dediğini yaparım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=3.00$) çocuklarının her konuda özgür olduklarını ve her dediklerini daha fazla yaptıklarını göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararımdan vazgeçmem” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=3.34$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçmediklerini göstermektedir. Ailede eğitim seviyesinin artması ailelerin daha kararlı bir yapıya sahip oldukları şeklinde açıklanabilir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.42$) daha fazla çocuklarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirdiklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=1.95$) daha fazla çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği seçmek istediklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olmayanların ($\bar{x}=4.81$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıttıklarını göstermektedir.

Tablo:22 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
22	3,96	1,216	4,43	,987	4,46	,859	4,51	,801	4,48	,759	4,32	,889	3,064	,009*
23	4,31	1,050	4,59	,956	4,60	,796	4,64	,767	4,64	,599	4,48	,812	2,290	,044*
24	1,19	,567	1,51	1,193	1,23	,710	1,27	,721	1,27	,715	1,33	,752	1,254	,282
25	1,96	1,216	1,57	1,281	1,78	1,263	1,83	1,217	1,65	1,019	1,85	1,153	1,363	,236

*P<0.05

Tablo 22’de deneklere “Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırmam ” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.51$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davrandıklarını göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlatırım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.64$) ve lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.64$) daha fazla çocuklarının yalan söylemesini engellemek için çocuklarına doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu evlendiririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=1.51$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman evlendireceklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu bir işe koşarım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olmayanların ($\bar{x}=1.96$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman bir işe koyacaklarını göstermektedir.

Tablo:22 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
26	4,23	1,210	4,16	1,344	4,33	1,153	4,24	1,233	4,41	,888	4,47	,712	1,693	,133
27	2,23	1,632	2,46	1,757	2,12	1,414	2,11	1,326	2,04	1,157	2,07	1,077	,852	,513
28	1,19	,801	1,54	1,169	1,37	,851	1,15	,531	1,15	,476	1,17	,554	5,658	,000*
29	4,12	1,211	4,00	1,434	4,09	1,137	4,12	1,051	4,16	,964	4,18	,811	,408	,843

*P<0.05

Tablo 22’de deneklere “Çocuğuma ceza verdiğim zaman cezayı niçin verdiğimi açıklarım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4.47$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=2.46$) daha fazla çocuklarını hatasını tekrarlamaması için tehdit ettiklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu döverim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=1.54$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir.

Tablo 22’de deneklere “Doğru davranışta çocuğumu ödüllendiririm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4.18$) daha fazla çocuklarını doğru davranışlarında ödüllendirdiklerini göstermektedir.

Okur yazar olan veliler çocuklarının hatalarını tekrarlamaması için çocuklarına verdikleri cezanın sebeplerini anlatmakta, gerekirse onları tehdit etmekte ama dayacağı bu konuda araç olarak kullanmamaktadırlar. Bu durum karşısında okur yazarlık durumu arttıkça aileler bilinçlenmekte ve çocuklarının eğitimi üzerinde daha yapıcı çözümler ürettikleri söylenebilir.

Tablo:23 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
30	3,27	1,564	3,05	1,615	3,07	1,589	3,09	1,568	2,65	1,425	2,64	1,381	4,428	,001*
31	3,08	1,573	3,14	1,530	3,35	1,403	3,55	1,247	3,28	1,297	3,19	1,262	1,579	,163
32	3,96	1,341	3,68	1,547	4,02	1,366	4,34	1,095	4,05	1,226	3,88	1,189	2,836	,015*
33	3,23	1,632	3,51	1,521	3,97	1,376	4,18	1,219	3,79	1,384	3,65	1,358	4,417	,001*
34	3,65	1,164	3,57	1,591	3,91	1,342	4,04	1,189	4,08	1,115	4,24	,959	4,159	,001*

*P<0.05

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılırim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okur yazar olmayanların ($\bar{x}=3.27$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılırim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.55$) daha fazla çocuklarının okulundaki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılırim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.34$) daha fazla okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katıldığını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Okul aile birliği toplantılarına katılırim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.18$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına katıldığını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.08$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini göstermektedir.

Tablo:23 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
35	3,15	1,592	3,24	1,588	3,33	1,482	3,87	1,292	3,21	1,459	3,35	1,359	3,923	,002*
36	3,04	1,612	3,49	1,484	3,65	1,361	4,14	1,159	3,81	1,211	4,00	1,045	6,618	,000*
37	4,12	1,211	4,46	1,070	4,62	,805	4,79	,502	4,81	,452	4,73	,595	8,143	,000*
38	4,08	1,324	4,05	1,452	4,28	1,191	4,40	1,060	4,35	,989	4,28	,984	,999	,417
39	4,19	1,021	4,08	1,256	4,50	,895	4,47	,999	4,43	,939	4,49	,779	1,944	,085

*P<0.05

Tablo 23’de deneklere “Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.87$) daha fazla velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğu araç gereçleri temin ederim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.81$) daha fazla çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Veli toplantılarına düzenli olarak katılım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.40$) daha fazla veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ilkokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.50$) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir.

Okul-aile işbirliği probleminde ailelerin eğitim durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. Ortaokul, lise ve dengi okul mezunları okuldaki etkinliklere, öğretmenlerle özel görüşmelere, okul-aile birliği toplantılarına katıldıkları görülmektedir. Okur yazarlık oranı arttıkça okula katılımın artması eğitilmiş olmanın önemli olduğunu göstermektedir.

Tablo:23 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
40	4,23	1,070	4,00	1,394	4,37	1,027	4,55	,831	4,56	,752	4,57	,626	5,023	,000*
41	2,58	1,391	3,11	1,410	2,75	1,404	2,87	1,426	2,88	1,272	2,96	1,147	1,205	,305
42	1,65	1,263	1,78	1,272	1,93	1,238	1,94	1,209	2,12	1,138	2,27	1,018	4,103	,001*
43	3,35	1,648	3,62	1,552	3,60	1,447	3,84	1,315	3,74	1,362	3,93	1,141	2,435	,033*

*P<0.05

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4.57$) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okur yazar olanların ($\bar{x}=3.11$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından kendilerini sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=2.27$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 23’de deneklere “Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=3.93$) daha fazla veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir.

Eğitim oranının artmasıyla okula katılımın artması bazı velilerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Okul ve aile birliğine yönelik yapılacak seminerler bu konuda yetersiz olan velilere ışık tutacaktır.

Tablo:24 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Eğitim Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler N: 1000	Okur yazar değil		Okur yazar		İlkokul mezunu		Ortaokul mezunu		Lise ve dengi okul mezunu		Yüksek öğrenim		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
44	3,62	1,444	3,70	1,488	3,89	1,358	4,14	1,159	4,06	1,145	4,11	1,012	2,357	,039*
45	3,27	1,343	2,86	1,549	2,41	1,417	2,20	1,453	1,71	1,096	1,38	,882	34,527	,000*
46	3,54	1,392	3,78	1,336	3,86	1,244	3,96	1,123	3,83	1,173	3,91	1,071	,718	,610
47	3,46	1,503	3,35	1,399	3,75	1,394	3,95	1,241	3,30	1,472	2,96	1,637	11,588	,000*
48	1,92	1,197	2,30	1,488	1,71	1,159	1,87	1,327	1,72	1,104	1,81	1,137	1,973	,080
49	2,69	1,320	2,16	1,365	2,03	1,362	2,06	1,330	1,79	1,107	1,57	,969	8,705	,000*
50	2,12	1,366	2,14	1,619	1,71	1,317	1,64	1,254	1,40	,879	1,30	,771	9,139	,000*

*P<0.05

Tablo 24’de deneklere “Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuryazar olmayanların ($\bar{x}=3.27$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.96$) daha fazla işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılırım” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.95$) daha fazla yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=2.30$) daha fazla öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılımlarını engellediğini göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuyazar olmayanların ($\bar{x}=2.69$) daha fazla ekonomik sıkıntılarında dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Tablo 24’de deneklere “Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak eğitim durumuna göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular okuyazar olanların ($\bar{x}=2.14$) daha fazla çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Eğitim durumu ailelerin okula katılımını etkileyen önemli unsurlardan biridir. Okur yazarlık durumu yükseldikçe ailelerin okula katılım konusunda daha dikkatli davrandıkları ortaya çıkmaktadır. Okur yazar olmayan velilerin okula katılım sürecinde yetersiz olmaları bu durumu desteklemektedir.

4.1.9. Deneklerin Meslek Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular
Tablo:25 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
1	4,38	,917	4,05	1,02	4,16	,863	3,99	1,04	4,18	1,15	3,96	1,14	5,702	,000*
2	4,56	,727	4,40	,852	4,49	,661	4,48	,653	4,28	1,06	4,18	,957	4,546	,000*
3	4,09	1,12	4,14	1,01	4,13	,899	4,20	,914	4,07	1,28	3,86	1,22	1,404	,220
4	4,39	,925	3,79	1,19	4,23	,976	4,20	,922	3,89	1,38	3,66	1,36	12,21	,000*
5	1,25	,678	1,31	,656	1,29	,587	1,39	,739	1,48	1,07	1,27	,546	1,674	,138

SD.994

*P<0.05

Tablo 25’de görüldüğü gibi deneklere “Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre ev hanımı olanlar ($\bar{x}=4.38$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 25’de deneklere “Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre ev hanımı olanlar ($\bar{x}=4.56$) evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 25’de deneklere “Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre profesyonel meslekte olanlar ($\bar{x}=4.20$) çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 25’de deneklere “Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre ev hanımı olanlar ($\bar{x}=4.39$) her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 25’de deneklere “Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre işsiz olanlar ($\bar{x}=1.48$) çoğunlukla çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir.

Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde meslek durumu bazı konularda önemli bir etken olarak görülmektedir. Ev hanımlarının çocuklarının ödevlerini kontrol etmede, ders çalışmaya uygun ortam hazırlamada, onları dinlemede daha başarılı oldukları görülmektedir. Ev hanımı olanlar çocuklarına daha fazla zaman ayırmaktadır. Ancak profesyonel meslek sahibi olanlar çocuklarını daha fazla yönlendirmektedirler. Bu durumda velilerin daha bilinçli oldukları anlamını taşımaktadır.

Tablo:26 “Ailede İletişimin Sağlanması” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
6	3,99	1,04	4,07	1,13	4,34	,764	4,16	,907	3,72	1,40	4,00	1,16	4,267	,001*
7	4,35	,873	4,17	1,05	4,30	,843	4,27	,709	4,26	1,08	4,04	1,15	2,208	,051
8	1,64	,872	1,53	,797	1,67	,777	1,82	,880	1,93	1,35	1,68	,866	2,537	,027*
9	4,51	,945	4,58	,793	4,51	,703	4,45	,707	4,37	1,08	4,45	,905	,648	,663
10	3,75	1,26	3,79	1,21	3,70	1,13	3,71	1,07	3,91	1,24	3,54	1,35	,807	,544
11	4,37	,877	4,36	1,02	4,40	,782	4,24	,782	4,48	,913	4,46	,838	1,180	,317

*p<0.05

Tablo 26’da deneklere “Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre p istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Bulgulara bakıldığında memur olanların ($\bar{x} = 4,34$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir.

Tablo 26’da deneklere “Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$). Bulgulara göre ev hanımı olanların ($\bar{x} = 4,35$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 26’da deneklere “Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p < 0.05$). Bulgulara bakıldığında işsiz olanların ($\bar{x} = 1,93$) daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir.

Tablo 26’da deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$). Bulgulara bakıldığında işçi olanların ($\bar{x} = 4,58$) çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 26’da deneklere “Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$). Bulgulara bakıldığında işsiz olanların ($\bar{x} = 3,91$) okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağladıkları görülmektedir.

Tablo 26’da deneklere “Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p > 0.05$). Bulgulara bakıldığında işsiz olanların ($\bar{x} = 4,48$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir.

Tablo:27 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
12	2,64	1,427	2,40	1,281	2,31	1,126	2,25	1,122	3,24	1,493	2,41	1,302	6,243	,000*
13	4,35	,880	4,37	,867	4,13	1,035	3,79	1,113	4,61	,745	4,17	1,095	11,022	,000*
14	2,59	1,578	3,04	1,604	2,47	1,512	1,92	1,125	4,04	1,210	2,84	1,702	19,146	,000*
15	2,41	1,329	2,50	1,355	2,49	1,266	2,11	1,063	3,09	1,617	2,53	1,349	4,878	,000*
16	4,13	1,127	4,09	1,190	4,05	1,080	3,84	1,043	4,15	1,414	3,98	1,188	1,840	,102
17	2,50	1,175	2,66	1,173	2,56	1,140	2,42	1,053	2,57	1,259	2,73	1,214	1,315	,255

*p<0,05

Tablo 27’de deneklere “Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.24$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre işsiz olanlar ($\bar{x}=4.61$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemektedir.

Tablo 27’de deneklere “İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre işsiz olanlar ($\bar{x}=4.04$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.09$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğum arkadaşları ile sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=4.15$) çocukları arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla daha fazla ilgilendiğini göstermektedir

Tablo 27’de deneklere “Çocuğum her konuda özgürdür, onun her dediğini yaparım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular diğer meslek grubunda olanların ($\bar{x}=2.73$) çocuklarının her konuda özgür olduklarını ve her dediklerini daha fazla yaptıklarını göstermektedir.

Tablo:27 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
18	3,26	1,375	2,93	1,371	3,14	1,266	3,36	1,179	2,98	1,483	3,17	1,366	1,994	,077
19	4,35	,907	4,44	,784	4,28	,877	4,21	,824	4,17	1,161	4,17	1,043	1,758	,119
20	1,70	1,126	1,98	1,183	1,69	1,051	1,89	1,004	2,13	1,424	1,61	1,022	3,154	,008*
21	4,67	,796	4,74	,736	4,77	,573	4,48	,816	4,76	,565	4,68	,757	3,306	,006*
22	4,46	,882	4,33	,870	4,40	,790	4,33	,863	4,57	,807	4,46	,849	1,162	,326
23	4,58	,806	4,60	,677	4,68	,577	4,42	,826	4,61	,802	4,56	,825	2,214	,051

*p<0,05

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararımın vazgeçmem” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=3.36$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçmediklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular işçi olanların ($\bar{x}=4.44$) daha fazla çocuklarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirdiklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.13$) daha fazla çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği seçmek istediklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.77$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıttıklarını göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım ” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=4.57$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davrandıklarını göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlatırım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.68$) daha fazla çocuklarının yalan söylemesini engellemek için çocuklarına doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir.

Tablo:27 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
24	1,24	,684	1,26	,728	1,33	,799	1,38	,807	1,37	,974	1,24	,649	1,154	,330
25	1,67	1,158	1,52	,923	1,89	1,162	1,85	1,125	2,00	1,506	1,95	1,232	3,066	,009*
26	4,55	,879	4,09	1,147	4,36	,974	4,46	,692	4,11	1,464	4,06	1,178	7,723	,000*
27	2,02	1,275	2,02	1,291	2,06	1,097	2,12	1,153	2,70	1,698	2,20	1,309	2,696	,020*
28	1,25	,728	1,15	,441	1,16	,474	1,15	,521	1,63	1,123	1,26	,754	4,946	,000*
29	4,14	1,061	4,08	1,122	4,19	,856	4,14	,811	4,07	1,254	4,13	1,054	,218	,955

*p<0,05

Tablo 27’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu evlendiririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=1.38$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman evlendireceklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu bir işe koşarım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.00$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman bir işe koyacaklarını göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğuma ceza verdiğim zaman cezayı niçin verdiğimi açıklarım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.55$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.70$) daha fazla çocuklarını hatasını tekrarlamaması için tehdit ettiklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu döverim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=1.63$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir.

Tablo 27’de deneklere “Doğru davranışta çocuğumu ödüllendiririm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.19$) daha fazla çocuklarını doğru davranışlarında ödüllendirdiklerini göstermektedir.

Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışları probleminde meslek durumunun bazı konularda etkili olduğu görölmektedir. İşsiz olanların çocuklarına ders çalışmaları konusunda baskı yapmaları, çocuklarından yüksek başarılar beklemeleri, çocuklarının kendi

beklentilerine uygun bir ocuk olmalarını istemeleri, çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına karar vermeleri, gelecekte olmak istediği mesleği kendilerinin seçmek istemesi, çocuklarının başarısızlığında onları az da olsa tehdit etmeleri çocuklarına karşı daha otoriter bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Memur olanların çocukları arasında sevgilerini eşit yansıttıkları, çocuklarını doğru davranışta ödüllendirdikleri görülmektedir. Bu da memur olan velilerin daha yapıcı bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Tablo:28 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
30	2,87	1,560	2,93	1,459	2,66	1,387	2,70	1,416	3,57	1,642	2,72	1,431	3,294	,006*
31	3,50	1,342	3,24	1,298	3,08	1,237	3,24	1,245	3,52	1,346	2,94	1,447	4,538	,000*
32	4,09	1,311	4,10	1,197	3,91	1,247	3,96	1,115	4,20	1,120	3,78	1,404	1,583	,162
33	3,96	1,395	3,94	1,299	3,72	1,314	3,71	1,359	3,89	1,303	3,39	1,503	3,437	,004*
34	4,11	1,192	3,88	1,219	4,09	1,080	4,30	,889	3,85	1,429	3,66	1,347	5,074	,000*
35	3,42	1,507	3,45	1,426	3,32	1,351	3,43	1,316	3,54	1,531	2,89	1,414	2,697	,020*
36	3,82	1,279	3,86	1,312	3,75	1,170	4,07	1,008	3,80	1,392	3,65	1,341	2,011	,075

*p<0.05

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.57$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.52$) daha fazla çocuklarının okulundaki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=4.20$) daha fazla okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katıldığını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Okul aile birliği toplantılarına katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=3.96$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına katıldığını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=4.30$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=4.54$) daha fazla velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=4.07$) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını göstermektedir.

Okul-aile işbirliğinin sağlanmasında meslek durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. İşsiz olan velilerin çocuklarının okulundaki etkinliklere, okul-aile işbirliğini anlatan seminerlere katıldıkları görülmektedir. Profesyonel meslek sahibi olan veliler ise okula maddi kaynaklar konusunda ve çocuklarının başarılarıyla ilgili görüşmelerde bulunmaktadır. Bu durum işsiz olan velilerin zaman sıkıntısı yaşamadıklarından gerekli olan bazı etkinliklere katıldıklarını göstermektedir. Profesyonel meslek sahibi olan veliler çocuklarının eğitimlerine daha bilinçli yaklaşmaktadırlar.

Tablo:28 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
37	4,72	,694	4,66	,748	4,82	,478	4,68	,645	4,52	,913	4,67	,584	2,050	,069
38	4,44	1,068	4,32	1,066	4,24	1,053	4,33	,908	3,98	1,406	3,99	1,167	3,923	,002*
39	4,58	,768	4,35	1,086	4,33	,982	4,52	,739	4,26	1,201	4,25	1,073	4,083	,001*
40	4,59	,834	4,33	1,028	4,50	,703	4,53	,724	4,04	1,210	4,40	,821	4,788	,000*
41	2,81	1,398	2,73	1,258	2,85	1,178	3,09	1,125	3,00	1,445	2,84	1,341	1,640	,147
42	1,88	1,184	2,11	1,160	2,31	1,136	2,22	1,029	2,22	1,263	2,02	1,129	4,363	,001*
43	3,79	1,413	3,60	1,393	3,92	1,175	3,93	1,119	3,78	1,281	3,25	1,480	4,570	,000*

*p<0.05

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğru araç gereçleri temin ederim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.82$) daha fazla çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Veli toplantılarına düzenli olarak katılım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.44$) daha fazla veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 28’de eneklere “Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.58$) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.59$) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre p istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=3.09$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından kendilerini sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=2.31$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 28’de deneklere “Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular profesyonel meslek olanların ($\bar{x}=3.93$) daha fazla veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir.

Ev hanımı olan velilerin düzenli olarak veli toplantılarına katılmaları, okul-aile işbirliğinin başarısına inanmaları ve çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bilmeleri çocukları üzerindeki sorumluluklarını bildiği anlamına gelmektedir. Ev hanımları çocuklarının velisi rolünü kendi üzerlerine almışlardır. Diğer durumlarda olduğu gibi bu konuda da annelerin çocuğun eğitimine önemli bir etki sağladığı görülmektedir.

Tablo:29 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Meslek Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Faktör N: 1000	Ev Hanımı		İşçi		Memur		Profesyonel Meslek		İşsiz		Diğerleri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	P
44	4,06	1,242	3,98	1,228	4,14	1,016	4,08	,986	4,04	1,333	3,60	1,396	3,168	,008*
45	2,02	1,318	2,08	1,339	1,71	1,142	1,38	,878	2,85	1,712	2,19	1,351	15,014	,000*
46	4,01	1,160	3,74	1,189	3,91	1,085	3,90	1,030	3,65	1,567	3,45	1,210	4,647	,000*
47	3,71	1,452	3,47	1,421	3,06	1,459	3,01	1,663	3,72	1,544	3,15	1,417	8,528	,000*
48	1,68	1,157	1,89	1,189	1,78	1,081	1,86	1,170	2,13	1,515	1,79	1,202	1,710	,129
49	1,90	1,273	2,04	1,274	1,76	1,089	1,53	,946	2,59	1,469	1,83	1,097	7,274	,000*
50	1,53	1,136	1,56	1,048	1,45	,953	1,28	,744	2,37	1,717	1,58	1,116	7,918	,000*

*p<0.05

Tablo 29’da deneklere “Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.85$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.01$) daha fazla işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılırım” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.72$) daha fazla yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular işçi olanların ($\bar{x}=1.89$) daha fazla öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılımlarını engellediğini göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.59$) daha fazla ekonomik sıkıntılarında dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Tablo 29’da deneklere “Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak mesleğe göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.37$) daha fazla çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Ailelerin okula katılımını engelleyen durumlar probleminde işsiz olan veliler ekonomik sıkıntılardan, başarısız bir okul geçmişine sahip olmalarından dolayı okul etkinliklerine katılmakta zorlanmaktadırlar. Bu durum işsiz olmanın eğitimi olumsuz yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

4.1.10. Deneklerin Yaş Durumuna Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Bulgular

Tablo:30 “Ailenin Çocuğuna Ayırdığı Zaman” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
1	4,37	,984	4,23	,946	3,98	1,02	3,69	1,33	7,958	,000*
2	4,42	,843	4,49	,721	4,42	,843	4,38	,775	,775	,508
3	4,20	1,073	4,17	,997	3,90	1,14	3,72	1,33	4,960	,002*
4	4,42	,927	4,24	,998	3,83	1,19	3,55	1,54	15,02	,000*
5	1,37	,866	1,28	,655	1,33	,621	1,28	,528	,957	,412

SD.996

*P<0.05

Tablo 30’da görüldüğü gibi deneklere “Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını düzenli olarak kontrol ederim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.37$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 30’da deneklere “Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına dikkat ederim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.49$) oranında evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir.

Tablo 30’da deneklere “Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.20$) oranında çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 30 ’da deneklere “Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.42$) oranında her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 30’da deneklere “Çocuğumun ödevlerini onun yerine yaparım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=1.37$) oranında çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir.

Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde yaş durumu önemli bir etkiye sahiptir. 30 yaş ve altında olan velilerin çocuklarının ödevlerini kontrol etmeleri, onlara bu konuda yol göstermeleri ve onları dinlemeleri çocuklarına ve eğitimlerine gerekli zamanı ayırdıklarını göstermektedir.

Tablo:31 “Ailede İletişimin Sağlanması” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
6	1,37	,866	4,17	,959	4,04	1,106	4,00	1,225	4,430	,004*
7	1,37	,866	4,32	,846	4,11	1,056	4,03	1,149	3,597	,013*
8	1,37	,866	1,64	,794	1,63	,910	1,79	1,048	3,801	,010*
9	1,37	,866	4,54	,768	4,47	,857	4,38	,862	2,131	,095
10	1,37	,866	3,78	1,164	3,53	1,287	3,79	1,346	2,432	,064
11	1,37	,866	4,42	,781	4,26	,966	4,62	,677	4,017	,007*

*P<0.05

Tablo 31’de deneklere “Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır onu dinlerim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında 31-40 yaş arasındakilerin ($\bar{x}=4,17$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir.

Tablo 31’de deneklere “Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu güzel sözlerle cesaretlendiririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre 31-40 yaş arasındakilerin ($\bar{x}=4.32$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir.

Tablo 31’de deneklere “Çocuğum benimle konuşurken onun sözünü sık sık keserim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=1,79$) oranında daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir.

Tablo 31’de deneklere “Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara bakıldığında 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4,54$) çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir.

Tablo 31’de deneklere “Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara bakıldığında 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3,79$) Okul başarısı konusunda başkalarıyla işbirliği yapmasını sağladıkları görülmektedir.

Tablo 31’de deneklere “Çocuğuma davranışlarımla örnek olurum” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara bakıldığında 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4,62$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir.

Aile içerisinde iletişimin sağlanması probleminde yaş durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. 31-40 yaş arası velilerin çocuklarıyla iletişim kurmada daha aktif oldukları, çocuklarına yön gösterici olduklarını söylemek mümkündür. 51 yaş ve üzerindeki velilerde ise davranışlarıyla çocuklarına örnek olmaları yaş ilerledikçe model olma durumunun arttığı görülmektedir.

Tablo: 32 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
12	2,63	1,415	2,48	1,305	2,33	1,236	2,97	1,375	3,011	,029*
13	4,25	,955	4,18	1,017	4,23	,987	4,24	,830	,326	,807
14	2,72	1,607	2,49	1,537	2,66	1,572	3,41	1,452	4,015	,007*
15	2,64	1,383	2,39	1,258	2,32	1,321	2,76	1,573	2,727	,043*
16	3,98	1,221	4,06	1,117	4,03	1,138	4,17	1,002	,332	,802
17	2,51	1,206	2,56	1,149	2,47	1,108	2,79	1,373	,820	,483

*P<0.05

Tablo 32’de deneklere “Çocuğuma ders çalışması için sürekli baskı yaparım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş üzerinde olanların ($\bar{x}=2.97$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğumdan hep yüksek başarılar beklerim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanlar ($\bar{x}=4.25$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemektedir.

Tablo 32’de deneklere “İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgulara göre 51 yaş ve üzerinde olanlar ($\bar{x}=3.41$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına ben karar veririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.76$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğum arkadaşları ile sorun yaşadığı zaman konuyla ilgilenirim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4.17$) çocukları arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla daha fazla ilgilendiğini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğum her konuda özgürdür, onun her dediğini yaparım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.79$) çocuklarının her konuda özgür olduklarını ve her dediklerini daha fazla yaptıklarını göstermektedir.

Ailelerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında yaş durumunun önemli olduğu görülmektedir. 51 yaş ve üzeri velilerin daha baskıcı oldukları, çocuklarını kendi beklentilerine uygun bir çocuk olarak yetiştirmek istemeleri, çocuklarının arkadaşlarını seçme konusunda kendi fikirlerinin önemli olduğunu söylemeleri yaş ilerledikçe çocuklara duyulan güvenin azalması şeklinde yorumlanabilir.

Tablo:32 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
18	3,38	1,363	3,19	1,316	3,03	1,317	3,48	1,379	2,742	,042*
19	4,25	1,011	4,32	,863	4,28	,908	4,14	1,026	,603	,613
20	1,85	1,264	1,73	1,048	1,86	1,128	1,83	1,256	1,105	,346
21	4,54	,949	4,70	,693	4,65	,752	4,83	,384	2,504	,058
22	4,40	,976	4,47	,795	4,30	,902	4,21	,861	2,774	,040*
23	4,53	,916	4,60	,712	4,55	,772	4,38	,775	1,174	,318
24	1,33	,800	1,25	,686	1,33	,796	1,41	1,119	1,096	,350

*P<0.05

Tablo 32’de deneklere “Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de kararından vazgeçmem” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.48$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçmediklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğumu ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.32$) daha fazla çocuklarını ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirdiklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğumun gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 41-50 yaş arasında olanların ($\bar{x}=1.86$) daha fazla çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği seçmek istediklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuklarım arasında ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4.83$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıttıklarını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım ” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.47$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakin davrandıklarını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Yalan söylemesini engellemek için ona doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlatırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.60$) daha fazla çocuklarının yalan söylemesini engellemek için çocuklarına doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu evlendiririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde ($\bar{x}=1.41$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman evlendireceklerini göstermektedir.

51 yaş ve üzerinde olan velilerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında daha kararlı bir tutum sergiledikleri görülmektedir. 31-40 yaş arasındaki veliler çocukları yalan söylediğinde onları cezalandırmak yerine sakin davranarak, çocuklarını dinleyip yalanlarının altında yatan nedenleri araştırarak çocuklarının duygu ve düşüncelerine değer vermektedirler.

Tablo:32 “Ailenin Çocuğuna Karşı Tutum ve Davranışları” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
25	1,83	1,232	1,69	1,106	1,91	1,186	1,90	1,472	2,264	,079
26	4,54	,882	4,42	,938	4,20	1,087	3,90	1,345	6,693	,000*
27	2,05	1,259	2,06	1,228	2,12	1,313	2,69	1,339	2,373	,069
28	1,35	,827	1,21	,628	1,15	,549	1,34	,857	3,506	,015*
29	4,02	1,151	4,20	,915	4,06	1,090	4,07	,998	1,994	,113

*P<0.05

Tablo 32’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu bir işe koşarım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 41-50 yaş arasında olanların ($\bar{x}=1.91$) daha fazla çocukları okulda başarısız olduğu zaman bir işe koyacaklarını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “ocuğuma ceza verdiğim zaman cezayı niçin verdiğimi açıklarım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 30 yaş ve altı yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.54$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “ocuğumun hatasını tekrarlamaması için onu tehdit ederim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.69$) daha fazla çocuklarını hatasını tekrarlamaması için tehdit ettiklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Okulda başarısız olduğu zaman onu döverim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=1.35$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir.

Tablo 32’de deneklere “Doğru davranışta ocuğumu ödüllendiririm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.20$) daha fazla çocuklarını doğru davranışlarında ödüllendirdiklerini göstermektedir.

Tablo:33 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
30	2,76	1,602	2,81	1,443	2,89	1,525	3,03	1,614	,472	,702
31	3,31	1,364	3,35	1,287	3,08	1,389	3,59	1,240	2,676	,046*
32	3,94	1,426	4,04	1,189	3,98	1,290	4,07	1,361	,319	,812
33	3,74	1,541	3,84	1,343	3,78	1,351	3,62	1,399	,462	,709
34	3,98	1,256	4,13	1,107	3,96	1,231	3,62	1,265	2,886	,035*
35	3,25	1,536	3,41	1,410	3,32	1,411	3,31	1,538	,593	,620

*P<0.05

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi etkinliklerine katılım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.03$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun okulunda sadece, belirli günlerdeki etkinliklere katılım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.59$) daha fazla çocuklarının okulunda ki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4.07$) daha fazla okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katıldığını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Okul aile birliği toplantılarına katılım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=3.84$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına katıldığını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.13$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini göstermektedir.

Tablo 33'de deneklere "Okulda velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılırim" sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=3.41$) daha fazla velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir.

Okul-aile işbirliği probleminde yaş durumu bazı konularda önemli olarak görülmektedir. 51 yaş ve üzerinde olan veliler çocuklarının okullarında sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldıklarını göstermektedir. Bu durum yaşın ilerlemesiyle okula olan ilginin de azaldığı şeklinde yorumlanabilir.

Tablo:33 “Okul-Aile İşbirliği” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
36	3,80	1,286	3,86	1,200	3,82	1,273	3,86	1,382	,107	,956
37	4,68	,759	4,74	,611	4,67	,729	4,55	,506	1,306	,271
38	4,18	1,282	4,35	1,016	4,30	1,033	4,10	1,205	1,455	,225
39	4,50	,803	4,51	,865	4,31	1,027	4,10	1,205	4,112	,007*
40	4,57	,815	4,54	,805	4,31	,915	4,24	1,123	5,197	,001*
41	3,01	1,368	2,86	1,268	2,77	1,298	3,14	1,382	1,481	,218
42	2,06	1,286	2,11	1,133	1,99	1,087	2,24	1,272	,794	,497
43	3,73	1,419	3,80	1,295	3,68	1,374	3,86	1,356	,470	,703

*P<0.05

1.

Tablo 33’de deneklere “Okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili her konuda yardımcı olurum” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=3.86$) ve 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.86$) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğu araç gereçleri temin ederim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.74$) daha fazla çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Veli toplantılarına düzenli olarak katılırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.35$) daha fazla veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Veli olarak okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.51$) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 30yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.57$) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından kendilerini sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Çocuğumun okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.24$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tuttuklarını göstermektedir.

Tablo 33’de deneklere “Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.86$) daha fazla veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir.

Okul-aile işbirliğinin çocukların başarısında daha yararlı olacağını düşünen 31-40 yaş arasındaki velilerin ve çocuklarının sorumluluklarını bilen 30 yaş ve altındaki velilerin eğitime ve eğitimde büyük rolü üstlenen çocuklarına ve okullarına önem verdiklerini göstermektedir.

Tablo:34 “Ailenin Okula Katılımını Engelleyen Durumlar” Probleminde Yaş Durumuna Bağlı Görüş Farklılıkları

Maddeler	30 yaş ve altı		31- 40 yaş arası		41- 50 yaş arası		51 yaş ve üzeri		Anova	
	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	\bar{x}	SS	F	p
44	4,13	1,204	4,07	1,136	3,80	1,308	4,14	1,026	3,279	,020*
45	1,99	1,357	1,84	1,252	1,97	1,268	2,52	1,639	3,112	,026*
46	3,82	1,264	3,93	1,127	3,74	1,167	3,90	1,319	1,481	,218
47	3,50	1,603	3,42	1,494	3,18	1,512	3,38	1,545	1,758	,154
48	1,63	1,033	1,82	1,214	1,75	1,109	2,34	1,471	3,329	,019*
49	1,87	1,216	1,85	1,207	1,80	1,149	2,07	1,334	,457	,712
50	1,55	1,163	1,48	1,057	1,52	1,013	2,03	1,523	2,484	,059

*P<0.05

Tablo 34’de deneklere “Çocuğum okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.52$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 31-40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=3.93$) daha fazla işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılırım” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=3.50$) daha fazla yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “Öğretmenlerin olumsuz tutumları okul etkinliklerine katılmamı engeller” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmıştır ($p<0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.34$) daha fazla öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılmalarını engellediğini göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “Ekonomik sıkıntılardan dolayı okul etkinliklerine katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.07$) daha fazla ekonomik sıkıntılarında dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Tablo 34’de deneklere “Çocuğumun derslerinden anlamadığım için veli toplantılarına katılmak istemem” sorusu ile ilgili olarak yaşa göre yapılan (F) testi sonucuna göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanmamıştır ($p>0.05$). Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.03$) daha fazla çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir.

Ailenin okula katılımını engelleyen durumlar probleminde yaşın bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. 51 yaş ve üzerindeki velileri başarısız okul geçmişleri etkilemekte okula katılım durumunu azaltmaktadır. Öğretmenlerin olumsuz tutumları, ekonomik sıkıntılar ve çocukların derslerine bilgi yönüyle uzak olmaları da okula katılımını olumsuz yönde etkilemektedir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırmaya toplam 1000 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan deneklerin %52,9'unu babalar %47,1'ini ise anneler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin %30,4'ünün yükseköğrenim mezunu olduğu, %28,4'ünün lise ve dengi okul mezunu olduğu, %23,0'nın ilkokul mezunu olduğu, %11,9'unun ortaokul mezunu olduğu, %3,7'sinin okuryazar olduğu, %2,6'sının ise okuryazar olmadığı görülmektedir. Ailenin eğitim seviyesinin eğitime ve okula olan etkisi düşünüldüğünde ailelerin eğitim düzeylerinin yeterli olmaması çocukların eğitimini olumsuz yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin %58,7'sinin 31–40 yaş olduğu, %22,0'mının 41–50 yaş olduğu, %16,4'ünün 30 yaş ve altı olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin çoğunluğunu ev hanımları oluşturmaktadır, oranları %37,2'dir. Ev hanımlarını %18,4 ile avukat, doktor, mühendis, öğretmen gibi profesyonel meslek sahipleri izlemektedir. Araştırmanın geriye kalan kısmının %17,4'ünü memurlar, %12,2'ini işçiler ve %4,6'sını işsizler oluşturmaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin %41,5'inin iki çocuk sahibi olduğu, %31,7'sinin üç çocuk sahibi olduğu, %20,2'sinin dört ve daha fazla çocuğa sahip olduğu, %6,6'sının ise bir çocuk sahibi olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin %54,3'ü okulu bilgi ve güzel davranışın kazandırıldığı yer olarak kabul etmektedir. Okulu iyi bir gelecek olarak kabul eden deneklerin oranı %41,9'dur. Okulu zorunlu eğitim ve eğitim yuvası olarak gören denekler ise araştırmaya katılanların %3,5'ini oluşturmaktadır. Okulun çocuğun eğitimindeki yeri ve önemi düşünüldüğünde ailelerin çok azı okulu zorunlu eğitim öğretimi yuvası olarak kabul etmektedir. Bu durum ise ailelerin okula ve çocuklarına verdikleri önemi göstermektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin %52,8'i okuldaki başarıdan bireyin disiplinli ve planlı çalışması sonrasında elde ettiği verimi anlarken, %40,0'ı eğitim ve öğretimin verimli olmasını düşünmektedir. Okuldaki başarıyı ders notlarının yüksek olması olarak düşünen denekler ise araştırmaya katılanların sadece %6,2'sini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin başarıya önem verdiklerini göstermektedir.

Araştırmaya katılan deneklerin %53,8'i okuldaki başarısızlığı bireyin plansız çalışmasından kaynaklanan verimsizlik olarak düşünürken, % 33,7'si eğitim ve öğretimin verimsiz olduğunu düşünmektedir. Okuldaki başarısızlığı ders notlarının düşük olmasına bağlayan denekler ise araştırmaya katılanların %10,2'sini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin başarısızlığın nedenini sadece ders notlarına bağlamadığını göstermektedir. Aileler göre başarısızlığın nedenleri arasında hem bireyin verimsiz tutumu hem de okulda eğitim ve öğretimde meydana gelen olumsuz durumlar yer almaktadır.

Araştırmaya katılan deneklerin %54,4'ü okul-aile işbirliğini okul ve ailenin beraber planlı çalışması olarak düşünürken, %29,7'si kaliteli başarılı bir eğitim olarak düşünmektedir. Okul-aile işbirliğini okul ve aile ilgili problemlerin çözümlenmesi olarak kabul eden denekler ise araştırmaya katılanların %15,5'ini oluşturmaktadır. Bu durum ailelerin okul-aile işbirliğine önem verdiğini göstermektedir. Ayrıca veriler sonucunda okul ve aile arasındaki birlikteliğin gerekli olduğu ortaya çıkmaktadır.

Ailelerin Cinsiyet Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar:

Araştırmaya katılan deneklerin cinsiyet durumuna bakıldığında anneler($\bar{x}=4.36$) ve babalar ($\bar{x}=4.02$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Anneler babalara göre daha fazla zaman ayırmaktadırlar. Ayrıca anneler ($\bar{x}=4.57$) ve babalar ($\bar{x}=4.36$) evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Anneler babalara göre daha fazla dikkat etmektedirler. Anne ve babanın çocuğunu motive etmesi, okulda öğrendiklerini anlatmasını sağlaması, çocuğuna gerektiği zamanda rehber olabilmesi çocuğun başarısını artıracığından okulla işbirliği yoluna giderek çocuğun neler öğrendiğinin farkında olarak, gerekli araç ve gereçleri temin etmektedir. Bulgulara göre anneler

($\bar{x}=4.42$) ve babalar($\bar{x}=3.92$) her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.25$) ve babalar ($\bar{x}=1.35$) çocuklarının ödevlerini çocuklarının yerine hiç yapmadıklarını bildirmişlerdir. Babalar annelere göre daha fazla yapmaktadırlar.

Sonuç olarak, anneler babalara göre çocuklarına daha fazla zaman ayırmaktadırlar. Bu durumda cinsiyet değişkeninin önemli bir rolü vardır.

Anneler ($\bar{x}=4.34$) ve babalar ($\bar{x}=4.20$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir. Sonuç olarak, Anneler babalara göre daha fazla cesaretlendirmektedir. Aile içerisinde iletişim kurarken annelerin ders konusunda çocukları motive etmede daha başarılı oldukları görülmektedir. Bu durum için cinsiyet önemli bir etkidir.

Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.35$) babalara ($\bar{x}=3.06$) göre çocuklarının isteklerine daha fazla hayır deyip bu kararlarını sürdürmede kararlı olduklarını belirtmişlerdir. Bu durum babaların annelere göre daha gevşek bir tutum sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyetin bu konuda önemli bir etkisinin olduğu görülmektedir.

Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.68$) ve babalara ($\bar{x}=1.84$) göre daha az olarak çocukları okulda başarısız olduğunda onları bir işe koşmak istemediklerini bildirmişlerdir. Bu konuda babaların daha ısrarlı oldukları görülmektedir. Babalar daha baskıcı bir tutum sergiledikleri şeklinde yorumlanabilir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.52$), babalara ($\bar{x}=4.25$) göre daha fazla olarak çocuklarına ceza verdiklerinde her zaman ceza verme nedenlerini açıkladıklarını belirtmişlerdir. Bu durum annelerin çocuklarının ceza gerektiren davranışlarının değiştirilmesinde daha etkili olduğu şeklinde yorumlanabilir. Cinsiyet bu konuda önemlidir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.99$), babalara ($\bar{x}=2.18$) göre çocuklarının hatalarını tekrarlamaması için onları daha az tehdit ettiklerini belirtmişlerdir. Aile içerisinde babaların daha otoriter bir tutum sergilediklerini söylenebilir.

Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.49$) babalara ($\bar{x}=3.11$) göre çocuklarının okulunda sadece belirli günlerdeki etkinliklere katılma konusunda daha fazla kararsız olduklarını belirtmişlerdir. Ailelerin okuldaki etkinliklere katılım konusunda net bir tavır ortaya koyamaması; bu etkinliklere gerekli değeri vermediklerini göstermektedir. Bu konuda aileler öğretmenler tarafından bilinçlendirilebilir. Ayrıca anneler ($\bar{x}=4.11$) ve babalara ($\bar{x}=3.92$) göre okulda öğretmenlerle tanışılması için yapılan toplantılara daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. Bu konuda annelerin çocuklarının eğitime önem verdiklerini görmekteyiz.

Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.91$) babalara ($\bar{x}=3.71$) göre okul-aile birliği toplantılarına daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.16$) babalara ($\bar{x}=3.97$) göre çocuklarının başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenlerine daha fazla iletiklerini belirtmişlerdir. Okul-aile işbirliği konusunda annelerin daha ilgili ve gönüllü tavır sergilediği söylenebilir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.43$) babalara ($\bar{x}=4.19$) göre veli toplantılarına düzenli olarak daha fazla katıldıklarını belirtmişlerdir. Annelerin çocuklarının eğitime daha ilgili oldukları görülmektedir.

Anneler ($\bar{x}=4.58$) babalara ($\bar{x}=4.34$) göre okul-aile işbirliğinin çocuklarının başarısında yararlı olacağını daha fazla belirtmişlerdir. Anneler ($\bar{x}=4.59$) babalara göre ($\bar{x}=4.39$) çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını daha fazla bildiklerini belirtmişlerdir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=1.93$) babalara ($\bar{x}=2.20$) göre çocuklarının okuldaki başarısızlığından öğretmenini daha az tuttuklarını belirtmişlerdir. Bu konu annelerin babalara göre çocuklarının öğretmenlerine daha fazla güvendikleri şeklinde yorumlanabilir.

Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=4.05$) babalara ($\bar{x}=3.71$) göre işleri yoğun olsa da çocuklarının okullarına daha fazla yeterince zaman ayırdıklarını belirtmişlerdir. Bulgulara göre anneler ($\bar{x}=3.63$) babalara ($\bar{x}=3.16$) göre yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadıklarında okul etkinliklerine katılma durumunda daha kararlı olduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca anneler ($\bar{x}=1.66$) babalara ($\bar{x}=1.91$) göre öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılmalarını daha az engellemektedir. Buna göre her durumda annelerin çocuklarının eğitime destek oldukları sonucu çıkarılabilir.

Ailelerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar:

Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zamanda ailelerin eğitim durumlarına bakıldığında bulgulara göre lise ve dengi okul mezunu olanlar ($\bar{x}=4.51$) evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bulgulara göre okuryazar olanlar ($\bar{x}=4.30$) çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Bulgulara bakıldığında yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4.20$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir. Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde ailelerin eğitim durumunun çok fazla etkili olmadığı görülmektedir. Genel olarak veliler çocuklarına eğitim konusunda gerekli zamanı ayırdıklarını düşünmektedirler. Bu durum ailelerin çocuklarının eğitime gerekli zamanı ayırdıkları şeklinde yorumlanabilir.

Bulgulara bakıldığında lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.63$) çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir. Bulgulara bakıldığında lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.48$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir. Ailede iletişimin sağlanması konusunda eğitim durumu önemli bir yer teşkil etmektedir. Eğitim durumu yüksek olan aileler çocuklarıyla daha rahat iletişim kurmakta ve çocuklarına daha fazla yön göstermektedirler. Aile içerisinde iletişimin kuvvetli olması ailedeki bireyleri olumlu etkilemekte, aile yapısını güçlendirmektedir. Ayrıca çocukların başarısı üzerinde de olumlu bir etkiye sahip olduğunu söylemek mümkündür.

Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=3.05$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir. Bulgulara göre okuryazar olmayanların ($\bar{x}=4.62$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemektedir. Bulgulara göre okuryazar olmayanların ($\bar{x}=3.65$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca ilkokul mezunu olanların ($\bar{x}=2.66$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.20$) çocukları arkadaşlarıyla sorun yaşadığında konuyla daha fazla ilgilendiğini göstermektedir. Bulgular okuryazar olanların ($\bar{x}=3.00$) çocuklarının her

konuda özgür olduklarını ve her dediklerini daha fazla yaptıklarını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.51$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakın davrandıklarını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.64$) ve lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.64$) daha fazla çocuklarının yalan söylemesini engellemek için çocuklarına doğru olmanın değerini yaşadıklarından örnek vererek anlattıklarını göstermektedir. Ayrıca okuryazar olanların ($\bar{x}=1.54$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir. Sonuç olarak, ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışları probleminde eğitim durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. Okur yazar olmayan veliler çocukları üzerinde baskı kurup, yüksek başarı beklemekte, kendi beklentilerine uygun bir çocuk olması yönünde fikir beyan etmektedirler. Bu durum okur yazar velilerin eğitim konusundaki başarısızlıklarının çocukları tarafından yaşanmaması şeklinde yorumlanabilir. Okur yazar olan veliler çocuklarının hatalarını tekrarlamaması için çocuklarına verdikleri cezanın sebeplerini anlatmakta, gerekirse onları tehdit etmekte ama dayacağı bu konuda araç olarak kullanmamaktadırlar. Bu durum karşısında okur yazarlık durumu arttıkça aileler bilinçlenmekte ve çocuklarının eğitimi üzerinde daha yapıcı çözümler ürettikleri söylenebilir.

Okul- aile işbirliğinin sağlanmasında okuryazar olmayanların ($\bar{x}=3.27$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve çevre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.34$) daha fazla okulda ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katıldığını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.18$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına katıldığını göstermektedir. Bulgular lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.08$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini göstermektedir. Ayrıca ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.87$) daha fazla velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını göstermektedir. Bulgular lise ve dengi okul mezunu olanların ($\bar{x}=4.81$) daha fazla çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini göstermektedir. Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=4.57$) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir. Bulgular yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=2.27$) daha fazla çocuklarının okuldaki

başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tutuklarını göstermektedir. Yüksek öğrenim mezunu olanların ($\bar{x}=3.93$) daha fazla veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir. Okul-aile işbirliği probleminde ailelerin eğitim durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. Ortaokul, lise ve dengi okul mezunları okuldaki etkinliklere, öğretmenlerle özel görüşmelere, okul-aile birliği toplantılarına katıldıkları görülmektedir. Okur yazarlık oranı arttıkça okula katılımın artması eğitimi olmanın önemli olduğunu göstermektedir. Eğitim oranının artmasıyla okula katılımın artması bazı velilerin okul-aile işbirliği konusunda bilinçlendirilmesi gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Okul ve aile birliğine yönelik yapılacak seminerler bu konuda yetersiz olan velilere ışık tutacaktır.

Ailenin okula katılımın engelleyen durumda anne ve babaların eğitim durumlarına bakıldığında bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir. Bulgular okuyazar olmayanların ($\bar{x}=3.27$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir. Bulgular ortaokul mezunu olanların ($\bar{x}=3.95$) daha fazla yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir. Bulgular okuyazar olmayanların ($\bar{x}=2.69$) daha fazla ekonomik sıkıntılarından dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir. Bulgular okuyazar olanların ($\bar{x}=2.14$) daha fazla çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir. Eğitim durumu ailelerin okula katılımını etkileyen önemli unsurlardan biridir. Okur yazarlık durumu yükseldikçe ailelerin okula katılım konusunda daha dikkatli davrandıkları ortaya çıkmaktadır. Okur yazar olmayan velilerin okula katılım sürecinde yetersiz olmaları bu durumu desteklemektedir.

Ailelerin Yaş Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar:

Ailenin çocuğuna ayırdığı zaman probleminde anne ve babaların yaş değişkenine göre görüş farklılıkları olmaktadır. Bulgulara göre 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.37$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. 31–40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.49$) oranında evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini belirtmişlerdir. Bulgulara göre

30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.20$) oranında çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde yaş durumu önemli bir etkiye sahiptir. 30 yaş ve altında olan velilerin çocuklarının ödevlerini kontrol etmeleri, onlara bu konuda yol göstermeleri ve onları dinlemeleri çocuklarına ve eğitimlerine gerekli zamanı ayırdıklarını göstermektedir.

Ailede iletişim probleminde anne ve babaların yaş durumuna bakıldığında, bulgulara göre 31–40 yaş arasındakilerin ($\bar{x}=4,17$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir. Bulgulara göre 31–40 yaş arasındakilerin ($\bar{x}=4.32$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini bildirmişlerdir. Bulgulara bakıldığında 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=1,79$) oranında daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir. Ayrıca 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4,62$) çocuklarına davranışlarıyla daha fazla örnek olduklarını göstermektedir. Aile içerisinde iletişimin sağlanması probleminde yaş durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. 31-40 yaş arası velilerin çocuklarıyla iletişim kurmada daha aktif oldukları, çocuklarına yön gösterici olduklarını söylemek mümkündür. 51 yaş ve üzerindeki velilerde ise davranışlarıyla çocuklarına örnek olmaları yaş ilerledikçe model olma durumunun arttığı görülmektedir.

Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışlarında anne ve babanın yaş durumunda bulgular 51 yaş üzerinde olanların ($\bar{x}=2.97$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını göstermektedir. Bulgulara göre 51 yaş ve üzerinde olanlar ($\bar{x}=3.41$) çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.76$) çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini göstermektedir. Ayrıca 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.48$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçemediklerini göstermektedir. Bulgular 31–40 yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.47$) daha fazla çocukları yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine sakın davrandıklarını göstermektedir. Bulgular 30 yaş ve altı yaş arasında olanların ($\bar{x}=4.54$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını

göstermektedir. Bulgular 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=1.35$) daha fazla çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir. Ailelerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında yaş durumunun önemli olduğu görülmektedir. 51 yaş ve üzeri velilerin daha baskıcı oldukları, çocuklarını kendi beklentilerine uygun bir çocuk olarak yetiştirmek istemeleri, çocuklarının arkadaşlarını seçme konusunda kendi fikirlerinin önemli olduğunu söylemeleri yaş ilerledikçe çocuklara duyulan güvenin azalması şeklinde yorumlanabilir. 51 yaş ve üzerinde olan velilerin çocuklarına karşı tutum ve davranışlarında daha kararlı bir tutum sergiledikleri görülmektedir. 31-40 yaş arasındaki veliler çocukları yalan söylediğinde onları cezalandırmak yerine sakin davranarak, çocuklarını dinleyip yalanlarının altında yatan nedenleri araştırarak çocuklarının duygu ve düşüncelerine değer vermektedirler

Okul-aile işbirliğinde anne ve babaların yaş durumlarında bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=3.59$) daha fazla çocuklarının okulunda ki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını göstermektedir. Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.13$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine ilettiğini göstermektedir. Bulgular 31-40 yaşlar arasında olanların ($\bar{x}=4.51$) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir. Bulgular 30 yaş ve altında olanların ($\bar{x}=4.57$) daha fazla çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir. Okul-aile işbirliği probleminde yaş durumu bazı konularda önemli olarak görülmektedir. 51 yaş ve üzerinde olan veliler çocuklarının okullarında sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldıklarını göstermektedir. Bu durum yaşın ilerlemesiyle okula olan ilginin de azaldığı şeklinde yorumlanabilir. Okul-aile işbirliğinin çocukların başarısında daha yararlı olacağını düşünen 31-40 yaş arasındaki velilerin ve çocuklarının sorumluluklarını bilen 30 yaş ve altındaki velilerin eğitime ve eğitimde büyük rolü üstlenen çocuklarına ve okullarına önem verdiklerini göstermektedir.

Ailenin okula katılımını engelleyen durumlarda anne ve babanın yaş durumunda Bulgular 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir. Ayrıca 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.52$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını göstermektedir. 51 yaş ve üzerinde olanların ($\bar{x}=2.34$) daha fazla

öğretmenlerin olumsuz tutumlarının okul etkinliklerine katılımlarını engellediğini göstermektedir. Ailenin okula katılımını engelleyen durumlar probleminde yaşın bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. 51 yaş ve üzerindeki velileri başarısız okul geçmişleri etkilemekte okula katılım durumunu azaltmaktadır. Öğretmenlerin olumsuz tutumları, ekonomik sıkıntılar ve çocukların derslerine bilgi yönüyle uzak olmaları da okula katılımı olumsuz yönde etkilemektedir.

Ailelerin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin

Sonuçlar:

Ailenin çocuğuna zaman ayırmasında anne ve babanın sahip olduğu çocuk sayısı değişkeninde bulgulara göre bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.45$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Yine bir çocuğu olanlar ($\bar{x}=4.62$) evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini, çocuklarına ödevlerini yaparken yol göstererek ödevine yardımcı olduklarını, her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde çocuk sayısı önemli bir etkidir. Bir çocuğu olan ailelerin çocuklarının eğitimine daha fazla zaman ayırdıkları şeklinde bir sonuca ulaşmak mümkündür. Buradan çocuk sayısının artmasıyla çocuklara ayrılan zamanın azaldığı şeklinde bir yorum çıkarılabilir.

Ailede iletişimin sağlanmasında anne ve babanın sahip olduğu çocuk sayısı etkili olmaktadır. Bulgulara bakıldığında bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4,2$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir. Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4.34$) çocuklarının ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onları her zaman güzel sözlerle cesaretlendirdiklerini, çocuklarının hatasını tekrarlamaması için çocuklarını daha fazla yönlendirdiğini göstermektedir. Ailede iletişimin sağlanmasında çocuk sayısı önemli bir etkiye sahiptir. Bir ve iki çocuğu olan aileler çocuklarını dinlemenin önemini daha iyi bilmekte ve ders çalışma konusunda onları cesaretlendirmek için güzel sözler kullanmaya dikkat etmektedirler. Bu da artan çocuk sayısının çocuklara ayrılan zamanı etkilediğinden aile içerisindeki iletişimi azalttığı şeklinde yorumlanabilir Çocuk sayısına bağlı olarak bir ve iki çocuklu ailelerin çocuklarının hatalarını tekrarlamamaları için onları yönlendirdikleri ortaya

çıkılmaktadır. Bu durum ailelerin daha bilinçli bir yapıya sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir. Ailelerin çocuklarına işbirliği konusunda ve onlara model olmada çocuk sayısının etkili olmadığı belirtilebilir.

Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışlarında anne ve babanın sahip olduğu çocuk sayısının etkili olduğu görülmektedir. Bulgulara göre dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=4.32$) çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklemekte, çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir çocuk olmasını istediklerini belirtmişlerdir. Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=3.49$) daha fazla çocuklarının isteğine hayır demişken ne kadar ısrar etse de kararlarından vazgeçemediklerini göstermektedir. Bulgular üç çocuğu olanların ($\bar{x}=4.74$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıttıklarını göstermektedir. Bulgular yüksek bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.58$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir. Çocuklar üzerindeki baskı ve okulda başarı konusunda beklentiler çocuk sayısına bağlı olarak artmaktadır. Bu da çok çocuklu ailelerin daha baskıcı ve otoriter olduğu şeklinde yorumlanabilir. Ailede çocuk sayısının artması çocuklar konusundaki kararlılığın azalmasına neden olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Okul-aile işbirliğinin sağlanmasında anne ve babanın sahip olduğu çocuk sayısı etkili olmaktadır. Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4.26$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine ilettiğini göstermektedir. Bulgular iki çocuğu olanların ($\bar{x}=4.01$) daha fazla okula maddi kaynakların sağlanması ile ilgili yardımcı olduklarını, çocuklarının eğitiminde ihtiyaç duydukları araç ve gereçleri temin ettiklerini, okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü göstermektedir. Bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.48$) daha fazla veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını, çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini, veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir. Okul-aile işbirliğinin sağlanmasında çocuk sayısının etkili olduğu görülmektedir. Ailelerin okuldaki etkinliklere, veli ve okul-aile işbirliği toplantılarına, öğretmenlerle özel görüşmelere katılma, okula maddi destek ve araç-gereç temini konusunda çocuk sayısındaki artış katılımı azaltmaktadır. Genellikle bir ve iki çocuğu olan aileler çocuklarının okullarıyla olan iletişimlerine daha fazla önem verdikleri şeklinde yorumlanabilir.

Ailenin okula katılımını engelleyen durumlarda anne ve babanın sahip olduğu çocuk sayısı sonuçlarında bulgular bir çocuğu olanların ($\bar{x}=4.21$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmenleriyle görüşmeye gittiklerini, işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir. Bulgular dört ve daha fazla çocuğu olanların ($\bar{x}=2.32$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını, fazla ekonomik sıkıntılarında dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini ayrıca çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini göstermektedir. Ailenin okula katılımını engelleyen durumlarda çocuk sayısının etkili olduğu görülmektedir. Ekonomik sıkıntılar ve eğitim düzeyinin düşük olması dört ve daha fazla çocuk sahibi olan aileleri olumsuz etkilemekte, bu ailelerin okula katılımlarını azaltmaktadır. Genel olarak çocuk sayısındaki artış ailelerin okula katılımını azaltmaktadır.

Ailelerin Meslek Durumu Değişkenine Göre Görüş Farklılıklarına İlişkin Sonuçlar:

Ailenin çocuğuna ayırdığı zamanda anne ve babanın meslek durumunun etkili olduğu görülmektedir. Bulgulara göre ev hanımı olanlar ($\bar{x}=4.38$) çocuklarının ödevlerini düzenli olarak çoğunlukla kontrol ettiklerini, evde ortamının ders çalışmaya uygun olmasına her zaman dikkat ettiklerini, her gün çocuklarına okulda neler yaptıklarını sorarak onları çoğunlukla dinlediklerini belirtmişlerdir. Ailelerin çocuklarına ayırdıkları zaman probleminde meslek durumu bazı konularda önemli bir etken olarak görülmektedir. Ev hanımlarının çocuklarının ödevlerini kontrol etmede, ders çalışmaya uygun ortam hazırlamada, onları dinlemede daha başarılı oldukları görülmektedir. Ev hanımı olanlar çocuklarına daha fazla zaman ayırmaktadır. Ancak profesyonel meslek sahibi olanlar çocuklarını daha fazla yönlendirmektedirler. Bu durumda velilerin daha bilinçli oldukları anlamını taşımaktadır.

Ailede iletişimin sağlanmasında anne ve babanın meslek durumu etkili olmaktadır. Bulgulara bakıldığında memur olanların ($\bar{x}=4,34$) çocuğu kendisiyle konuşmak istediğinde işini bırakıp çocuğunu daha fazla dinlediğini göstermektedir. Bulgulara bakıldığında işsiz olanların ($\bar{x}=1,93$) daha fazla çocuklarıyla konuşurken onların sözlerini daha fazla kestiklerini göstermektedir.

Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışlarında anne ve babanın mesleğinin etkili olduğu görülmektedir. Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.24$) çocuklarına ders çalışmaları konusunda daha fazla baskı yaptığını, çocuklarından çoğunlukla yüksek başarılar beklediğini, çocuklarının ilgilerinden ve yeteneklerinden çok kendi beklentilerine uygun bir ocuk olmasını istediklerini, çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına kendilerinin daha fazla karar verdiklerini, çocuklarının gelecekte olmak istediği mesleği seçmek istediklerini, çocukları okulda başarısız olduğu zaman bir işe koyacaklarını göstermektedir. Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.77$) daha fazla çocukları arasında ayırım yapmadan sevgisini eşit yansıtıklarını göstermektedir. Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.55$) daha fazla çocuklarına ceza verdikleri zaman cezayı niçin verdiklerini açıkladıklarını göstermektedir. Ayrıca bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.70$) daha fazla çocuklarını hatasını tekrarlamaması için tehdit ettiklerini, çocuklarını okulda başarısız olduğu zaman dövdüklerini göstermektedir. Ailenin çocuğuna karşı tutum ve davranışları probleminde meslek durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. İşsiz olanların çocuklarına ders çalışmaları konusunda baskı yapmaları, çocuklarından yüksek başarılar beklmeleri, çocuklarının kendi beklentilerine uygun bir ocuk olmalarını istemeleri, çocuklarının kimlerle arkadaş olacağına karar vermeleri, gelecekte olmak istediği mesleği kendilerinin seçmek istemesi, çocuklarının başarısızlığında onları az da olsa tehdit etmeleri çocuklarına karşı daha otoriter bir tutum sergilediklerini göstermektedir. Memur olanların çocukları arasında sevgilerini eşit yansıtıkları, çocuklarını doğru davranışta ödüllendirdikleri görülmektedir. Bu da memur olan velilerin daha yapıcı bir tutum sergilediklerini göstermektedir.

Okul ve aile arasında işbirliğinin sağlanması anne ve babanın meslek durumu etkili olmaktadır. Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=3.57$) daha fazla çocuklarının okulundaki temizlik ve evre düzenlemesi aktivitelerine katıldığını, ayrıca çocuklarının okulundaki sadece belirli günlerdeki etkinliklere katıldığını, velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katıldığını göstermektedir. Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=3.96$) daha fazla okul aile birliği toplantılarına ve veli toplantılarına düzenli olarak katıldıklarını göstermektedir. Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.58$) daha fazla okul-aile işbirliğinin çocuğunun başarısı için yararlı olacağını düşündüğünü, çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bildiklerini göstermektedir. Bulgular profesyonel meslek

olanların ($\bar{x}=4.30$) daha fazla çocuğunun başarısıyla ilgili görüşlerini öğretmenine iletildiğini, veli toplantıları dışında öğretmenle görüştiklerini göstermektedir. Bulgular memur olanların ($\bar{x}=2.31$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarından öğretmeni sorumlu tutuklarını göstermektedir. Okul-aile işbirliğinin sağlanmasında meslek durumunun bazı konularda etkili olduğu görülmektedir. İşsiz olan velilerin çocuklarının okulundaki etkinliklere, okul-aile işbirliğini anlatan seminerlere katıldıkları görülmektedir. Profesyonel meslek sahibi olan veliler ise okula maddi kaynaklar konusunda ve çocuklarının başarılarıyla ilgili görüşmelerde bulunmaktadır. Bu durum işsiz olan velilerin zaman sıkıntısı yaşamadıklarından gerekli olan bazı etkinliklere katıldıklarını göstermektedir. Profesyonel meslek sahibi olan veliler çocuklarının eğitimlerine daha bilinçli yaklaşmaktadırlar. Ev hanımı olan velilerin düzenli olarak veli toplantılarına katılmaları, okul-aile işbirliğinin başarısına inanmaları ve çocuklarının okulla ilgili sorumluluklarını bilmeleri çocukları üzerindeki sorumluluklarını bildiği anlamına gelmektedir. Ev hanımları çocuklarının velisi rolünü kendi üzerlerine almışlardır. Diğer durumlarda olduğu gibi bu konuda da annelerin çocuğun eğitimine önemli bir etki sağladığı görülmektedir.

Ailenin okula katılımını engellen durumlarda anne ve babanın meslek durumu etkili olmaktadır. Bulgular memur olanların ($\bar{x}=4.14$) daha fazla çocuklarının okuldaki başarısızlıklarında öğretmeniyle görüşmeye gittiklerini göstermektedir. Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.85$) daha fazla çocuklarının eğitim sürecine katılmakta zorlandıklarını, yeterli eğitim düzeyinde sahip olmadıkları halde okul etkinliklerine katıldıklarını göstermektedir. Bulgular işsiz olanların ($\bar{x}=2.59$) daha fazla ekonomik sıkıntılarından dolayı okul etkinliklerine katılmayı istemediklerini göstermektedir. Ayrıca çocuklarının derslerinden anlamadıkları için veli toplantılarına katılmayı istemediklerini belirtmişlerdir. Bulgular ev hanımı olanların ($\bar{x}=4.01$) daha fazla işlerinin yoğun olmasına rağmen çocuklarının okuluna yeterince zaman ayırdıklarını göstermektedir. Ailelerin okula katılımını engelleyen durumlar probleminde işsiz olan veliler ekonomik sıkıntılardan, başarısız bir okul geçmişine sahip olmalarından dolayı okul etkinliklerine katılmakta zorlanmaktadırlar. Bu durum işsiz olmanın eğitimi olumsuz yönde etkilediği şeklinde yorumlanabilir.

Araştırma sonuçlarından çıkarılan öneriler aşağıda yer almaktadır:

1- Anne ve babalar her şeyden önce çocuklarını çok iyi tanımalı, gelişim dönemlerini yakından takip etmeli ve onları ilgileri ve yetenekleri doğrultusunda yönlendirmelidirler.

2-Anne ve babalar çocuklarında güven duygusunu geliştirmek için olumlu, dengeli tutum ve davranışlarda bulunmaları gerekir.

3-Aile içerisinde çocuklarının en çok ihtiyaç duydukları sevgiyi yeterince vermeli, onların sorunlarıyla yakından ilgilenmelidirler. Anne ve babalar çocuklarının doğru davranışında onları ödüllendirmeleri gerekir.

4-Aileler çocuklarına davranışlarıyla örnek olmalıdır. Davranışlarında dengeli ve tutarlı olmaları gerekir. Aile içerisinde sıcak ilişkiler kurulmalı, anne ve baba çocuğuna her konuda iyi bir model olmalıdır.

5-Aileler her çocuğun ayrı bir birey olduğunu düşünerek çocuklarını kardeşleriyle ya da akranlarıyla kıyaslama yoluna gitmemelidir.

6-Aileler çocuklarına toplumda uymaları gereken kuralları anlatarak çocuklarının sosyalleşmesini sağlamaları gerekir.

7-Anne ve babalar çocuklarını önünde tartışmamalı, çocuğun disiplini konusunda görüş birliğine varmaları gerekir.

8-Aileler çocuklarından yetenekleri doğrultusunda isteklerde bulunmalı, yaşının ve yeteneklerinin üstünde başarı beklememelidirler.

9-Ailelerin gereğinden fazla katı bir disiplin anlayışından vazgeçmeleri gerekir. Çocukları tamamen kendi hallerine bırakmak da sakıncalı olacağından ailelerin dengeli bir disiplin anlayışı belirlemeleri gerekir.

10-Aileler çocuklarının başarılı olmaları için uygun eğitim ortamlarını hazırlamaları gerekir. Başarısızlık durumunda ise ailelerin anlayışlı olmaları ve uygun çözüm yolları bulmamaları gerekir. Ayrıca anne ve babanın çocuklarının ödevlerini onların yerine yapmamaları gerekir.

11-Ailelerin çocuğun kişilik gelişimine saygı duyması ve onun düşüncelerine önem vermesi gerekir.

12-Aileler çocuklarına kendini denetleme özelliğini kazandırmalı, çocuğuna sorumluluk duygusunu aşılamalı, problemlerle başa çıkmasını öğretmeli ve çocuklarını düşüncelerini özgürce anlatabilen bireyler olarak yetiştirmelidir.

13-Ailelerin çocuklarına dersleri konusunda yeterli zaman ayırmaları gerekir. Çocuğun çalışmalarında teşvik edici olmalı, güzel sözlerle onları cesaretlendirmelidir. Ayrıca çocuklarının çalışması için sürekli baskı yapmamaları gerekir.

14-Çocuğunuzun başarısını artırmak için yetenekleri doğrultusunda sürekli olumlu mesajlar verin. Çocuğunuzun sadece başarılı zamanlarda değil başarısız olduğu zamanlarda da yanında olmayı ihmal etmeyin. Çocuklar okulda başarısız olduğu zaman onları evlendirme ya da bir işe koşma durumlarından uzak tutulmaması gerekmektedir. Ayrıca başarısız olduklarında çocukları dövmemek gerekir.

15-Ailelerin çocuklarının başarıyı yakalayacağı noktayı önceden belirlemeleri ve bu doğrultuda çocuklarının ilerlemelerini sağlamaları gerekir. Çocukları başarıya götüren yol, birikmiş ve yapılaşmış bir hedefin gerçekleşmesidir. Bu nedenle çocuklarımıza gelecek yaşamları için bir amaç kazandırmamız gerekir.

16- Çocuklara ceza verildiği zaman mutlaka cezanın sebebinin açıklanması gerekir. Ayrıca hatasını tekrar etmemesi için de anne ve babanın onu tehdit etmemesi gerekir.

17-Anneler ve babaların okul-aile birliği toplantılarına, veli toplantılarına, velilere yönelik okul-aile işbirliğini anlatan seminerlere, ailelerin öğretmenlerle tanışması için düzenlenen toplantılara düzenli olarak katılmaları gerekir.

18- Anne ve babaların çocuklarının başarı ya da başarısızlığı durumlarını öğretmenleriyle paylaşması gerekir. Ayrıca ailelerin veli toplantıları dışında da öğretmenlerle görüşmeleri gerekir.

19-Başarısız bir okul geçmişine sahip olan ailelerin çocuklarını eğitim sürecine katılmakta zorlanmamaları gerekir.

20-Anne ve babaların işlerinin yoğunluğu, yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmamaları, ekonomik sıkıntılar yaşamaları, çocuklarının derslerinden yeterince anlayamamaları okul etkinliklerine katılmalarını engellememesi gerekir.

KAYNAKÇA

Ağdemir, S. (1991): **Aile ve Eğitim** , Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Akyüz, H. (1991):**Eğitim Sosyolojisinin Temel Kavram ve Alanları**, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul.

Aydın, M. (1997): **Kurumlar Sosyolojisi**, Vadi yayınları, Ankara.

Aydın, A.(2003): **Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi**, Alfa Yayınları, Bursa.

Atalay, B. (1990): **Devlet Tarafından Aileye Yapılan Transferler**, Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Bacanlı, H. (2002): **Gelişim ve Öğrenme**, Nobel Yayınları, Ankara.

Balen, J. and Moles, O.(1994): “**Promoting Family Involvement**” , <http://www.readingrockets.org/articles/247> Web sitesinden 07.04.2006 tarihinde alınmıştır.

Batlaş, A. (1995): **Üstün Başarı**, Remzi Yayınları , İstanbul.

Başaran, İ.E. (1992): **Eğitim Psikolojisi**, Gül Yayınları, Ankara.

Bayhan, P.S. ve Artan, İ. (2004): **Çocuk Gelişimi ve Eğitimi**, Morpa Yayınları ,İstanbul.

Bilen, M. (2004): **Sağlıklı İnsan İlişkileri**, Armoni Yayınları, Ankara.

Bilgiseven, A.K. (1995): **Genel Sosyoloji**, Filiz Yayınları, İstanbul.

Bottomore, T.B. (1998): **Toplumbilim**, Der Yayınları, İstanbul.

Canpolat, T. (2001): **Öğretmen Aile İşbirliği İle Ailelerin Eğitim İhtiyaçlarının Belirlenmesi**, (İstanbul Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Celkan, H.Y. (1993): **Eğitim Sosyolojisi**, Eğitim Fakültesi Yayınları, Erzurum.

Cirhinlioğlu, F.G. (2001): **Çocuk Ruh Sağlığı ve Gelişimi**, Nobel Yayınları, Ankara.

Cüceloğlu, D. (1997): **İnsan ve Davranışı**, Remzi Yayınları, İstanbul.

Çağatay, T. (1968): **Günün Sosyolojisine Giriş**, Ayyıldız Yayınları, Ankara.

Çağatay, E. (2003): **Alt ve Üst Sosyo-Ekonomik Düzeydeki 6,9,12 Yaş Çocuklarına Verilen Fiziksel Cezanın Ana Baba Tutumlarını Algılamalarını ve Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyip Etkilemediğinin İncelenmesi**, (Ankara Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Çağdaş, A. (2002): **Anne- Baba-Çocuk İletişimi**, Nobel Yayınları, Ankara.

Çağdaş, A. ve Seçer, Z.(2002): **Çocuk ve Ergende Sosyal ve Ahlak Gelişimi**, Nobel Yayınları, Ankara.

Çelenk, S. (2003): **“Okul Başarısının İlk Koşulu: Okul- Aile Dayanışması”**, <http://www.ilkogretim-online.org.tr>. web sitesinden 5.2.2006 tarihinde alınmıştır.

Çelik, F. (2006): **Evden Sonra Okuldaki Çocuk**, Zambak Yayınları, İstanbul.

Çeşitcioğlu, M. (2003): **Kaliteli İnsan**, Alfa Yayınları, İstanbul.

Çiftçi, O. (1991): **Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü** , Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Yayınları, Ankara.

Çileli, M. (1986):**Ahlak Psikolojisi ve Eğitimi**, Vadi Yayınları ,Ankara.

Dardağan, M. (2000): **İlköğretim Dönemi Çocukların Sosyal ve Akademik Becerilerini Geliştirmede Yardımcı Ebeveyn Eğitim Programının Değerlendirilmesi**, (İstanbul Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Durmuş, A. (2005): **Okula Giden Çocukların Eğitimi**, Timaş Yayınları, İstanbul.

Ekşi, H. (2003): “**Karakter Eğitimi**”, Aile Eğitim Danışmanlığı Bülteni, Ankara.

Erarslan, L. (2005): “**Değişen Çocuk Kimliği**”: Küçük Kadınlar ve Küçük Adamlar , Çoluk Çocuk Dergisi, Kök Yayıncılık, sayı:47.

Erkal, M.E.(1995): **Sosyoloji (Toplumbilimi)**, Der Yayınları, İstanbul.

Ergün, M. (1994): **Eğitim Sosyolojisine Giriş**, Ocak Yayınları, Ankara.

Eröz, M. (2000): **Türk Ailesi**, Milli Eğitim Yayınları, İstanbul.

Gander, J.M., Gardiner, H.W., (1993): **Çocuk ve Ergen Gelişimi**, İmge Yayınları, Ankara.

Gordon, T. (2001): **Etkili Ana Baba Eğitimi**, Sistem Yayınları, İstanbul.

Gordon, T. (2002): **Etkili Öğretmenlik Eğitimi**, Sistem Yayınları , İstanbul.

Gümüşeli, A.İ., “**Ailenin Katılımını Engelleyen Durumlar**”,
<http://www.agumuseli.com/dokumanlar/makale/ailekatilimiogrencibasarisi.pdf>. web sitesinden 22.6.2007 tarihinde alınmıştır.

Humphreys, T. (2002): **Çocuk Eğitiminin Anahtarı: Özgüven**, Epsilon Yayınları, İstanbul.

Kadioğlu, Ö.T. (2004): **Çocuğumu Hayata Hazırhıyorum**, Damla Yayınları, İstanbul.

Kapız, S.Ö. (2002): “**İş-Aile Yaklaşımı Dengesi ve Dengeye Yönelik Yeni Bir Yaklaşım: Sınır Ötesi**” , Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, sayı:3.

Kaya, C.(2005): **Çocuk Eğitiminde Anne ve Babaya Öneriler**, Zambak Yayınları, İstanbul.

Kılıççı, Y. (1992): **Okulda Ruh Sağlığı**, Şafak Yayınları, Ankara.

Kolay, Y. (2004): “**Okul-Aile-Çevre İş Birliğinin Eğitim Sistemindeki Yeri Ve Önemi**”, Milli Eğitim Yayınları, sayı:164,
<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/164/Kolayhtm>. Web sitesinden 5.11.2006 tarihinde alınmıştır.

Kongar, E. (2001): **21. Yüzyılda Türkiye**, Remzi Yayınları, İstanbul.

Koç, Yıldırım, P.(2002) : “**Yalancı Yalancı, Sana Kimse İnanmaz!**” , Aile Eğitim Danışmanlığı Bülteni, sayı: 10.

Koç, Yıldırım, P. (2003): “**Sınırlar: Çocuğum Gitgide Benden Uzaklaşıyor**” , Aile Eğitim Danışmanlığı Bülteni, sayı: 20.

Martin, M. ve Greenwood, C.W. (2000): **Çocuğunuzun Okulla İlgili Sorunlarını Çözebilirsiniz**, Sistem Yayınları, İstanbul.

Nirun, N. (1994): **Sistematik Sosyoloji Yönünden Aile ve Kültür**, Atatürk Kültür Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Yayınları, Ankara.

Ozankaya, Ö. (1991): **Aile Kurumu**, Cem Yayınları, İstanbul.

Öztürk, M. O. (1989): **Ruh Sağlığı ve Bozuklukları** ,
<http://www.egitim.com/aile/0652/0652.okulkorkusu.asp?BID=06> web sitesinden
 3.2.2006 tarihinde alınmıştır.

Önder, A. (2003): **Ailede İletişim**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Özensel, E. (2004): “**Türk Toplumunda Çocuğun Yetiştirilmesinde Annenin Rolü**”,
 Değerler Eğitimi Dergisi, sayı:2.

Saygılı, S. (2004): **Çocuklarda Davranış Bozuklukları**, Elit Yayınları, İstanbul.

Saygılı, S.(2006): **Ruhen ve Bedenen Sağlıklı Çocuk Yetiştirmek**, Hayat Yayınları,
 İstanbul.

Selçuk, Z. (2005): **Gelişim ve Öğrenme**, Nobel yayınları, Ankara.

Söylemez, S. (2003): **Çocuk ve Disiplin**, Morpa Kültür Yayınları, İstanbul.

Şimşek, C. ,”**Çocuk ve Aile Eğitimi**”

http://egitirim.inonu.edu.tr/csimsek_aileegitimi.htm. web sitesinden 1.2.2006 tarihinde
 alınmıştır.

Tanaydın, D. ; Şimşek, H. (2002): “**İlköğretimde Veli Katılımı**” , <http://ilkogretim-online.org.tr/vol1say1/v01s01b.htm>. web sitesinden 6.2.2006 tarihinde alınmıştır.

Taşpınar, N.(2003): “**Çocuğunuzu Keşfedin**”, Aile Eğitim Danışmanlığı Bülteni,
 sayı:16.

Terzioğlu, R.G.(1990): **Ailenin Ekonomik Faaliyetleri**, Başbakanlık Aile Araştırma
 Kurumu Yayınları, Ankara.

Tolen, B. (1985): **Toplum Bilimlere Giriş**, Gazi Üniversitesi Yayınları, Ankara.

Tuğrul, B., “**Daha Dün Annemizin Kollarında Yaşarken, Şimdi Okullu Olduk**” , http://www.egitim.com/aile/0651/0651.2/d_0651.2.okulluolduk web sitesinden 4.2.2006 tarihinde alınmıştır.

Tutar, H. (2003): **Genel İletişim**, Nobel Yayınları, Ankara.

Ulutaş, İ. ;Diñer, Ç., “**Öğretmenler ve Anne ve Babalar Ev Ödevlerine Nasıl Yardımcı Olabilirler**” ,

<http://www.egitim.com/aile/0651/0651.ortak/0651.1234.annebabaogretmenodev>
Bolum1 web sitesinden 12.12.2005 tarihinde alınmıştır

Ülgen, G. Ve Fidan, E. (1997): **Çocuk Gelişimi**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul.

Vural, B. (2004): **Öğrencinin Başarısı İçin Aile-Okul Birlikteliği**, Hayat Yayınları ,İstanbul.

Vural, B. (2004): **Her Öğretmen Rehberdir**, Hayat Yayınları, İstanbul.

Yalvaç, M. (2000): **Aile Sosyolojisi**, Evin Matbaacılık, Malatya.

Yavuzer, H. (2000): **Çocuk Eğitimi El Kitabı- Okul Çağı Çocuğu**, Remzi Yayınları, İstanbul.

Yavuzer, H. (2004): **Çocuk Psikolojisi- Ana- Baba ve Çocuk**, Remzi Yayınları, İstanbul.

Yaylacı, A.F.(1999): **İlköğretim Okullarında Ailenin Okula Katılımı**, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi).

Yılmaz, H. (2004): **Öğretmenim Lütfen Bu Kitabı Okur musun**, Çizgi Yayınları, Konya.

Yılmaz, H. (2005): **Sevgili Anne ve Babacığım Lütfen Bu Kitabı Okur musunuz?**
Çizgi Yayınları, Konya.

Yörükoğlu, A. (1998): **Çocuk Ruh Sağlığı Çocuk Yetiştirme Sanatı ve Kişilik Gelişimi**, Özgür Yayınları, İstanbul.

Yörükoğlu, A. (2000): **Değişen Toplumda Aile ve Çocuk**, Özgür Yayınları, İstanbul.

Williams, L.(1998): **Çocuğunuzu Keşfedin**, Hayat Yayınları, İstanbul.

EKLER**EK-1:****ANKET FORMU****1.BÖLÜM**

Sayın Veli,

Yüksek lisans tezi olarak yapılan bu araştırmada ailenin ilköğretim öğrencilerinin eğitimi üzerindeki etki düzeyini ortaya koymak amacıyla sizlerin görüş ve önerilerini almak amaçlanmıştır. Anket yoluyla elde edilecek veriler sadece bu araştırmada bilimsel veri olarak kullanılacağından ankete isim yazmanıza gerek yoktur. İlk bölümde kişisel bilgilere ait sorularda size uygun seçeneği işaretleyin. İkinci bölümde ailenin ilköğretim çağındaki çocukların eğitimine ilişkin sorular bulunmaktadır. Her bir durum için a) Her zaman b) Çoğunlukla c) Kararsızım d) Çok az e) Hiç seçenekleri konmuştur. Size uygun gelen seçeneği işaretleyin.

İlgi ve desteğiniz için teşekkür ederiz.

Hatice Elif PALA

Sınıf Öğretmeni
Fırat Üniv.İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

**Danışman:Yrd. Doç. Dr.Bahadır
KÖKSALAN**

1. Cinsiyetiniz:

01. () Kadın 02. () Erkek

2. Eğitim durumunuz:

01. () Okur yazar değil
02. () Okur yazar
03. () İlkokul mezunu
04. () Ortaokul mezunu
05. () Lise ve dengi okul mezunu
06. () Yükseköğrenim

02. Yaşınız:

01. () 30 yaş ve altı
02. () 31- 40 yaş arası
03. () 41- 50 yaş arası
04. () 51 yaş ve üzeri

03. Mesleğiniz:

01. () Ev Hanımı
02. () İşçi
03. () Memur
04. () Profesyonel Meslek (Avukat,
Mühendis, Doktor, Öğretmen.vb)
05. () İşsiz
06. () Diğerleri

5. Kaç çocuk sahibisiniz?

01. () Bir çocuk 03. () Üç çocuk
02. () İki çocuk 04. () Dört ve daha fazla çocuk

6. Bir veli olarak okul sizin için ne ifade ediyor?

01. () Zorunlu eğitim öğretim yuvası
02. () İyi bir gelecek
03. () Bilgi ve güzel davranışın kazandırıldığı yer

7. Okuldaki başarıdan ne anlıyorsunuz?

01. () Ders notlarının yüksek olması
02. () Bireyin disiplinli ve planlı çalışma sonrası elde ettiği verim
03. () Eğitim ve öğretimin verimli olması

8. Okuldaki başarısızlıktan ne anlıyorsunuz?

01. () Ders notlarının düşük olması
02. () Bireyin plansız çalışmasından kaynaklanan verimsizlik
03. () Eğitim ve öğretimin verimsiz olması

9. Okul-aile işbirliği ne demektir?

01. () Okul ve aile ile ilgili problemlerin çözümlenmesi
02. () Okul ve ailenin beraber planlı çalışması
03. () Kaliteli başarılı bir eğitim

II.BÖLÜM

	Her zaman	Çoğunlukla	Kararsızım	Çok az	Hiç
1. 1 .) Çocuğumun ödevlerini yapıp yapmadığını <u>düzenli olarak kontrol ederim.</u>	()	()	()	()	()
1. 2 .) Evde ortamın ders çalışmaya uygun olmasına <u>dikkat ederim.</u>	()	()	()	()	()
1. 3 .) Çocuğum ödevlerini yaparken ona yol göstererek ödevine <u>yardımcı olurum.</u>	()	()	()	()	()
1. 4 .) Her gün çocuğuma okulda neler yaptığını sorarak <u>onu dinlerim.</u>	()	()	()	()	()
1. 5 .) Çocuğumun ödevlerini <u>onun yerine yaparım.</u>	()	()	()	()	()
2. 6 .) Çocuğum benimle konuşmak istediğinde işimi bırakır <u>onu dinlerim.</u>	()	()	()	()	()
2. 7 .) Ders çalışmasını zevkli hale getirmek için onu <u>güzel sözlerle cesaretlendiririm.</u>	()	()	()	()	()
2. 8 .) Çocuğum benimle konuşurken onun <u>sözünü sık sık keserim.</u>	()	()	()	()	()
2. 9 .) Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için <u>onu yönlendiririm.</u>	()	()	()	()	()
2. 10 .) Okul başarısı konusunda <u>başkalarıyla işbirliği yapmasını sağlarım.</u>	()	()	()	()	()
2. 11 .) Çocuğuma davranışlarımla <u>örnek olurum.</u>	()	()	()	()	()
3. 12 .) Çocuğuma ders çalışması için <u>sürekli baskı yaparım.</u>	()	()	()	()	()
3. 13 .) Çocuğumdan hep <u>yüksek başarılar beklerim.</u>	()	()	()	()	()
3. 14 .) İlgilerinden ve yeteneklerinden çok, <u>benim beklentilerime uygun bir çocuk olmasını isterim.</u>	()	()	()	()	()
3. 15 .) Çocuğumun kimlerle arkadaş olacağına <u>ben karar veririm.</u>	()	()	()	()	()

3. 16 .)	Çocuğum arkadaşları ile ilişkilerinde sorun yaşadığı zaman <u>konuyla ilgilenirim.</u>	()	()	()	()	()
3. 17 .)	Çocuğum her konuda <u>özgürdür onun her dediğini yaparım.</u>	()	()	()	()	()
3. 18 .)	Çocuğumun isteğine hayır demişsem, ne kadar ısrar etse de <u>kararımdan vazgeçmem.</u>	()	()	()	()	()
3. 19 .)	Çocuğumu <u>ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yönlendiririm.</u>	()	()	()	()	()
3. 20 .)	Çocuğumun <u>gelecekte olmak istediği mesleği ben seçmek isterim.</u>	()	()	()	()	()
3. 21 .)	Çocuklarım arasında <u>ayırım yapmadan sevgimi eşit yansıtırım.</u>	()	()	()	()	()
3. 22 .)	Çocuğum yalan söylediğini itiraf ettiğinde cezalandırmak yerine <u>sakin davranarak yalanının altında yatan nedenleri araştırırım.</u>	()	()	()	()	()
3. 23 .)	Yalan söylemesini engellemek için ona <u>doğru olmanın değerini yaşadıklarımından örnek vererek anlatırım.</u>	()	()	()	()	()
3. 24 .)	Okulda başarısız olduğu zaman onu <u>evlendiririm.</u>	()	()	()	()	()
3. 25 .)	Okulda başarısız olduğu zaman onu <u>bir işe koşarım.</u>	()	()	()	()	()
3. 26 .)	Çocuğuma ceza verdiğim zaman <u>cezayı niçin verdiğimi açıklarım.</u>	()	()	()	()	()
3. 27 .)	Çocuğumun hatasını tekrarlamaması için <u>onu tehdit ederim.</u>	()	()	()	()	()
3. 28 .)	Okulda başarısız olduğu zaman onu <u>döverim.</u>	()	()	()	()	()
3. 29 .)	Doğru davranışta <u>çocuğumu ödüllendiririm.</u>	()	()	()	()	()
4. 30 .)	Çocuğumun <u>okulunda temizlik ve çevre düzenlemesi</u> etkinliklerine katılırım.	()	()	()	()	()
4. 31 .)	Çocuğumun okulunda sadece, <u>belirli günlerdeki etkinliklere</u> katılırım.	()	()	()	()	()

4. 32 .)	Okulda <u>ailelerin öğretmenlerle tanışması için yapılan toplantılara katılırm.</u>	()	()	()	()	()
4. 33 .)	Okul <u>aile birliği</u> toplantılarına katılırm.	()	()	()	()	()
4. 34 .)	<u>Çocuğumun başarısıyla ilgili görüşlerimi öğretmenine iletirim.</u>	()	()	()	()	()
4. 35 .)	Okulda <u>velilere yönelik aile-okul işbirliğini anlatan seminerlere katılırm.</u>	()	()	()	()	()
4. 36 .)	Okula <u>maddi kaynakların sağlanması</u> ile ilgili her konuda <u>yardımcı olurum.</u>	()	()	()	()	()
4. 37 .)	Çocuğumun eğitiminde ihtiyaç duyduğu <u>araç gereçleri temin ederim.</u>	()	()	()	()	()
4. 38 .)	Veli toplantılarına <u>düzenli</u> olarak <u>katılırm.</u>	()	()	()	()	()
4. 39 .)	Veli olarak <u>okul-aile işbirliğinin çocuğumun başarısına yararlı olacağını düşünürüm.</u>	()	()	()	()	()
4. 40 .)	Çocuğumun <u>okulla ilgili sorumluluklarını biliyorum.</u>	()	()	()	()	()
4. 41 .)	Çocuğumun <u>okuldaki başarısızlığından kendimi sorumlu tutarım.</u>	()	()	()	()	()
4. 42 .)	Çocuğumun <u>okuldaki başarısızlığından öğretmenini sorumlu tutarım.</u>	()	()	()	()	()
4. 43 .)	<u>Veli toplantıları dışında da çocuğumun öğretmenleri ile görüşürüm.</u>	()	()	()	()	()
5. 44 .)	Çocuğum <u>okulda başarısız olduğu zaman öğretmeniyle görüşmeye giderim.</u>	()	()	()	()	()
5. 45 .)	<u>Başarısız bir okul geçmişim olduğu için çocuğumun eğitim sürecine katılmakta zorlanırım.</u>	()	()	()	()	()
5. 46 .)	<u>İşimin yoğun olmasına rağmen çocuğumun okuluna yeterince zaman ayırırım.</u>	()	()	()	()	()
5. 47 .)	<u>Yeterli bir eğitim düzeyine sahip olmadığım halde okul etkinliklerine katılırm.</u>	()	()	()	()	()

5. 48 .)	<u>Öğretmenlerin olumsuz tutumları</u> okul etkinliklerine katılmamı engeller.	()	()	()	()	()
5. 49 .)	<u>Ekonomik sıkıntılardan dolayı</u> okul etkinliklerine katılmak istemem.	()	()	()	()	()
5. 50 .)	<u>Çocuğumun derslerinden anlamadığım için</u> veli toplantılarına katılmak istemem.	()	()	()	()	()

EK-2

ANKET İZİN BELGESİ

T.C.
ELAZIĞ VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : B.08.4.MEM.4.23.00.01-311/ 17409
Konu : Anket Uygulaması.

24 Nisan 2007

VALİLİK MAKAMINA

Fırat Üniversitesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Yüksek Lisans Öğrencisi Hatice Elif PALA' nın İlimiz ilköğretim okullarında uygulamak istediği "Ailenin İlköğretim Öğrencilerinin Eğitim Üzerindeki Etki Düzeyinin Belirlenmesi" konulu yüksek lisans tezinin uygulamaları ile ilgili anketin İlimiz ilköğretim okullarında uygulaması müdürlüğümüzce oluşturulan komisyon tarafından uygun görüldüğüne dair tutanak ekte sunulmuştur.

Söz konusu anketin İlimiz ilköğretim okullarında uygulanması müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde tespihlerinize arz ederim.

Oğuz TAPAN
Millî Eğitim Müdürü a.
Şube Müdürü

O L U R
.../04/2007

İbrahim HOZKURT
Vali a.
Millî Eğitim Müdür V.

Zübeyde Hanım C. Hükümet Konağı Kat : 5
23100-ELAZIĞ
Tel: 0 424 2385024-25-26-27-28
Fax: 0 424 2333670
elazigmem@meb.gov.tr / elazig.meb.gov.tr

EGİTİM
%100
DESTEK

www.egitimdestek.meb.gov.tr

www.haydikizokula.org

www.bilgisayuriegitimdestek.org

ÖZGEÇMİŞ

1980 yılında Niğde’de doğdum. İlk ve orta öğrenimimi Niğde’de tamamladım. Lisans öğrenimimi ise Fırat Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliğinde tamamlayıp 2004 yılında Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalında yüksek lisans öğrenimime başladım. 2005 yılından beri Elazığ’ın Palu ilçesinde sınıf öğretmenliği görevime devam etmekteyim.

